

К 373.5/Д 26

1200000868015

**25 ГОДИНИ
ТРКК
• АНТОН ИВАНОВ •
РУСЕ**

1987

K 373.5/226

25 ГОДИНИ
ТЕХНИКУМ
ПО
РЕЧНО КОРАБОСТРОЕНИЕ И КОРАБОПЛАВАНЕ
"АНТОН ИВАНОВ"
РУСЕ

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"

120000868015

447384

THE

LIBRARY

OF

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

CHICAGO, ILL.

1892

ЧАСТ ПЪРВА

ХРОНИКА НА РАСТЕЖА

THE
JOURNAL OF THE
ROYAL ANTHROPOLOGICAL INSTITUTE

Асен Коджабашев,
учител-специалист

НАЧАЛОТО - ПЪРВИ И УВЕРЕНИ СТЫКИ

/Вместо предговор/

Обикнат! Това мило и възбуждащо събитие ме връща в ония дни, в които като млад учител имах частното да бъда свидетел на раждането на техникума ни.

Решението да се открие техникум по речно корабостроене и корабоплаване в нашия град дойде в един августовски ден на 1962 година, когато другите училища вече усилено се готвеха за настъпващата учебна година. Имаше нито помещение, нито учебни работилници, нито ученици. В замяна на това, един малък колектив, събрал опита на бившия корабен механик и възпитаник на ВРМУ - инж. Пако Паков, стария капитан Петър Рашев, бившия механик Стефан Бочев, бившия началник на работилница във военния арсенал Йордан Драганов, математичката Вира Йорданова, учителката по български език Т. Пенчева, младия инженер Петър Пенчев, бившия директор на ТМТ - Здравко Йъанов, Асен Коджабашев, Ангел Станев и секретарката Ленка Андонова, отправяше взор през трудностите към бъдещето в Дунавския град.

Младешките от Дунавските градове и Северна България посрещнаха с интерес вестта за новия техникум. Появиха се и кандидатските документи. Тъй като липсваше сграда, директорът на училището инж. Паков, превърна една от стаите на апартаментата си на ул. "Цар Освободител" № 28 в първа канцелария на техникума. Тук заседаваше комисията за първия прием на бъдещите корабостроители, механици, навигатори. Първите уроци започнаха с 18 паралелки в 9 стаи на Техникума по механотехника. Учиме

на тримесечно обучение. Липсваше каквато и да е било база. Спомням си, първия учителски съвет проведохме в новата дирекция - прави, с бележници в ръце, тъй като в нея имаше само един стол. В замина на това бяхме богати с вяра и оптимизъм, с романтична дързост, която учители и ученици назоваха като бетон в основите на бъдещия техникум. По настояване на директора, Корабостроителният завод отпусна за практиката на учениците едно от старите си помещения. Там ден след ден се появяваха нови машини, прибори, инструменти. Лазерството, шлюсерството и ковачеството водехме в бившия военен арсенал. Полагахме усилия да внесем в кабинетите повече нагледни средства, повече схеми.

Под ръководството на партийната група възмъжаваше комсомолската организация, раждаха се малките дружин колективи. Началото беше трудно! Много трудно! Въпреки това, ученици и учители със завидна амбиция навлизаха в тайните на науката и техниката.

През 1975 година дойде нов директор на техникума - инж. Иван Русев.

Усъвършенствуваха се формите на работа. Изграден бе клуб за естетическо възпитание с ръководители Лилия Минева и Михаил Георгиев. Клубът, съвместно с Образцово читалище "Ангел Кънчев" и обществеността от района, осъществява и до днес богата идейно-политическа работа. Широка популярност и признание има студията "Живо слово". Изграденият хор от 140 момчета под ръководството на неуморимия Стефан Вачев, стана лауреат на IV, V и VI републикански преглед. Духовният и естрадният състави - лауреати на градски и окръжни прегледи - са добре известни на обществеността в града.

Клуб "Съвременник" доби своята масовост и изяви в националния политически конкурс.

Клубът на наставника с ръководител инж. Иван Агала-

ров подпомага професионалното израстване на учениците. А Клубът за ТНТМ с ръководител в.м.с. Иван Николов, разнесе славата ни и зад пределите на България. Клубът от своето създаване до сега е спечелил 16 златни значки. Един негов експонат бе на световното изложение в Осака - Япония през 1972 година, а друг - в Москва през 1973 година.

Трудът на учителите по физическо възпитание Боян Бачев и Георги Ганев, намери материален израз в много грамоти и медали, завоювани на градски, окръжни и републикански първенства.

През 1966 година Параходство БРП подари за обучение на учениците М/К "Арчар", а през април 1978 година бе предоставен от УИИД корабът "Тутракан", на който с екипаж от базовите предприятия и под педагогическото ръководство на наши учители, курсистите корабни механизаници и навигатори, провеждат пълноценна плавателна практика. Живеем с надеждата да бъдат построени и нови учебни работилници.

Порасна и педагогическото майсторство на учителския колектив. Сега в техникума работят 3 учители, носители на първи клас квалификация и 7 втори клас. 3 учители са удостоени със званieto "главен учител" и 4 учители със званieto "старши". Петима учители са носители на орден "Кирил и Методий".

В основата на успехите на Партийната организация стои най-голямото ѝ завоевание, а то е, че са положени основите за комплексно възпитателно въздействие - училището, семейството, обществеността и работническият колектив, действуват едновременно за всеотдаването формиране на учениковата личност, за успешното изграждане на строителя на златото социалистическо общество.

... Спомням си началото и ми се струва, че днешният техникум прилича на някаква флотилия на бъдещето, тръгнала на

рейс из океана на науката и техниката с един дружен, знаещ и
можещ екипаж на бъдещето. На добър час!

инж. Иван Русев,
Директор на ТРКК

25 ГОДИНИ ТЕХНИКУМ ПО РЕЧНО КОРАБОСТРОЕНЕ И КОРАБОПЛАВАНЕ "АНТОН ИВАНОВ" - ГРАД РУСЕ

Тази година колективът на Техникум по речно корабостроене и корабоплаване "Антон Иванов" посреща с чест своя юбилей. Вече 25 години в Русе - градът на корабостроители и моряци - девойките и младежите, възпитаници на техникума, привличат вниманието със своите изяви. Завършили са 23 випуска. Подготвени са над 3200 средни технически кадри - корабостроители, механици, навигатори и средни специалисти - заварчици, корпусници и монтьори на корабни машини и механизми. През годините 1964-1968 бяха обучавани и корабни електротехници.

... ТРКК възникна през повратната за българското корабостроене и корабоплаване 1962 година.

Реконструкцията и разширението на ККЗ "Иван Димитров" Русе /Разпореждане № 1378 на МС от 14.VIII.1962 г./, разрастването на плавателния парк на БРП, ДДФ, УПП и ПУ /Русе и Лом/, изискват подготвени средни технически кадри.

С Разпореждане № 1452 на МС от 26.VIII.1962 г. е открит Техникум с тригодишен и четиригодишен курс на обучение. През изминалите 25 години в структурата на училището се извършват редица промени. На 1.IX.1964 г. става разделяне на ТРКК и УПУК. На 1.IX.1970 г. двете училища се сливат като техникум с две степени на обучение. От 1962 до 1966 година в две паралелки се осъществява и вечерна подготовка на курсисти-производственици от ККЗ и БРП. През 1966 година тези паралелки са закръпени. От тогава и до днес работници от базовите предприятия

тия получават специално образование като частни ученици. През учебната 1982-1983 година са разкрити 5 паралелки VIII клас. От 1983 година в Техникума се подготвят ученици в XI клас на УПК.

За изминалия период материалната база значително се разширява и обогатява. През първите 5 години заниманията се водят в източната част на Техникум по механотехника. Благодарение на грижите на ОК и ГК на НКП, ОНС и ГНС, отдел "Народна просвета" и базовите предприятия техникумът получи самостоятелна сграда. Предоставена е площ за изграждане на корпуса на ТРКК - с усилията на учители и ученици са съборени 20 сгради - и през октомври 1965 година се полагат основите на новия строеж. От 29.X.1966 година обучението по теоретичните дисциплини се извършва в новата сграда с добре обзаведени кабинети.

Особено труден е въпросът с помещенията за провеждане на занятията по учебна практика. През първия срок на учебната 1962-1963 година заниманията се водят на няколко места - в лодкостроителната работилница на ДОСО - по леярство, ковачество, шлосерство; в общоградската работилница - по стругарство; в цеховете на ККЗ "Иван Димитров" - по заваряване и по корабостроене. През ноември 1962 г. от ККЗ е предадено старо помещение за приспособяване за работилница по шлосерство. През четвъртата година е дадено друго помещение, пригодено за монтаж-но отделение. През 1963/64 година в района на Стария корабен завод са съборени две постройки и на тяхно място със средства на завода и отдел "Народна просвета" са построени две просторни помещения. Успоредно с това учебна практика се провежда в ел. цех на промкомбинат "Здравко Чампоев" /за специалността корабни електротехници/, в помещението на "Морски моделизъм" към ДОСО /за корабомоделизъм/, по корабите на УПК, ДЛФ, БП.

През 1966 година за специалностите по корабоводене БПИ предоставят м/к "Арчар", а през 1978 година - УШЩ - м/к "Тутракан". От 1975 година в значителна степен практиката на корабостроителите протича на площадките в Новия корабостроителен завод. Въпросът за помещения по учебна практика обаче и до днес остава открит.

Доизграждането на основния учебен корпус е съобразено с профила на училището. На 26 октомври 1974 година тържествено е открит физкултурен комплекс със закрит плувен басейн.

... На 23 май 1969 година техникумът е наречен на името на големия пролетарски трибун Антон Иванов при тържественото откриване на новопостроената учебна сграда, по предложение на първия директор инж. Ц. Цаков, потвърдено от ОК на НКП при Първи секретар на ОК др. Петър Данаилов. Антон Иванов е избран за патрон не само заради големите му заслуги към българското работническо революционно движение, заради големия му принос към Профинтерна и интернационалните бригади през време на гражданската война в Испания, но и поради факта, че той тук, в Русе, получава своята марксистическа заплата в нелегалния кръжок "Искра", като ученик в Огнярското училище към Флотската школа /1902-1904 г./, а после служи във флота, Варна, 1904-1907 година.

... За изминалите години енергичният и дееспособен колектив утвърди техникума като първостепенно учебно заведение. Благодарение на научно-изследователската и експерименталната работа, извършвана от преподавателите в съответствие с партийните и правителствените изисквания, учениците се подготвят разностранно не само в учебните часове по общообразователните дисциплини, по теория и практика на избраната специалност, а и чрез извънкласната работа по интереси - разширяват позна-

нията си по краезнание, обществознание /посредством рефератите за Национални политически конкурси/, математика, информатика, специалните дисциплини /в частност - корабомоделизъм/, шах; придобиват подготовка в изкуствено пееие, в изпълнителско майсторство /БИС/, в рецитиране, танцово изкуство, фотография, в различните видове спорт.

Като извод от посоченото можем да подчертаем, че през изминалите 25 години училището функционира като непрекъснато развиващ се образователен и идеологически институт; налага се като център за обмен на положителен опит чрез семинари, доклади, открити уроци в национален, районен, окръжен и градски мащаб. Техникумът е посещават от научни работници и ръководни кадри от СССР, ГДР, Чехословакия, Ангола. През 1972 г. гост на ТРКК е и заместник генералния директор на ЮНЕСКО по образованието М^г Боу.

Признание за успехите на техникума в урочната и извънкласната работа са високите отличия на колектива - второ място в републиката през VI републикански преглед - ноември 1974 г. /МНП и ЦК на ДКМС/, Окръжно първенство - септември 1980 г. /ОК на СБУ/.

Многобройни са отличията на Клуба на ТНТМ, Спортния клуб, Клуба за естетическо възпитание, резултат от упорития труд на преподаватели и ученици.

За да бъдат съхранени макетите, получили високи награди на Републиканските прегледи на ТНТМ, медалите, грамотите, флагчетата от национални, окръжни и градски фестивали и състезания, които са свидетелство за успехите в непрекъснатия стремеж за многостранно изграждане на личността на курсистите; за да се подчертае, че биографията на ТРКК е неотделима от историята на Българското корабостроене и корабоплаване, на 22 май

1980 година в чест на I Конгрес на Народната просвета и 1300 годишнината от създаването на Българската държава, в училището беше открита Музейно-намокрена зала /отличена с II награда на Републиканския преглед от 1981 година/.

И днес, под ръководството на партийната, съюзната и комсомолската организации, колективът на техникума - учители, служители и майстори, окръжен от партийните и правителствените решения, и горд с постигнатите успехи, се стреми да дава своя принос за утвърждаване на авторитета и името на българските корабостроители и моряци у нас и зад граница, като подготвя достойна смяна на българските корабостроители и корабоводители.

майор Пенко Димитров,
секретар на ИПО в ТРКК

ИПО И УЧЕБНО-ВЪЗПИТАТЕЛНИЯ ПРОЦЕС

Времето казва своята тежка и окончателна дума за всяка личност. В историята остават записани с главна буква върховете, определящи развитието на цели народи, обуславящи началото на качествено нови етапи. И тъкмо такива събития добиват правото да се наричат исторически – защото по тях най-нагледно и ярко се измери плодът на човечеството, на народите, на хората.

Към тези юбилейни дни ще се връщаме неведнъж. Тези юбилейни дни отбелязват началото на един процес, който несъмнено притежава всички достойнства, за да получи определеното исторически.

Сега, пределно реалистично можем да оценим изминалия период на ИПО през тези 25 години, да видим преломните, съдбовни моменти на нейното развитие и оценим ограмните успехи, извоювани в тежките условия при развитието на ТРКК "Антон Иванов".

Техникумът е открит, за да задоволява /в близките години/ нуждите на базовите предприятия в духа на директивите на VIII конгрес на ИКП и перспективите за развитие на корабостроенето и корабоплаването на двайсетгодишния перспективен план, обхващащ периода до 1980 година.

Трудностите, които са възникнали в началото, не са попречили на пълноценната работа на преподаватели и служители. Помощта, която е оказана от ИПО с нейния секретар комунистката Елена Гожилова, спомагат за преодоляване преняждствията по образованието и укрепването на техникума. На вниманието на комунистите и на ръководството е стоял въпросът: Училището по-близо до

живота, по-близо до производствения труд.

Училището успява да извоюва име сред останалите училища. Показателен факт за това е, че след Техникума по електро-техника, най-много кандидати има за ТРКК.

Добре работят преподавателите по заваряване Ангел Станев, Радослав Чапаров, Марин Минков, които със свои ученици и с поддръжни материали обзаведат една барака и я приспособяват за работилница по заваряване.

Комунистите с желание поемат и изпълняват поставените задачи и служат за пример сред колектива.

За периода 1964-1974 г. партисен секретар на ТРКК "А. Иванов" е комунистът инж. Владимир Стоев Неделчев. През изминалите години той оказва ценна помощ на ръководството по всички въпроси. В чест на 24.V.1974 г. е награден от Държавния съвет с орден "Кирил и Методи" I степен. През този период ИПО е малобройна, но е авангард в провеждането на всички мероприятия.

В началото на 1965 г. става разделянето на ТРКК и ПТУК. Двете училища са поместени в девет класни стаи. Ръководството на двете училища, уповавайки се на ИПО и на дружеските отношения на учителския колектив, успяват да организират учебната работа правилно в границите на възможното. След преместването на ПТУК в КЗЗ "Иван Димитров", учебната работа се нормализира. Училищата се отделят, като самостоятелни, а ИПО остава една, което налага нов творчески подход на нещата за провеждането на планираните партийни мероприятия.

ИПО съумява правилно да организира работата си, да разпредели задачите на отделните партийни членове и да захвърне пълнокръвен живот в следващите години на развитието си. С помощта на партийното ръководство в рамките на техникума се изграждат методически звена по специалности, които спомагат за

нормалното протичане на учебния процес. В края на учебната 1965-1966 година завършват първите четвъртокурсници със сравнително добра теоретическа и практическа подготовка. Във висшите учебни заведения са приети 25 ученика. Във ВНВМУ - 10 души, във ВИИМЕСС - 6, в Варна - 1, Софийски държавен университет - 1 и във ВНЕУ - Велико Търново - 7. Вижда се плодът от труда на всички ръководства, на всички членове на колектива. Мнението на ППО е решаващо, сред колектива нейният авторитет е на необходимата висота. Независимо от това, че повечето учители са специалисти, без педагогическо образование, изрядността и жарът, с който работят, ги издига в редиците на много добрите учители.

Резултатна форма на работа с учителите е провежданата теоретична конференция на тема: "Превръщането на знанията в убеждение и норми на поведение." Същата протича на няколко етапа и обединява интересите на целия педагогически колектив.

1969-1970 година е година на научно-техническата революция, време, което налага коренно преустройство на обучението и възпитанието на младото поколение. Основно ППО работи по въпроса, поставен от IX конгрес на НКП и "Всички ППО, отдолу до горе, а под тяхно влияние и другите масови организации, да поставят работата си също така на научни основи". С цел да се постави на нови начала учебно възпитателната работа, в училището се разработват дългогодишни, годишни, срочни и месечни разгънати планове, програми и графики, в които се очертават ежедневните, близките и перспективните задачи за изпълнение. Поставените проблемни въпроси по методически обединения и провежданата теоретична конференция на тема: "Научна организация и управление на учебния процес в ТРКК, повишават квалификацията и научно-изследователската работа на учителите. Изменя се начина на преподаване при някои учители чрез поставяне проблемността в урока

/Илов, Хицова, Енева, Петкова, Михайлов и други/. Преработват се програмите по специалните предмети.

През учебната 1970-1971 година става обединението на двата колектива, постига се уеднаквяване на изискванията, избягва се дублирането на задачите. В чест на X конгрес на БКП са проведени вътрешно-училищни четения. През месец май в София на Националната конференция по въпросите на НОПТ в подбрани научно разработени доклади изнасят своя опит инж. Цаков - директор, Минева, Хицова и Петкова. Задоволени са нуждите с технически средства при всички учители. Изживява се периодът на занаятчийството в учебната практика, инж. Кайлъков /зам. директор по производството/ и Коджабашев /преподавател по шлосерство/ работят за внедряването на монорелсов път за машинно изпълнение на досегашните ръчни операции. Партийното ръководство създава условия и атмосфера за творческа работа.

През годините 1974-1978 партийен секретар на ШПО в училището е комунистът Коджабашев. Неговата заслуга е изграждането на първия в окръга сред училищните заведения Клуб на наставника, който има за цел обличаването на учениците с работническия колектив.

Партийното ръководство активно използва обществеността в квартала в своята дейност.

След провеждането на Националното съвещание през 1975 година е направен подробен анализ, и се повишава ролята и боеспособността на ШПО в техникума, издига се още повече авангардната роля сред трудовия колектив на комунистите и под тяхно ръководство по-успешно се изпълняват социалните и възпитателните функции - на учители и ученици. В края на 1976 г. е направен подробен анализ на работата по осъществяване програмата на партията за ускорено преминаване към ЕСПУ, за задължително средно об-

разование и подготовка на младото поколение за труд, по въпросите на професионалното ориентиране, което се явява новост в работата на организацията.

Следващият период ППО работи в петилетката за качество и ефективност. Изработва перспективен план, който е приет на основата на решенията на XI конгрес на РКП, като ежегодно разработва и мероприятия, свързани с решаването на отделни проблеми. Творчески целенасочени планове имат учителите Маринов, Станчева, Тороманова, Чипилова, Агаларов, Пешева и други. Уроците се отличават с все по-качествена характеристика, което безспорно се отразява върху качеството на занятията с учениците.

Във връзка с разглеждане Писмото на др. Т. Ейков до ЦК на ДКМС - ППО приема уеднаквен график за всички паралели и правилно насочва работата на курсовите ръководители. Утвърждава въпроса за качество и ефективност във всеки урок, решава комплексно предстоящите задачи.

От 1978-1982 година за партисен секретар на ППО е избран комунистът Койлазов. Постигнатите добри резултати през този период се дължат на съгласуваността в работата на ДБ с курсовите ръководители с умело използване на работническия колектив и предимствата на Районната комсомолска организация /ТРКК, ККЗ, НРП/.

Разглеждат се въпросите за генералната цел за преустройство на образователното дело. ППО запознава колектива с решенията на пленума през месец ули 1979 година, с Възпитателното и Заклучителното слово на др. Т. Ейков, като обръща внимание на основния девиз - многостранно развитие на личността и нейната реализация в живота. Разглеждат се въпроси и на учебно-възпитателната работа относно състоянието на методическата работа, комсомолското самоуправление, производствения стаж,

есенните бригади, подготовката за държавни и зрелостни изпити.

ШПО прави достатъчно за осъществяване обратна връзка с всички преподаватели, относно идеологизацията на обучението по всички предмети.

Проявява се стремеж за по-цялостно утвърждаване на социалистическата организация на педагогическия труд, като извънучебната организираност на учителите е сведена до един ден, а на учениците до два дни. Подобрена е нагледната агитация, като украсата е съобразена с целите за комунистическото възпитание на учениците. През периода 1982-1988 година партийен секретар на техникума е м-р Пенко Димитров, преподавател по НВО. Това е период на успешната реализация на Априлския пленум на БКП, период на успешното изпълнение на Декемврийската програма на БКП, които оказват огромно въздействие върху политическия и идеологическия живот на ШПО. В центъра на вниманието ни стоят проблемите за изпълнение практическата реализация на новите теоретически постановки и подходи, разработени от другаря Тодор Емков и решенията на Националната партийна конференция по качеството.

Партийното ръководство разработва целеви програми за комплексното решаване на някои проблеми, като социалистическата организация на педагогическия труд, комунистическото възпитание на учениците и други.

Комунистите работят и по новото учебно съдържание в трети курс на техникумите, СПТУ и УПК - направен е диагностически анализ на съдържанието, за да се осмислят основните моменти. Извършени са промени в структурата и организацията на вътрешно-методическата работа. Постига се здрава интеграция между учебната работа по история, литература, география, икономика, речна лодия, по отношение въпросите на краезнанието. Постига

се също така значителна интелектуализация в резултат на взаиморъзната класна-извънкласна работа по език и литература.

Решенията на XIII конгрес на БКП и на Циския пленум на ЦК на БКП слагат началото на качествено нов етап в социалистическото строителство.

Комунистите насочват своите действия към горешите проблеми на нашето общество, научно-техническата революция, качествено новия растеж, самоуправлението, мястото и ролята на човека, решаването на предстоящите проблеми. Чупуствува се стремия за умело и емоционално и убедително свързване на обучението с проблемите на живота, за развиване у учениците на чувство за дълг и отговорност към учението и труда. Не остават открити тенденциите за освобождаване от консерватизма и имитирането на активност, от администрирането и показателността, от формализма, книжнината, от всичко, което дърпа назад.

ШКО работи за реализиране възможностите на учебно-възпитателния процес, за формиране научно-техническо и технологично мислене, за осъществяване на диалектичкото мислене между информационната и познавателната дейност. Умело съсредоточава силите си и върху обучението на учениците при производствени условия. Тук всяка нова форма възниква в резултат на творческото търсене, анализ на фактите и действащите закономерности в учебния процес.

По настоящем под ръководството на ШКО техникумът, окрепих от партийните решения, горд от постигнатите успехи, решава въпросите за развитието на образованието и дава своя принос за утвърждаване на авторитета и името на българските моряци и корабостроители у нас и зад граница.

Радостното е, че новаторските решения се приемат със задоволство и вдъхват нова вяра и импулс за активно участие в

бъдещата работа. Имаме всичко необходимо, за да върви напред
и нагоре.

инж. Григор Костадинов
председател на СБУ в ТРКК

ИЗ ЖИВОТА НА СЪЮЗНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ

В нашето велико време на материален и духовен растеж, време на борба и стремление към мечтаното комунистическо общество, на неумолим по размах научно-технически прогрес, на преустройство във всички области на материалната и духовна сфера, ролята на професионалните съюзи нараства извънредно много. Те осъществяват своята дейност за реализиране на непосредствената историческа задача на нашия народ – изграждането на развития социализъм. В тази задача намират израз коренните интереси и стремежи на работническата класа, на всички трудещи се, в това число и българското учителство. СБУ съсредоточава своята дейност за решаване актуалните въпроси от преустройството в образованието. Особено внимание се обръща на повишаване качеството на учебно-възпитателния процес, на трудово-политехническото обучение, професионално-творческото израстване на учителя, на социалното развитие на училищните колективи и т.н.

Какъв е пътят на СБУ в ТРКК "А. Иванов"? Още от създаването на техникума 1962 година Съюзната организация с председател Тодорка Пенчева се заема с трудната задача да сплоти новосъздадения колектив, да "вдъхне живот" на новия профкомитет. Сравнително млади, всички с желание и ентузиазъм изпълняват поставените задачи. Колективно се чествуват всички забележителни годишнини и рождения дни. Извършва се упоритата работа по методическата подготовка на учителите, тъй като голяма част от тях идват направо от производството или висшите учебни заведения без някакъв педагогически стаж. Провеждат се открити

уроци, семинари, обмяна на опит. След преместването на др. Пенчева в ПТУ по корабостроене за една година до 1965 година председател на профкомитета става Иван Дончев, който продължава и доразвива дейността на СО.

Особено трудни и отговорни моменти СО преживява до 1971 година, докато техникумът се настани в новата сграда през 1968 година и при сливането на СПТУК с ТРКК - 1970 г. През този период председател на профкомитета е Лилияна Минева. Ръководството на СО съдействува за обзавеждането на кабинетите, украсата на коридори и фойета, методическата работа се издига на още по-високо ниво, техникумът става базово училище. Профкомитетът провежда редица мероприятия, като екскурзии до гр. Варна, излети до Лесопарка Липник, х. Приста и х. Минзухар за сплотяване на колектива, който се дели на "горен" и "долен" в зависимост от кое училище идва. Резултатите са положителни. В социалната сфера също се прави много - създадена е собствена почивна база в с. Лъгът, Габровско, където Корабостроителният завод отпуска две дървени бараки към тяхната почивна база. Издействуват се карти на сериозно болни професионални членове за балнеосанаториуми, раздават се парични еднократни помощи на особено нуждаещите се членове на профорганизацията.

За активната си дейност като председател на СО Лилияна Минева през септември 1969 година е награждена с Паспорт на победата.

Евстати Гунев е председател на профкомитета за периода 1971-1973 година. Той продължава да работи за сплотяване на колектива за творческо израстване на учителите.

Особено добри резултати в това отношение постигна капитан Димитър Мъчанов, като председател на СО до 1976 година. Екскурзията до град Видин с пътнически кораб "Георги Димитров",

счетана с провеждането на годишен отчетен съвет и обмяна на опит, с провеждането на модно ревю и заснемането на филм от Стефан Илев, конкурсите по танци и отличния корабен интериор, оставиха незаличими следи в съзнанието на всички присъстващи. За отлични резултати в съюзната дейност кап. Мъчанов беше награден с предметна награда.

От есента на 1976 година председател на профкомитета е инж. Григор Костадинов. Съюзната организация е укрепнала. В профкомитета влизат изявени вече учители като Мария Чипилова, Лилияна Бонова, инж. Елена Станчева, Бистра Хицова, Мария Захарлева, кап. Димитър Мъчанов, инж. Никола Койлязов и инж. Стефан Даскалов, Марин Маринов. Всички съвестно с чувство на отговорност изпълняват поставените задачи и резултатите са на лице.

Всички преподаватели от общообразователните дисциплини участвуват в семинари по методични обединения, организирани от отдел "Народна просвета". Пет учители участвуват в Темите за разпространение на добрия педагогически опит, 7 учители са получили II клас и 5 - I клас квалификация. През 1977 година четирима от учителите, участници в педагогическите четения, са класирани за окръжните педагогически четения и 2-ма за Националните.

Провеждат се редяща съвместни чествувания с обществени организации от района на училище "А. Кънчев" и учителските колектива от ИТ - Русе и Техникума по корабостроене - град Варна.

През десетдневката на трезвеността /януари 1977 г./ беше организирана "Плодова вечер". Голяма дейност СО разви в областта на спортната дейност. Бяха създадени отбори по плуване, волейбол, баскетбол, тенис на маса и шах, които обхваща-

ха 25% от общия брой учители и служители. На проведените състезания, организирани от СБУ през май 1979 г. постигнахме големи резултати. Отборът по плуване стана републикански шампион. Отборът по шах жени с капитан Аналия Кръстева зае първо място. Отборът по футбол на малки врати – второ място, тенис на маса – II място, шах мъже – III място.

През следващите години СО продължи своята ползотворна дейност като организира внедряване на натрупания чужд педагогически опит по темите: "Обучение – ефективност и развитие", "Трудовото обучение и възпитание на учениците в производствени условия", "Издигане творчеството в дейността на учителя", и много други. Открили уроци от градски мащаб изнесоха Чипилова, Минева, Карапчанова, Волф, Агаларов, Колев, Тороманова, Петрова и други. В националните педагогически четения участваха Волф, Тороманова и Чипилова.

По случай 75 години от създаването на СБУ, профкомитетът активно се включи в реализиране инициативата на ОК на СБУ. Той организира социалистическото съревнование, което се превърна в главно поле за проявление на съзнателна активност и творчество, в основен метод за управление на учебно възпитателния труд, за професионалното усъвършенстване и комунистическото възпитание на съюзните членове. Получиха се високи резултати, за което Съзнателното ръководство беше удостоено със специална грамота. През следващите години Съзнателната организация стана два пъти окръжен първенец и един път окръжен първенец и носител на знамето на трудовата слава. Много съюзни членове получиха званието "Учител – първенец в съревнованието" и "Образцов служител". Председателят на СО инж. Костадинов получи значка "Първенец в социалистическото съревнование" през VII петилетка и предметна награда.

Създаването на благоприятен социално-психологически климат е важна предпоставка за разгръщане творческите способности на съюзните членове, за по-пълна изява в разностранната им дейност. Комисията по ИТР с председател Чипилова използваше всяка възможност за провеждане на мероприятия за обличаване на хората от колектива. Освен традиционните Нова година, 8 март, Патронния празник, беше организирана вечер "На чаша руски чай", чествувани бяха юбиляри, навършили кръгли годишнини. Особено интересно премина тържеството за 8 март, посветено на 1300 години от основаването на Българската държава на тема "България и българката", съчетано с изложба на предмети с битови мотиви и съответна програма. Заключителните съвети - яли 1979 г. и яли 1980 г. бяха проведени съответно във Видин и Силистра с кораби на НРП, бяха съчетани с обмяна на опит и отчитане на социалистическото съревнование.

Голямо раздвижване в колектива предизвика организираният от профкомитета на 26.11.1980 година разговор на тема: "Моят принос за усъвършенстване на учебно-възпитателната работа - за достойна среща на XII конгрес на БКП". Проведена беше екскурзия до град Варна, като се обмени опит и сключи договор за социалистическо съревнование със СКТУК.

От началото на 1982 година до есента на 1984 година председател на СО е Димитър Волф. Този период се характеризира със заздравяване работата на профгрупите, със създаване на по-добър микроклимат, особено в профгрупата на басейна, където години наред той беше такъв. Извърши се ремонт на училищния стол, като се създадоха добри условия за провеждане на различни чествувания. Вкусната и питателна храна дават възможност голям брой съюзни членове да се ползват от нея. Ползуването на собствената почивна база и картите, получавани от базовите

предприятия, задоволяват по-голямата част от нуждите се. Социалистическото съревнование, отговорник за което е Асен Кодабашев, получава по-голяма популярност чрез създаване на точни критерии за неговото провеждане. Създаден беше и методически кабинет, в който, наред с методичната работа, се провеждаха заседанията на профкомитета; той стана привлекателно място за прекарване на свободните часове, за обмяна на мнения, за дискусии.

Години наред Комисията по охрана на труда с председател Лука Аркалиев съвместно изпълнява своите задължения. Благодарение на мерките и препоръките, които тя дава, злополуки в техникума не са допускани.

От месец декември 1984 година до настоящия момент, когато се чествува 25 годишния юбилей на ТРКК "А. Иванов", председател на СО е отново инж. Г. Костадинов. XIII конгрес на БКП, Класния пленум 1987 г. и Националната партийна конференция от януари 1978 година определиха високи изисквания и критерии за качествено нов растеж и по-нататъшно преустройство в образованието. Излиза новия кодекс на труда. СО съсредоточава своята дейност в първичните колективи – профгрупите на учителите по теория с профгрупорг Тереза Тороманова, на учебната работилница – Цанко Дочев, на служителите към учебната сграда – Анета Денева и на служителите към басейна – Валентин Кперлиев. За да могат профгрупите да поемат и осъществяват своите нови социални функции, да се обогати вътрешно-съзвният живот, да се превърнат в център на осмисляне, овладяване и прилагане на новия подход в процеса на преустройството, комисията по организационно-масовата работа с председател Л. Бонова постави конкретни задачи и следи отблизо изпълнението; профгрупорзите участват на заседанията на профкомитета. Членовете на профкомитета участ-

куват на събранията на профгрупите.

Комисията по ИНР с председател Т. Стоева съдейства за издигането на марксистко-ленинската подготовка и социалната активност на съюзните членове чрез осигуряване редовното и активно участие в политическата учебна година. На най-активните бяха раздадени награди. При провеждането на различни чествувания особено внимание се обръща на качеството. Традиционно е чествуването на Нова година в стола на техникума, като в програмата участват учители артисти, танцови състави и ученици - сурвакари. Голяма заслуга в организацията и провеждането имат: Л. Минева, А. Кръстева, Л. Обретенов, П. Камбуров и други. Посрещането на новата 1988 година се извърши съвместно с учителския колектив на ИГ. Тържествено се провеждат рождени дни - юбилеи, посрещане и изпращане на членове на Съюзната организация. За пръв път от дейността на профкомитета през 1987 година бяха изплатени режийни разноски по почивното дело на почиващи без карти. Тази възможност се откри от събраните достатъчно средства на фонд СНМ. Заедно с помощите и наградите, които се отпускат от този фонд, комисията по социално-битовите въпроси с председател П. Камбуров разгърна по-добре своята дейност.

Ръководейки се от решенията на XII конгрес на ИКП и постановката, че учителят, за да възпитава сам, трябва да бъде възпитан, за да внася творчески елемент в урока, сам трябва да бъде творец, Комисията по творческите въпроси с председател М. Чипилова се стремеше часовете, определени за методическа работа, да се превърнат в часове за активна творческа подготовка на учителите. Провеждоха се вътрешно-педагогически четения, участваха в заключителния етап на научно-практическата конференция за класово-партийното възпитание.

През последните години Комисията по физкултура и спорт-

но-туристическата дейност с председател Ния Русчулиева предвид възрастовия състав на членовете на СО /нямаме учители-комсомолци/, ориентира своята дейност към провеждане на екскурзии, излети, турнири по шах и други. Женският ни отбор по шах, в който участват Тороманова и Кръстева, стана републикански шампион.

СО живее пълноценен живот, отдава своя принос за изграждане труженника на новото време, за подготовка на учениците от ТРКК за живот и труд в развитото социалистическо общество, за реализиране на задачите, поставени от XIII конгрес на БКП и Националната партийна конференция, февруари 1988 година.

Наташа Стоянова,
зам. директор по УВР

УЧЕБНО-ВЪЗПИТАТЕЛНИЯТ ПРОЦЕС В ТРК - ПРОБЛЕМИ И ТЕНДЕНЦИИ

Учебно-възпитателният процес по своята дълбока същност е закономерно и последователно осъществяване на изменения на личността, обогатяване на знанията и развитие на интелектуалните способности на учениците, формиране у тях на диалектико-материалистически мироглед, нравствено-естетически качества, възпитаване на комунистически убедени и социално-активни личности, които реализират своите знания и способности в обществено-полезен труд.

Вниманието на целия учителски колектив на техникума ни е било насочено винаги към постоянната и важна задача за формиране у нашите ученици на вътрешна потребност за съзнателен учебен труд и творчество, за ред и дисциплина. Сега, когато отправяме поглед назад във времето, оценяваме изминатия път, подлагаме на анализ извършеното и търсим плода на положения труд и реално получените резултати, можем с вътрешно удовлетворение и законна гордост да дадем положителна оценка. Основание ни дават десетките бивши възпитаници на техникума, които плават по горния и долен Дунав като механици и навигатори, работят в ВУЗ като корабостроители, корпусници, заварчици. Ежегодно във ВУЗ "Н. Й. Вапцаров" влизат 4-6 наши ученици, по 20-25 постъпват в други ВУЗ. На първата сесия на държавните изпити винаги се дипломират не по-малко от 93% от завършващите, а останалите - на много на втора сесия. Това е убедително доказателство за педагогическите и методическите умения на всички учители.

Постоянен е стремежът да се използва рационално учебното време, учебно-техническата база и дидактическите пособия. Ръководството на техникума предоставя специалните предмети на най-добре подготвените преподаватели, специалисти в съответната област. Най-голяма трудност представлява за училищното ръководство намирането на преподаватели за специалността "корабостроителство". От 3 г. в колектива ни влезе "свежо подкрепление" - капитан И. Игнатов. Продължава да е пълноправен член на колектива и вече пенсионираният капитан Д. Мъчанов, отдад 23 г. на техникума. В специалността "корабостроителство" основните дисциплини се водят от дългогодишния преподавател, гл. учител инж. И. Агаларов и от най-младата инж. А. Кръстева, носител на II-ри клас-квалификация. В специалността "Корабни машини и механизми" с много любов и всеотдайност работи младият инж. Ал. Гутев. По общотехническите предмети подготвят нашите ученици инженерите Н. Колев, Е. Станчева, Гр. Костадинов, Т. Тороманова - старши учител, Ст. Атанасов, П. Табакова. Тримата от преподавателите инженери - Ал. Гутев, А. Кръстева и Д. Пантелеев - имат педагогическа правоспособност, последните двама защитиха II-ри клас-квалификация.

Използвайки натрупания в колектива опит, изводите и оценките за резултатността на изнесените въз от училище уроци и с включване на специалисти-непедагози, преподавателите по теоретичните дисциплини реализираха значителен брой такива уроци: инж. И. Агаларов, инж. Ст. Даскалов, инж. Ал. Гутев. С особена полза за себе си и учениците работи в това направление инж. Ал. Гутев, който не пропуска възможности да осъществи връзка на теорията с практиката. Помагат му колегите от практиката Л. Казанджиев и Д. Лимитров.

Не по-малки са успехите и не по-малко целенасочени са търсенията на преподавателите по общообразователните предмети.

Гордост за училището ни е преподавателката по литература Л. Манева – ст. учител. Тя развива литературното обучение с изнасяне на часове в обществени и културни институти. Нейна заслуга са трайните и плодотворни връзки с НОЧ "А. Кънчев", многобройните срещи-разговор с писатели, културни дейци и общественици. Кръжокът "Живо слово" има постоянно присъствие на всички тържества в техникума.

Стремах да откликне на новите изисквания проявява и др. Н. Русчуклева по география, спарши учител. Тя непрекъснато актуализира обучението по предмета. Много преди кампаниите по телевизията и в пресата учениците на др. Русчуклева изучаваха родословието си, рисуваха родословното дърво на рода си, проучваха екологията на град Русе.

Важно място заема обучението по математика. С нея са свързани мечтите на част от учениците ни – техническите КУЗ и ВИНМУ. За достойното им представяне работят с голяма загриженост преподавателите Л. Бонова, Б. Серафимов, Т. Стоева. На ежегодните олимпиади се представяме добре, често пъти сме първи сред техникумите, делим медал с елитни училища.

С всеки един свой урок преподавателката по химия М. Чипилова – главен учител – успява да покаже, как учебното съдържание може да послужи за възпитаване на национална гордост, формиране на комунистически добродетели, осъществяване задачите по патриотичното възпитание на учениците. Всеки един нейн час се различава от останалите и е ярко доказателство за това, колко важна е фигурата на учителя в урочната работа.

В плана на ОСНИ, в колоната "Адреси на челиния опит", вече няколко години четем името на главния учител П. Камбуров, преподавател по история. Той е единственият преподавател по история в бившия Русенски окръг с I-ви клас-квалификация. Про-

веща уроците си като екскурзии в миналото. Краеведческият принцип е основен в работата му, а учениците са добри помощници и съмишленици. Кабинетът на др. Камбуров е един от най-богатите, представлява малка музейна зала с експонати, на които могат да завидят и музеите.

За кратко време се наложи като авторитетен – знаещ и можащ – преподавателят по обществени науки Л. Обретенов. Часовете му са добре осмислени и подготвени. В тях като че ли най-добре се прилага "педагогиката на сътрудничество".

В редовете ни се вляха нови и млади сили – преподавателите по биология Н. Цариградска и по физика В. Петров. Компетентно и непринудено провеждат урочната си работа.

Старателно се подготвя и организира часовете си преподавателката по руски език Е. Панчева, старши учител. Развивайки методичните единици по специалности и курсове, тя преодолява различията в нивото на подготовка и постига ефективност в работата си.

При провеждане на учебна практика съществува единство между учебен и трудов процес и подбор на тези видове работи и дейности, които отговарят на поставените педагогически и производствено-практически цели. Положителното в работата по производствено обучение е, че не само се усвояват основни професионални умения и навици, но се създават и материални ценности. В учебните работилници нашите преподаватели формират учениковата личност като бъдещ производител и гражданин. И това е дейност, близка до подвиг, защото нашите учители и ученици работят в извънредно трудни условия, в отдавна остарели морално и материално работилници.

Ръка за ръка с учебната върви и възпитателната работа в техникума. Инес няма по-актуална задача, в която и да е

област на живота ни, от задачата за дълбока, коренна промяна в нашето мислене и дейност. Тази промяна в мисленето и възприемането на действителността са несъвместими с пасивността, с потребителската позиция и изчакването, че някой друг ще реши проблемите. На тази база оценяваме постигнатата степен на възпитаност: активна трудова позиция, и лична отговорност на всеки ученик за резултатите от неговия труд; поведение и дисциплина и в, и извън училище; самостоятелност и самоуправление в ДКМС; рационално използване и опазване на социалистическата собственост; непримиримост към слабостите и нарушение на обществения и училищен ред; формиран мироглед; политическа, нравствена, професионална и естетическа култура; усет към новото, чувство за колективизъм, другарство и взаимопомощ и други.

Особен дял се пада на курсовите ръководители и тяхната всекидневна, нелека дейност. Част от тях са непрестанен извор на инициативи, предизвикващи възбуждане в душата на учениците, на интересни теми и форми: Т. Тороманова, Н. Гусчуклиева, Л. Бюнова, Л. Обретенов, Н. Колев и други. И тук има новатори. Курсовите ръководители на III а и III б курсове - А. Крустева и Т. Стоева - обединиха усилията си, залагат ценен опит за бъдещето, подготвят се да го споделят на педагогическите четения.

Сериозен помощник във възпитателната работа е УЧНПЧН. Най-сериозното постижение в нейната работа е, че тя не се събира само веднъж месечно, както е по статут, а винаги при нужда от бързо реагиране. Основен принцип в работата на комисията е да се въвежда не с отделния ученик, а с постыпката.

Успехите - по-големи или по-малки - ни съпътствуват всекидневно. Но успоредно с тях вървят и неуспехите, нерешените проблеми, които стоят пред целия учителски колектив:

- не е преодолян напълно дидактическият формализъм в УВР, а той сковава творческите сили на учениците;

- не задоволява качеството на общата и професионалната подготовка на част от учениците;

- не е преодоляна информационната и режимна претовареност на учениците. Все още не умеем и не смеем да съкращаваме и прегрупираме учебния материал и други.

Горните констатации тревожат повече и с това, че част от причините са субективни, т.е. преодолими. Необходимо е да засилим още повече личната отговорност и ролята на субективния фактор и приобщаването на всички ни в изпълнението на голямата стратегическа задача, поставена от Партията.

инж. Йордан Петров,
зам. директор по
производствено обучение

ЗНАЧЕНИЕТО НА ТЕХНОЛОГИЧЕСКАТА ДОКУМЕНТАЦИЯ И НОВИ ПОЧИНИ ЗА УЧЕНИКОВОТО ПРОИЗВОДСТВО

Образованието и възпитанието на младото поколение е една от тези сфери на идеологическия фронт, които днес станала обект на дълбоки преустройства. Формирането на цялостната личност на социалистическия труженик, съдържащ в себе си висока квалификация, творческо мислене и комунистическо мислене и поведение е сложен процес. В условията на научно-техническата революция, поради непрекъснатото увеличаване на потоци информация и източници за информация, ролята на обществеността непрекъснато нараства.

Програмата за интеграция на базовите предприятия с учебните заведения, приета на съвместно заседание на Бюро на ОК на БКП, ЦК на ОНС - Русе и ръководството на МНП, 1972 година, по същество отхвърля старите шефски отношения и повиши изискванията към все по-високи при всеотранно обхващане на учебно-производствената работа на учебните заведения с дейността на базовите предприятия, с цел не само да се подготвят висококвалифицирани кадри, способни да преодолеят възникналите противоречия и трудности, но и да формират личността, възпитани в комунистически дух.

Съобразявайки се с решенията на пленума на ЦК на БКП по образованието, решенията на X конгрес и нуждите на базовите предприятия, ТГКК "А. Иванков" - Русе, прояви явен интерес и стремеж за усъвършенстване на учебно-производстве-

ната дейност.

В часовете по учебна практика се работи за повишаване на ефективността на професионално-производствената подготовка, като се проучват и внедряват успешно различни нови форми и методи на научна работа: подобряване нивото на ръководство, засилване още повече на интеграционните връзки с базовите предприятия, използването и усъвършенстването на инструкционно-технологическите кадри, внедряване на маршрутна нарядна технология, усъвършенстване на вече внедрената в условията на техникума Саратовска система за бездефектна продукция и други.

За решаването на тази задача, важна и отговорна роля изпълняват учителите-специалисти, обединени по специалности в методически обединения. Основни специалности в техникума са корабостроене и корабоплаване.

Това определя нуждите от интегриране с ККЗ "Иван Димитров", БРП и ДДФ и УПЩД, което беше осъществено на основание решението на бюро на ГК на БКП за интегриране на обучението и подобряване на материалната база на техникума. Газовите предприятия оказаха голяма помощ. Производственият план на техникума беше интегриран с техния план. На съвместно съвещание административните и партийните ръководства /на техникума и завода/ разгледаха отново решенията на ГК на БКП и договора за интеграция, отчетоха извършеното по решенията и набелязаха мероприятия за пълно интегриране на учебно-производствения план на техникума с производствения план на завода, за да се постигне създаване на съвременни социалистически кадри. Като резултат бяха сключени редица договори, които обвързват базовите предприятия с техникума. Създадени са условията нашите курсисти да провеждат учебната си практика върху най-сложна и отговорна продукция. Само в ККЗ "Ив. Димитров" бяха създадени четири корабостроителни площадки, на

които курсистите от специалност "корабостроене" изработват корабни секции и прегради за монтаж на корпусите на новостроящи се кораби. Създадена е база за водене на обучението върху пълноценна корабостроителна продукция под ръководството на майстори-специалисти 8 разряд, представени на разположение от заводското ръководство. По такъв начин се постигна това, методическите изисквания да бъдат поставени на по-голяма висота. През тази година на курсистите от тази специалност е възложено да изработват 30 броя корабни секции по проект 550А-585 от 5000-тонен танкер и 1500-тонен бункеровчик, предназначен за СССР, от които 9 броя напречни секции, 4 броя бордови секции от района на прехода, 7 броя дънки секции и 10 броя бордови секции от района на цилиндричната част.

Предвидено е още изработването на корабостроителна продукция: като корабни стълби, скобтрапове, сандъци за писък и други.

За тази година бе подновен договора с КПП - 10 курсиста от специалността "корабни машини и механизми" всекидневно да участвуват в ремонта на корабни двигатели М-400 за корабите на подводни криле. И тъй като курсистите се редуват, имат възможност всички от III-те и IV-те курсове на четиригодишния курс на обучение и III-те курсове на тригодишния, да работят върху пълноценна продукция под ръководството на съветски специалисти и на наши майстори-специалисти. В ККЗ "Иван Димитров" им се даде възможност да вземат участие по предварително уточнен график с ръководствата на завода, разконсервация и преразконсервация на двигатели с вътрешно горене на новостроящи се кораби, монтаж на машини и механизми в механо-монтажен цех и провеждане на изпитови и ходови изпитания на корабите в сдатъчния отдел на завода.

В графика се посочва работното място на всеки курсист

ив бригадата, в цеха и на стапела. Курсистите от специалността "навигация" имат учебна практика с долните курсове - кооперирана продукция с корабния завод и БП за такелажна работа. Горните курсове на тази специалност провеждат учебна практика по корабите на базовите предприятия БП, ДДФ и УПЩ при напълно производствени условия на вода. Постигнато е споразумение с УПЩ да предоставят на разположение на техникума м/к "Тутракан" и м/к "Сомовит" по предварителен график, на които учениците да провеждат самостоятелна практика. Със заповед на ДСО "Воден транспорт" от тази година на разположение на техникума е предоставен м/к "А. Кънчев" от БП да се ползува като учебен кораб.

За провеждане на лятната производствена практика има изготвени графици, съгласувани и договорирани с базовите предприятия. Договорът за стаж се сключва винаги преди началото на календарната година с цел да се заплакуват средства за тях.

Практиката показва, че курсистите имат много голяма полза от производствения стаж в базовите предприятия, тъй като се опознават с трудовите колективи и се възпитават в дух на другарство, колективизъм и взаимна помощ. Те се запознават с конкретните условия в производството и прилагат теорията на практика.

Радостен е фактът, че ККС и БП назначават курсисти от горните курсове по време на летния производствен стаж на постоянни места като редовни работници. С това се създава по-голяма заинтересованост към квалификацията им и сериозно отношение към работата.

Всеки курсист има книжка за стаж, в която се поставят проблемния въпрос, по които ученикът трябва да работи. Началникът на цеха или капитанът на кораба правят писмени оценки в стажантската книжка за поведението на курсиста, за отношението

му към поставените задачи и как се справя с тях. Курсистите от горните курсове имат тетрадка за стажа, в която отразяват своите искания към ръководството на кораба или цеха. Без заверена стажантска книжка курсистът не може да следва в по-горен курс.

Производствената програма е съобразена и научно обоснована с методичните единици дотолкова, доколкото съответствува на материалната база, като предварително е експериментирано натоварването и нормирането на ученическия труд върху пълноценна продукция.

Въз основа на направените проучвания в зависимост от степента на оборудването на учебните работилници, подготовката на курсистите от долните курсове, броя на часовете и характера на специалността, видовете методични единици, които трябва да усвояват курсистите, съгласно учебните програми и възрастовите особености се изготвят нормировъчни таблици за всяка специалност и курс. Практиката показва, че добрата организация на учебния процес повишава неговата ефективност, активността и квалификацията на учениците, а с това и производителността на труда, дори и при не добра материална база.

Докато през учебната 1972/73 година беше заложено средно по 0,11 лв на час, изразен в труд, с подобряване от организацията се доказва, че учениците имат по-големи възможности. Затова при изготвяне на плана за 1973/74 година същият се заключил с по-големи проценти.

На основание на това изготвихме лични насрешни планове, на които е отразено завишението на продукцията.

След обстойно запознаване с изделията по асортимент и стандартни изисквания, които кооперират базовите предприятия, и след подбиране на такива, отговарящи на методичните единици за дадена специалност, се сключва договор. По силата на

този договор базовите предприятия осигуряват чертожна документация и материали срещу заплащане. След като се направи техническа разработка, спецификация на необходимите материали и утвърждаване на калкулациите на изделията, се изготвя учебно-производственият план на техникума и се изпраща за утвърждаване в МП. На базата на утвърдения план се изготвя производствена програма, в която учебно-производственият план е разпределен по срокове, месеци за всяка група и преподавател.

Всяка група и преподавател имат изготвен личен насрещен план, в който е отразен номерът на поръчките, наименованието на изделието, номерът на чертежа, брой на годините и съответното им разпределение по месеци. Производствената програма е изготвена на табла - отчети, от които се вижда заплануваното и отчетеното производство по месеци и срокове в стойност и проценти. Тези производствени табла-отчети се поставят във всяка работилница и по тях става ежемесечния контрол и отчет.

Станало е вече традиция техникумът да участва редовно на национални изложби на ТНТМ, където винаги се е представял добре. Ваква роля за тия успехи играе дисциплината "корабен моделизъм". Тази дисциплина възпитава в учениците любов към професията, развива у тях естетически вкус и творчески дръзновения. Освен това курсистите се запознават основно с терминологията и частите на кораба, корабното оборудване и следят новостите в корабостроенето и корабоплаването. През макетиране на модели на кораби се създава интерес, който развива у курсистите всеостранно мислене. Практиката показва, че учениците, които са се занимавали с корабомоделизъм, са създали интересни проекти и изделия. Именно с такива модели техникумът завоюва първостепенна и второстепенна награда.

Тези моделисти са сформирани дисциплина, която обособява

в себе си почти всички предмети, изучавани по теория. Той създава най-благоприятни условия за използване на теоретичните познания и междупредметна връзка. Интересът, създаден от корабомоделизма, подтиква курсистите към проектиране на нови типове кораби, като "Кораб на въздушна възглавница струен тип" вседоходи и катамарани, с които нашите ученици участваха в изложбата по линията на ТНТМ от социалистическия лагер в Москва, 1973 година и в Осака, Япония, 1972 година.

За подобряване на работното място, качеството на продукцията, охраната на труда и самоконтрола между курсистите, учителите-специалисти се стремят да внесат преустройство в своята работа. Въпреки старите далеко от съвременните изисквания, работилници на техникума, те въведоха Саратовската система на работа под девиза "Днес отличник в училището – утре челик в производството". Всеки наш ученик има комсомолски атестат за качеството. Бъва вид на лична карта, в която се нанасят оценки за качеството, количеството, организацията на работното място и спазването на правилата за техническа безопасност. Всяка група има дежурен курсист, по качество – отличен с червена лента на ливата ръка, който следи за спазване на техническите показатели, приема готовата продукция, като отбелязва и докладва на преподавателя на кое предаване приема продукцията: I – първо предаване, II – второ предаване, III – трето предаване. Окачествяване на продукцията и оценяване на другите показатели става под контрола на учителите-специалисти, с което курсистите придобиват организационни качества и самоконтрол.

Окончателното предаване на готовата продукция става, когато се даде от технологията на техникума заливка по специален "образец" до ОТК на завода, в който се посочва датата на предаването, видът на готовата продукция, прави се съответната

преценка на качествено изпълнение, вписва се в известието за-бележки и се отбелязва годишната оценка като се поставя подпис и печат I-во предаване. Ако те не отговорят на техническите изисквания или имат лошокачествено изпълнение, ОТК поставя подпис и печат II-ро предаване и т.н. Известието е изготвено в три екземпляра след като ОТК на завода е приел готовата продукция, същият е задължен да представи единия екземпляр на представителя на корабния регистър на СССР, който заедно с ОТК и преподавателя, наново оглеждат изделията и, ако те удовлетворяват изискванията на регистъра, са допускат за монтаж на новостроящия се кораб.

Когато курсистът през целия учебен срок отчита продукцията си на първо предаване, получава званието "качественик", а за цялата учебна година - "отличник по качеството". Горните звания се вписват в личния картон на ученика. Когато групите имат три последователни окачествявания "отличник" - получават знаменце, а след пет окачествявания се сдобиват със званието "Със собствен шампън". Курсистите-качественици се изпъсират и чрез предавания по радиоуредбата или чрез къргове на първенците в учението, труда и спорта. Паричното премиално възнаграждение в края на учебната година се разпределя по данни от маршрутните карти и от атестата по качеството. Държи се сметка качеството да бъде пропорционално на производителността на труда.

Саратовската система помогна в процеса на работата да се установят тесни връзки и взаимна зависимост между членовете на колектива. Новият метод на работа съдействува за формиране на такива качества, като дисциплинираност, отговорно отношение към труда, високостепенност към себе си и към другарите в процеса на работа, колективизъм и други добродетели.

Добрите организации в учебната работилница на таванщиците са били отлични. Производителната програма за 1950-53 г.

беше изпълнена със 168,8%. В това постижение намира място голямото възпитателно значение на новия метод на работа. В него се отразява ръстът на обществената съзнателност и активност на курсистите. Въвеждането на Саратовската система не намира израз в нашата работа само във външната организация на урока - тя прониква дълбоко в структурата на учебно-производствения процес, изразява се в неговото усъвършенствуване. Един от тях е пътят на познавателната активност на курсиста чрез използване на проблемни ситуации в урока по учебна практика. През периода на учебна практика на учениците се възлага да проучат задачи, пряко свързани с тяхната дейност. Проблемни въпроси, поставени пред тях, по характер и трудност трябва да отговарят на етапа - изграждане на умение и навици.

Един от въпросите на съвременната теория и практика по специалните предмети е този за техническата диагностика. Тя е висш етап на проблемността в производственото обучение. Техническата диагностика може да бъде разглеждана в два аспекта: инженерен и педагогически. Първият се занимава с възможността за изграждане на устройства за контрол на даден тип машина и съоръжение, при които лесно и бързо могат да се открият и отстранят възникналите неизправности при експлоатацията им. Разглеждана от педагогически аспект - техническата диагностика се занимава с подготовката на кадри, които са в състояние да поставят техническа диагностика със или без диагностични апарати. Тази характеристика е особено важна за профилите на обучение "корабостроене" и "експлоатация на корабни машини и механизми" в техникума. Тъй като корабите са сложни инженерни съоръжения и се намират във всички извън акваториите на своите бази, то е наложително обслужващият персонал да има много добра научно-техническа подготовка. Такива качества бъдещите техници-корабостроители и механици на

корабни машини и механизми могат да добият само по пътя на проблемното обучение, чрез въвеждане на инструкционно-технологическите карти, маршрутно-нарядни карти и други такива. През първия етап на обучение учениците трябва да откриват самостоятелно отклоненията от нормалната работа на машините и съоръженията. През втория етап трябва да определят последиците в работата при наличието на дефектен елемент на машините и съоръженията. През третия етап се търси причинно-следствената връзка между появилите се неизправности и първоначалното функциониране на машината – **ТОВА Е ДИПЛОМИРАНА ДИАГНОСТИКА**, за която се съставя логически план.

Чрез въвеждането на инструкционно-технологическите карти курсистите достигат до необходимостта от технологическа дисциплина, разбират ролята на самоконтрола, творческите търсения и други. В тази връзка бяха проведени експерименти в различни курсове по учебна практика. Целта на експериментите беше да се установи ефективността при прилаганите карти за повишение на познавателната активност на курсистите в урока. Методиката на експериментите беше уроците да се провеждат един път по класическия начин на преподаване и втори път – с технологическа конструктивна документация. В експерименталните групи учебно-производствения процес се съпровождаше от самостоятелната работа на учениците с инструкционно-технологическите карти, като източник на информация и средство за самоконтрол. След занятията чрез измерване, външни и проверка на качеството и количеството на продукцията, учителът получава обратна информация, по която се съди за резултатите, от които можем да направим следните изводи:

1. Инструкционно-технологическите карти повишават познавателната активност на курсистите в урока, която в тях е заложена известна стимулираща поощределеност – създават проблемни ситуации.

2. Инструкционно-технологичните карти дават възможност учениците да осмислят това, което ще извършват по време на производственото обучение. Като изхождат от поставените производствени задачи, учениците се научават да анализират условията, да подбират подходяща технология, чрез която да реализират оптимални производствени резултати.

3. Те развиват в учениците способност за по-добро съчетание на теоретическите познания с практическата дейност.

4. Да се научат да извършват системни измервания чрез измерителни инструменти и стендове, да анализират получените данни.

5. Привикват учениците да проявяват съобразителност, да избегнат евентуални грехи. При случай да могат да определят причините, които са довели до определен недостатък в работата.

6. Да добият способност творчески да обясняват това, което вършат на практика, да анализират преди да пристъпят към изпълнение на задачата.

7. Да се развие у учениците техническо мислене чрез самостоятелно извършване на практическа работа по техническа документация и чрез съставяне на такава за извършена от тях работа.

8. Картите повишават възпитателната работа и нивото на урока, способствуват за развитие на технологическото мислене и за постепенно усвояване на умения за работа само по чертожна и технологична документация – характерна за работата в производството.

9. Крайната цел е: когато ученикът започне трудовата си дейност в живота, да бъде в състояние чрез използване на техническа литература и документация, да извърши такава работа.

ническа дейност в областта на своята специалност, каквато не се извършвал в училище.

Главното днес е учениците да добият не само знания и умения да откриват закономерностите, но и да им покажем пътя към знанията. За достигането на тази цел са необходими добре подготвени учители-специалисти, материално-техническа база, съответствуваща на нивото на техническия прогрес. Единствено най-голяма роля при обучението играе учителят-специалист, защото той ръководи учебно-производствения процес, организира и провежда производственото обучение на базата на инструкционно-технологичните карти, маршрутно нарядни карти и прилага учебната документация. Всичко това изисква от учителите-специалисти да бъдат с голям практически опит и висока техническа и педагогическа квалификация, което ще им позволи да имат предвид следното:

1. Да проверяват дали учениците знаят онези технически постановки, които намират приложение в съответната практика и да ги насочат към конкретното им приложение. За целта учителите-специалисти трябва да правят много добра предварителна подготовка.

2. Учителите-специалисти по учебна практика трябва да могат да покажат на учениците как най-правилно и в каква последователност да се извършват трудовите дейности.

3. Учителите-специалисти трябва да познават в общи линии теоретическите и практическите въпроси от предметите, които са свързани със специалностите им, а в детайли – тези от тях, които имат пряка връзка с отделни уреди.

4. Те трябва да познават най-подробно машините и съоръженията в учебната работилница и да могат да работят с тях. Добре е да познават основните изделия, които изработва база-

ното предприятие и всички работни места в него, на които ще разпределят учениците по време на практиката.

За да отговарят на горепосочените изисквания учителите-специалисти от техникума ежегодно по съвместен график с ръководствата на базовите предприятия преминават курс на обучение. По време на лятната производствена практика те преминават през всички отдели и цехове на завода и корабите на БРП, като се запознават основно с конструктивната и технологична документация, условията на работа в цеховите и корабите. Дава им се възможност да получат компетентна консултация от специалистите по новостите и перспективите на развитие на корабостроенето и корабоплаването.

От есента на учебната 1986/87 година за първи път провеждаме производствена практика с курсистите в заводски условия. Учениците бяха настанени на практика в V-ти цех на КЗС "Иван Димитров" на др. Запрян Запрянов - началник и зам. началник и партиен секретар на цеха др. Райко Стоянов. Трябна да кажа, че бяхме много сърдечно приети, както от цеховото ръководство, така също и от бригадирите и самите производственици. Учениците своевременно се инструктират по охрана на труда и се разпределят по един ученик в бригада. Два пъти седмично /вторник и четвъртък/ са на практика в бригадите. За този труд в месеца - 8 пъти, на учениците се заплаща сумата от 36 лева. Считам, че тази сума е задоволителна. Обстоятелството, че бригадата заплаща тези суми, налага тя, бригадата, най-пълноценно да обучава и да ангажира учениците в производствения процес.

В резултат на този начин на обучение се получава следното:

1. Учениците получават пълноценна подготовка, произтичаща от факта, че на място виждат това, което е учено по теорията и практиката в училище и сами имат възможност да участват в нея.

работката на отделни детайли и възли и в тяхното монтиране и центровка на самия кораб, т.е. в някои случаи участвуват в изпълнението на високоразрядни работи.

2. Производствената практика създава реално и непрекъснато проблемни ситуации, чието решаване изгражда в ученическата личност основното – навика да се мисли правилно и творчески да решава проблемите.

3. Изпълнението на производствените задачи изисква умения да се работи по чертежи, в някои случаи твърде сложни.

Считам, че учениците са полезни на производствения колектив, а също така и самият той е много полезен за изграждането на учениците като квалифицирани работници. Тая съвместна стиковка е положителна и трябва да се развива и утвърждава.

Много са още проблемите, свързани с преустройството на учебния процес. Едни от тях са тези, по които вече работим и внедрихме, други сега се раждат и чакат своето решение. В идните дни учителите-специалисти от ТРКК "А. Иванов" – Русе ще вложат още по-пълно знанията и опита си да превърнат учебната практика в ковачница на достойна работническа смяна с добри ръце, буден ум и горещи човешки сърца. Това ще бъде най-достойна отплата за труда им, приносът им за изпълнение на високата партийна повеля за превръщане на нацията ни в нация техническа, нация комунистическа.

Мария Чипилова,
главен учител,
завеждащ КПТВ

ОРГАНИЗАЦИЯ, СЪДЪРЖАНИЕ И ФОРМИ НА ВЪТРЕШНО- МЕТОДИЧЕСКАТА РАБОТА В ТРКК "АНТОН ИВАНОВ"

Създаден през 1962 година, техникум по речно корабостроене и корабоплаване празнува своя 25-годишен юбилей. Ролята на училището и учителя винаги е неимоверно важна в изграждането на новия човек. Учителят трябва да бъде творческа личност, непримирима към бездушието и пасивността, с богата душевност, съзнателност, морал, дисциплинираност, компетентност и ерудиция.

Преустройството на учебно-възпитателния процес в съответствие с етапите на развитие на социалистическото общество, на научно-техническата революция е тясно свързано с постоянно търсене и творческо прилагане в практиката на съвременни технологически педагогически и методически прийоми, на такива форми и методи на обучение и възпитание, които съдействуват за повишаване на ефективността на труда на учителите и учениците. Крайният резултат от тях е постигане на максимална успеваемост на учениците.

За решаването на тази сложна задача особено голям дял има работата на Комисията по професионално-творческите въпроси. Организационни звена на творческата комисия от създаването на техникума до сега са методическите обединения и предметни комисии. Пред преподавателите на ТРКК "А. Иванов" винаги стои високо патриотичния и хуманен въпрос – как, по какъв начин да изградим своята учебно-възпитателна работа, как най-

правилно учителят да извършва своите организационни и ръководни функции в двустранния процес на обучение.

Ще проследим някои водещи моменти от методическата работа в техникума, които служат като основни звена и импулси в цялостната ни творческа дейност. Ще насочим вниманието върху онова, което е извършено през периода 1962-1974 г., защото то е основата, първият етап от предначертаната система за методическата работа. Председател на творческата комисия за този период са: Данил Михайлов, Евдокия Петрова, Лилиана Минева. Нашето училище беше определено за експериментиране по различните страни на многоликата училищна дейност. Започнаха опитите да се разработи цялостна добре обмислена и организирана система. От една страна да се събере и анализира необходимата за правилния учебен процес информация и от друга страна – работата по научната организация на педагогическия труд в техникума. Беше създаден единен план за цялостната дейност на техникума с участието на административното, партийно и съюзно ръководство.

По някои въпроси, които са в центъра на вниманието на педагогическите институти, свързани с промените в образователната система и по-специално в урочната работа, отделните преподаватели в техникума бяха започнали проучване върху: програмираното обучение – Данил Михайлов, Мария Чипилова и Маргарита Енева; индивидуализация и диференция на учебния процес – Евдокия Петрова, Лилиана Минева; самостоятелната работа на учениците – Данил Михайлов; проблемност в обучението Лилиана Минева, Лилия Симеонова; киноурока Стефан Илев; проучване и проектиране по корабостроителните дисциплини – инж. Агаларов. Целта на творческата комисия беше строго определена – повишаване квалификацията на учителите /научна, идейно-политическа, педагогическа, методическа, психофизическа/. По научната организация на педагоги-

зват биониката с корабостроенето. След 4 републикански преглед на ТНГМ макетът на катамарана беше изпратен на изложението в Япония през 1972 година.

За творческа дейност за учебната 1971/1972 година 16 наши бивши ученици влязоха във висши учебни заведения без конкурсен изпит.

Секцията по корабомоделизъм донесе също много успехи. Преподавателят, заслужил майстор на спорта Иван Николов, получи златен медал на състезанието в Холандия, курсистът Емил Матеев стана европейски шампион. Намери се и ново разрешение на въпроса за онагледяване. Изработваха се филми, диапенти, в новосъздадената към техникума фотолаборатория. Материалите се подбираха от преподавателите, а филмите се изработваха от Стефан Илев. Изработени са 10 фотосхеми, 10 фототабла, отразяващи живота на техникума, 2 филма за ТРКК. По експонати, показани на Пловдивския панаир, които са заснети на 3 кинофилма по технология на металите и по корабни двигатели. Използуването на диафилми от преподавателите е ежедневно. Киноурокът става все повече един от видовете уроци. Сериозни постижения в това отношение има преподавателите: Стефан Илев, Енстра Хицова, Мария Чипилова.

В този процес на събиране и обработка на необходимата за правилното оптимално протичане на учебния процес информация, ръководството на техникума е изградило една определена система: издирване на добрия педагогически опит – проучване на литература, наблюдения, обобщения върху извършеното от отделни преподаватели, създаване и проучване на добър педагогически опит – анализ и изводи. Прилагане на опита. Разпространение на добрия опит. Усъвършенстване. На 8-мите национални педагогически четения разработката на Мария Чипилова бе отличена с III-та

награда. През 1973 година преподавателите Чипилова, Илев, Койлазов получиха втори клас квалификация. Бяха необходими много усилия и работа, за да отговорим чрез нашата творческа многообразна дейност на повелата на новото социалистическо развиващо се общество.

През периода 1974–1980 година председател на комисията по професионално-творческите въпроси е Бистра Хицова. В съотвествие на главната цел на педагогическия колектив и постигане на все по-пълна успеваемост на учениците, пред творческата комисия стоят следните задачи: организиране и системно усъвършенстване на урока на базата на съвременните форми на обучение, рационалното използване на учебно-техническите средства, обогатяване формите и съдържанието на самостоятелната работа на учениците като условие за развиване на познавателните и творчески способности, усъвършенстване процеса на производственото обучение.

Една от формите за повишаване квалификацията на учителите е запознаването им с проблеми, свързани с новости в педагогиката, чрез изнасяне на доклади, информации, инструкционно-технологични карти с елементи на проблемното програмирано обучение.

Сериозна подготовка изискваше участието на учителите в 9-те национални педагогически четения. Докладите се разработваха по актуални за нашия техникум въпроси, отразяващи проверен и научно обоснован педагогически опит по учебната работа, по материалната база на обучението; съдържаха задълбочен анализ на резултатите от научно-изследователския труд. Бяха допуснати 13 доклада. Всички теми бяха много интересни. Ето някои от тях: "Земляческите колективи като форма за професионално ориентиране на учениците" инж. Ангелов; "Използване на светлинни учебно-технически средства и обучението по технология на металите"

Стефан Илев; "Приложение на инструкционно-технологическите карти с елементи на проблемно и програмирано обучение по структарство" – Кънчо Енчев.

Втората насока, по която работи творческата комисия е изучаване, обобщаване, разпространение и внедряване на добрия педагогически опит. Използват се различни форми: открити уроци, доклади. Голяма част от преподавателите работят по програмата на своя опит и постиженията правят достойни на учителите от бившия окръг. През 1975 година др. Минева изнесе открит урок на тема: "В света на прекрасното и големия подвиг" пред учителите по литература от Русенски окръг. Др. Симеонова сподели своя опит с учителите-първенци от Русенски окръг с открит урок на тема "Румянчева". Др. Чипилова на съвещанието на учителите-първенци от Русенски окръг изнесе урок на тема "Ионни реакции между електролити", а през м. май същата година – пред всички инспектори по химия от страната. Маргарита Енева, учителка по физика – "електростатика" пред учителите, участници в школата за добрия опит; инж. Димитрова сподели своя опит с учителите-първенци от Русенски окръг по използването на техническите средства за самостоятелна работа. Асен Коджабашев показва на учителите-специалисти от гр. Русе как работи по практиката по организиране, отчитане и нормиране на учениковия труд в часовете по плосерство; Кънчо Енчев, Стефан Илев, Костадинов изнесоха открити уроци пред учителите-първенци от Русенски окръг, а така също инж. Агаларов, Маргарита Енева, Захаријева, инж. Петров – доклади. Др. Илев се отговорник на една от школите за член педагогически опит. Инж. Агаларов по примера на съветските учители сложи началото на създаването на землечасни групи, които имат за задача да привличат добри ученици в науката. През 1975 година се обединиха и трите комитети за

зации ТРКК, БРП и ККК "Ив. Димитров". Целта бе да се възпитава любов у учениците към избраната професия. Със свои специфични средства заводската комсомолска организация решава проблема за определяне на задълженията на младите специалисти – работници-челници в труда, за да бъдат преки ръководители и възпитатели в процеса на производственото обучение. На окръжните четения през юни 1976 година прави чест на ТРКК "А. Иванов" да участва с 6 доклада. През периода 1980 г. до настоящия момент председател на комисията по професионално-творческите въпроси е Мария Чипилова. Основните задачи, които стоят пред колектива са организиране на научно-практическите конференции на тема "Интензификации на учебно-възпитателния процес"; "Класово-партийно възпитание на учениците"; "Развитие на техническо и технологическо мислене у учениците". Усилията на учителския колектив са насочени към изпълнение на следните задачи: осигуряване на непрекъснатото професионално-творческо израстване на учителите като важно условие за повишаване качеството и ефективността на учебно-възпитателния процес.

През този период се извършиха промени в структурата и организацията на вътрешно-методическата работа, с цел повишаване на нейната ефективност. Създаде се методически съвет, конкретизирана е ръководната и контролната дейност на всички негови членове. Обедини се работата на преподавателите по теория и практика, по общо-техническите и специално-техническите предмети в едно методическо обединение и се създаде предметна комисия на преподаватели по корабостроене – теория и практика. Считаме, че много от проблемите, засягащи тяхната педагогическа, научна и професионална подготовка правилно се решават на общи срещи на предметната комисия, методическите обединения и методическия съвет. Така приетата структура улеснява ръко-

водството и контрола на вътрешно-методическата работа. Квалификационната дейност на учителите се насочи към вънасяне изменение в методите и формите на обучение и възпитание. Основна задача, която стои пред колектива на техникума е внедряване и популяризиране на създадения член педагогически опит в резултат на научно-практическата конференция. Повече от 11 наши колеги завършиха своята опитно-приложна работа с научни съобщения и доклади. Мария Чипилова и Петър Камбуров споделиха своя опит на окръжни педагогически четения по въпросите на интензификацията на учебния процес. Много колеги изнесоха открити уроци пред учителите от бившия окръг - др. Минева, др. Тороманова пред директорите на учебните заведения от гр. Русе. Учителите Минева, Камбуров, Чипилова, Русчуклиева участваха в ръководствата на отделни секции, като ръководители на отделни семинари. На проведения разговор с членовете на колектива за споделяне на добър педагогически опит колегите Минева, Панчева, Маринов, Камбуров, Петрова, Станчева, Коджабашев, Агаларов споделиха за създадения и внедрен от тях член педагогически опит във връзка с основните проблеми, по които работи колективът на ТРКК "Единство на урочната и извънкласна дейност за класово-партийното възпитание на учениците". На проведените вътрешно-училищни четения обмениха опит Минева, Камбуров, Русчуклиева, Тороманова, Стоева, Кръстева, Станчева, Станева, Стоева, Бакалова. Тримата колеги взеха участие в заключителния етап на конференцията - иня. Тороманова, Русчуклиева, Камбуров. Към техните разработки бе проявен голям интерес и получи висока оценка. Изнесени бяха и открити уроци от окръжен мащаб - Русчуклиева, Димитров, Тороманова, Станчева. Наблюдаваните уроци убедително показаха, че се създава и популяризира член педагогически опит. Иня, Тороманова бе награждена с екскурзия в Румъния.

Учителите взеха участие в 11 национални педагогически четения инж. Тороманова, Камбуров, Русчуклиева, Христов, през месец октомври 1985 година.

На третата републиканска среща на младите краеведи в град Смолян др. Камбуров сподели своя опит и разработката излезе в сборник. В чест на 40 годишнината на социалистическата революция Съюзът на българските учители организира конкурс за методическа разработка и научна публикация. Материалът на др. Камбуров беше класиран на I място, с грамота и парична награда. С това участие се популяризира дейността на учителите от ТРКК по извънкласната, проучвателска и изследователска дейност. Важен етап на обобщаване на чедния педагогически опит са предстоящите 12 Национални педагогически четения. Разработен е план за подготовка и за активното участие на учителите от техникума.

Утвърди се система в квалификационната дейност. Носители на I клас квалификация са Мария Чипилова, инж. Агаларов, Камбуров; II клас квалификация са инж. Ив. Русев, Минева, Стоянова, Русчуклиева, Панчева, Стоева, Тороманова, инж. Кръстева, инж. Пантелеева.

Много са колегите, получили длъжностни звания: главен учител – инж. Агаларов, Мария Чипилова, Петър Камбуров; старши учител – Дилана Минева, Евгения Панчева, Ния Русчуклиева, инж. Тереза Тороманова, което е предпоставка за големите възможности на педагогическия колектив на ТРКК "А. Иванов".

Публикации на инж. Агаларов: "Корабостроително чертане" – учебник за СПТУ и техникум 1974 г.; "Конструкция на корабния корпус" – учебник за техникум 1975 г.; "Корабостроително чертане" – учебник за техникум 1984 г.; "Строителна механика на кораба" – учебник за техникумите 1987 г.

Отличия на инж. Агаларов - значка "Отличник на МНП".

Публикации на инж. Т. Тороманова: XI национални педагогически четения 1985 г., сборник "Приложение на моделирането за оптимизиране процеса на усвояване на учебното съдържание по съпротивление на материалите"; "Научно-практическа конференция "Класово-партийното възпитание на учениците 1986 г. - "Възпитаване на способности за творчество у младия човек - залог за активна жизнена позиция"; издания на сборници на ЦКВУРК "В. Благова" - "Някои методически въпроси на преговорния обобщителен урок по техническа механика".

Отличия на инж. Тороманова - Отличник на МНП 1986 г.

Публикации на Петър Камбуров - общо 58 броя, по важни: "Списание "Народна просвета" бр. 11 от 1981 г.; участие в X и XI национални педагогически четения; методическо ръководство за изучаване миналото на родния край 1987 г.; брошура "90 години русенска партийна организация 1984 г."; история на село Сваленик.

Участие в национално съвещание по възродителния процес в Разград - П. Камбуров.

Публикации на Лилияна Минева: БАН, Известия на Института за български език, кн. XVIII, С., 1969, Названия на селищата в Русенско; сп. Професионално образование, кн. 4, 1981, Ролята на училищния музей за комунистическото възпитание на учениците; сп. Читалище, кн. 10, 1981, Читалище-училище; Поредица статии в. Дунавска правда, бр.бр. 198, 202, 203, 204, 205, VIII, 1968, Имена и история на селищата в Русенско.

Отличия на Лилияна Минева - Отличие от Комитет за изкуство и култура за читалищна дейност, 1976; Почетен знак на Русе, 1976; Първенец в социалистическото съревнование VIII петиелка /ДК на НКП, МС на НРБ, ЦС на ЦПС, ИС на ОУ, ЦК на ДКЗ/.

инж. Никола Колев,
завеждащ работата
с частните ученици

ВРЕМЕ ЗА РАВНОСМЕТКА

Решението да се открие Техникум по речно корабостроене и корабоплаване идва от необходимостта да се подготвят висококвалифицирани кадри за родното корабостроене и корабоплаване. Въвеждането на нови мощности в производството на нови мощни влекачи и тласкачи в корабоплаването изискват от работниците и екипажите висока техническа култура.

Ето защо още с приемането на редовни ученици в техникума се откриват и вечерна паралелка по корабостроене 1962-63 г. 1 паралелка, 1963-1964 г. - две паралелки.

През 1964-1965 г. е създадена специална паралелка след завършване на ПТУ - 3 годишен курс на обучение. В 1965-1966 г. се закрива паралелката IV курс и курсистите преминават на обучение като частни ученици.

Поради специфичния характер на професията се достига до извода, че най-рационална форма на обучение е подготовката като частни ученици, които да полагат изпити на три сесии през годината. За завършване на курса като частни ученици се изисква последователност и упоритост, но професията на моряка спомага да се изгради многообразна личност, която трябва да преодолява всички рискови ситуации, които могат да възникнат по време на експлоатация на корабите. Обстановката и релацията на река Дунав постоянно се изменят, с това възниква необходимостта от гъвкави решения, дълъг опит и многостранно развити специалисти.

Чувствайки необходимостта от попълване на теоретич-

ните си знания, към техникума се насочват от Корабостроителния и кораборемонтен завод "Иван Димитров", моряци и мотористи от БРП и от Дунавски драгажен флот, Управление плавателен път по Дунава /УПЩ/. За увеличаване производителността на товаро-разтоварната дейност в пристанищата са необходими специалисти за Пристанищния флот, Държавна инспекция по корабоплаване и др.

Първите резултати от учебната дейност обикновено не са много добри, защото в началото смятат, че обучението ще бъде много леко, за някои идва разочарованието и много от тях се оказват, но истината е, че след една-две години отново кандидатстват и се чувствуват, че са решили да положат всичко, на което са способни, но да могат да завършат успешно техникума. Това идва да покаже, че през подготовката си в техникума като частни ученици много добре са осмислили действията си за повишаване на квалификацията си, освен добития опит от практиката, така че при изпълнение на задълженията си те се проявяват като високо квалифицирани и ерудирани специалисти.

Завършилите техникума като частни ученици доказват на практика, че са се изградили като много добри специалисти. Ако направим една равносметка, ще видим, че в Параходство БРП на всеки кораб има поне по един капитан или механик, които са завършили техникума като частни ученици.

Такива са Борислав Иванов Маринов, отговорен капитан на м/к "Найден Киров", Георги Петров Ангеловски - м/к "Петър Кареминчев", Трифон Трифонов Георгиев - м/к "П. Герон", Здравко Савчев Петров - ст. помощник капитан, Иванка Иванова Гринчарова - II пом. капитан, Стефан Ганев Пенев - м/к "Хилендарски", Николай Маринов Марков, капитан на "Метеор 1".

Това са капитаните на кораби, поели целия източен график на товари.

Не малък дял имат и завършилите специалност "Корабни машини и механизми", като: Любен Иванов Петков, Любен Василев Димитров, Михаил Георгиев Митев, Кузман Николов Димитров и други.

Много специалисти като частни ученици са подготвени за пристанища Лом, Видин, Силистра.

Учителският колектив и Административното ръководство отделят голямо внимание за успешното полагане на изпитите с частните ученици. Защото те на практика прилагат знанията, придобети в техникума и разнасят славата на Техникума по речно корабостроене и корабоплаване "Антон Иванов" по река Дунав за навигаторите, а и по моретата за специалност Корабни машини и механизми.

инж. Анелия Кръстева
отговорник за комсомолската
дейност

УТВЪРЖАВАНЕ НА ПОЛИТИЧЕСКИЯ ПОДХОД В РАБОТАТА С УЧЕНИЧЕСКАТА КОМСОМОЛСКА ОРГАНИЗАЦИЯ

XIII конгрес на БКП и XV конгрес на ДКМС определиха политическия подход като важна предпоставка и гаранция за успешното развитие на Димитровския комсомол, за пълноценната му реализация като пръв, надежден помощник и боеви резерв на БКП.

Неоценимо методологическо значение за изучаването и овладяването на политическия подход в комсомолската дейност и в работата с младежта има Писмото на др. Тодор Бивков до ЦК на ДКМС, неговата постановка, че "Научен, ефективен, политически подход към младежта е онзи, който държи сметка на развитието на всеки младеж и на всяка девойка, за динамиката и мобилността на техните потребности и интереси, който прави личните проблеми – грижа на Комсомола и на Партията, а проблемите, които решават Партията и Комсомола, цялата страна – личен въпрос на всеки млад човек".

Внедряването на Априлската проверка в живота на комсомолските дружества има за обект отделните комсомолци и определя формирането на активна жизнена позиция, засява индивидуалната работа в комсомолското дружество.

В комсомолските дружества се извършва значителна работа по подготовката, контрола и изпълнението на ежегодните лични планове "Учение и труд, жизнерадост и дръзновости" като форма за индивидуална работа с членовете на ДКМС в разходите на Априлската проверка. В повечето комсомолски дружества

се утвърди практиката личният план на всеки комсомолец да се изготвя на базата на правилното съотношение между поетите от него обещания и поставените му от дружествения комитет поръчения.

Централно място в личните планове на комсомолците заемат обещанията и поръченията, съдействащи за формирането на класово-партийно мислене и априлски критерии у всеки комсомолец. Обещанията и поръченията непосредствено се обвързват с главните направления на възпитателната и идеологическата работа на комсомолските дружества: участие в международната младежка шайфета "Памет", в движението "На класата - достойни синове", в осъществяването на инициативата "Странджа-Сакар - република на младостта", в занятията на ученическата политическа учебна година, в разработването на реферати по линия на националния политически конкурс и много други. Чрез приетите обещания и възложените поръчения личните планове съдействуват за повишаване качеството на политическата просвета и задълбоченото изучаване на теорията и практиката на БКП.

В много от комсомолските дружества комсомолците сами подготвят занятията от ПУТ. През изминалите месеци бяха разгледани следните теми: "Утвърждаването на младежта като член отряд на НТР", "Светогледното изграждане на младата личност", "Трудовото възпитание на младежта" и "Младежкото участие в осъществяването на социалната политика на партията". В проведените беседи, дискусии и разговори комсомолците посочват примери от своето ежедневиe в училище и в завода, споделят свои мисли по предстоящото преустройство, дискутират проблемите на самоуправлението и самодейността. Интересно практическо занятие проведоха комсомолците от IV б курс, съвместно със здравни работници - литературни творци от града на тема "Героят - идеал и дей-

ствателност", Комсомолците от III а и IIIб курс определиха дру-
га насока на практическото си занятие – среща-разговор със зам.
директора на ККЗ инж. Стефан Ангелов, посветена на развитието
на ККЗ – бъдещо тяхно работно място. Същите възнамеряват да про-
ведат и среща-разговор за професионалната реализация на завър-
шилите техникума ученици.

В комсомолската организация действа младежки кръжок
"Плимък" – за актуална политическа информация. Комсомолските
активисти посещават Средношколския факултет по марксизъм-лени-
низъм във ВТУ "Ангел Кънчев". Те са включени като лектори в
занятията на ПУГ.

В клуб "Съвременник" през миналата учебна година
участвуваха всички комсомолци. В секцията му "Отечество" се ра-
боти по темата "Моята родина – днес и утре". Към секцията вли-
зат кръжокът по краеведение, музейните сборки по археология, па-
леонтология, нумизматика и етнография.

В секция "Два свята – две младости" се разглежда жи-
вотът на младежта по света. Разисквани бяха проблемите "Поло-
жението в Близкия изток", "Латинска Америка – зона на огромни
международни интереси", "Връзките на България с Индия", "Бълга-
рия на Балканите" и много други.

В секция "Прометей" се изучава историята на КП, КПСС,
Коминтерна и Младежкото революционно движение. В заключителния
етап на викторината 75 години Русенско младежко движение отбо-
рят на секцията завоюва трето място.

Дейността на секция "Интернационална дружба" премина
през два етапа:

– подготвителен- разгледани бяха нормите на поведение
в чужда държава по време на летния плавателен стаж на комсомол-
ците, Комсомолската интеграция на побратимените училища в Русе и

Измаил, набелязан бе план за мероприятията по време на летния стаж;

— същински — завърши плаването на комсомолците от IV б и УПК. Всички участници в плаването се подписаха в документа на Интерклуба в Измаил, призоваващ за мир по света.

След отпадане на клуб "Съвременник" тази година дейността се трансформира и насочи към НПК. Тази година много комсомолци ще защитят честта на училището със свои нови разработки.

За благоприятното развитие на политическия кръгозор на учениците ежесечно в часа на курсовия ръководител се провежда политически обзор на актуалните вътрешни и външни събития. Акцентува се на проблемите, касаещи запазването на мира и сигурността на планетата и вътрешното преустройство на социалистическото ни общество. А с цел — осъществяване на нагледната политическа агитация във фоайето на техникума се излагат постоянно материали, свързани с предстоящи национални и международни форуми.

Работата по класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на комсомолците се осъществява и в маршрутите на международната младежка щафета "Памет".

По маршрута "Трудова слава" комсомолците събраха и обсъдиха материали за икономическия и социално-битов прогрес в развитието на шефските предприятия ККЗ и ИРП. С интересна програма комсомолците откриха и Дома на орденосеца на ДДФ — Русе.

По маршрута "Дружба" се организираха срещи-разговори с ветерани от войната и Дравската епопея, със съветски граждани от Консулството.

По маршрута "Единство" бяха разгледани по дружества и дружини образци на военно-патриотичната литература.

Маршрутът "Дълг" представлява овладяването на военно-

техническите дисциплини. Организиран е кръжок по ИЗО и се провежда състезания по стрелба. Военно-полевото обучение в техникума е по-различно от това на другите училища. Родн се през шилата година в групите към ОМК - Русе - по водолазна подготовка и умения, рулеви сигналчици и радиометристи. Достойно е преминаването на военно-полевия лагер в Каран Върбовка.

Задълбочават се връзките с Клуба на АБМК. Негов представител всяка година следи работата на комсомолската отчетно-изборна конференция. Проучени бяха моряците - АБМК по случай 50-годишнината от създаването на ВРП. Проведена бе среща-разговор с капитан Коев, който сподели личните си впечатления от Н. Вапцаров, като ученик в Морското училище във Варна. Интерес предизвика и срещата с ветерана от Втората световна война, капитан II ранг Фьодоров от Дунавската флотилия.

Засилва се и се конкретизира дейността на КО в ТРИК за системно и задълбочено овладяване на учебния материал и развитие на творческите способности на учениците. Комсомолските дружества следят успеха по всички предмети, индивидуалния успех на комсомолците, посещаемостта на учебните занятия. В тази насока са взети следните конкретни мерки и са осъществени мероприятия по линия на комсомолската инициатива за подготовка и провеждане на учебните часове - седмиците преди големи национални форуми се обявяват за седмици без слаби оценки и неизвинени отсъствия; във всяко дружество се развива инициативата "отличният ученик в помощ на слабия"; ежесрочно се отчита и социалистическото комсомолско съревнование. За учениците с повишен интерес към един или друг предмет в техникума функционират кръжоци по метаметика, корабомоделизъм, шлосерство, историческо макетиране, фотодело, краезнание, живо слово, хор, духов оркестър и вокално-инструментален състав. Учениците вземат активно

участие в провеждането на олимпиадите по математика, физика, химия, литература и машинно чертане. Обръща се внимание и на специалните предмети, които ще послужат за основа на бъдещите им професии.

Комсомолският контрол по дисциплината в я извън училище се осъществява от КДО "Спартак". Този отряд беше подразделение на ШМС в системата на доброволните отряди на трудещите се. Той бе действено звено в борбата срещу престъпленията, другите правонарушения, отрицателните явления и идеологическата диверсия на империализма сред младото поколение. От тази учебна година функциите на КДО "Спартак" преминаха в ръцете на дежурните комсомолски дружества, за борба с противообществените прояви работи първата по рода си комсомолска комисия за борба с противообществените прояви. На територията на ККЗ действа и новосъздаденият комсомолски граничен отряд.

Комсомолските контролни постове в дружествата по време на учебната практика следят за спазване на трудовата и технологична дисциплина, за икономии на материали и енергия, за опазване на социалистическата собственост, за спазване изискванията на охраната на труда, за поддържане на образцово работно място и друга. Това допринася за изграждането у комсомолците на работнически добродетели, за формирането у тях чувство за отговорност пред колектива и обществото, за високо качество и ефективност на производството.

По линия на общомладежката инициатива "ППП и човният опит - територия на младежкото дръзновение" УК работи за разгръщане на творчеството и енергията на комсомолските дружества във всенародното социалистическо съревнование за изпълнение на насрещните планове. Газяснителната работа и тази насока е важен етап в осъществяването на историческите отговорности на сегашното

младо поколение, предначертани от партията, от самото време, в което живеем. Младите хора са поколението, което трябва да изгради МТБ и културата на развития социализъм, характерна с висока степен на автоматизация и кибернитизация на производството, с висока организация на труда и свободното време. Тук трябва да се спомене и работата на Клуба за ТПТМ, Музеят на техниката, отчитворяващ техническия напредък на нацията в областта на корабостроенето и корабоплаването.

Разгръща се движението "На класата - достойни снове". Движението спомага за осъществяване на революционната и трудова приемственост между поколенията. Тя е действена школа за класово-партийно, нравствено и трудово възпитание на младежта. Целта е класово съзряване на младите хора, постигане на високо качество на професионална подготовка, на многостранна и многоефективна реализация в живота. В часовете по учебна практика комсомолците работват договорирана с ККЗ продукция, която е част от основното производство на завода. Така те дават своя принос в социалистическото съревнование в производствени условия. С активното сътрудничество на специалисти от ККЗ и БРП комсомолци построиха яхта "Бяла звезда", 1985 г., с която направиха първата средношколска експедиция за проучване флората и фауната по р. Дунав /през есента на 1985 и пролетта на 1986 година/. През есента на 1986 г., пролетта и есента на 1987 г. се осъществиха плавания с яхта "Кондор" на новия - втори екипаж от ТРПЗ.

Плод на наставническото движение са и успешните държавни изпити, провеждани в ККЗ. Много дипломанти работят дипломните си работи под ръководството на наставници-специалисти.

Дейността на Клуба за естетическо възпитание при ТПТМ като цяло бе насочена към изпълнение на решенията на XIII конгрес на БРП и изискванията за нравствено и естетическо възпитание на

подрастващите, поставени в разработките на др. Тодор Зивков след конгреса. Целта на клуба бе – чрез работата на отделните секции да се осъществи още по-силно връзката – урочна и извънкласна дейност, за да се постигне зависимостта между научните знания, социалните и естетическите процеси – на основа за класово-партийното възпитание; да се постигне по-пълно взаимодействие между интелектуално и емоционалното – важно условие за многостранното духовно изграждане на личността. Не на последно място е дейността на клуба да спомогне за развитието на вкуса и оценъчната способност на комсомолците. През цялата учебна година по традиция бяха осъществявани съвместни мероприятия с Образцово народно читалище "Ангел Кънчев", Окръжната стоматологична поликлиника, училище "Ангел Кънчев", кварталните партийни и ОФ организации от района на читалището. Чяха изнасяни и програми пред колективите на базовите предприятия по различни случаи.

Много са и мероприятията на Клуба за трезвеност и атеистично възпитание, на Спортния клуб и на Туристическия клуб. Тяхната дейност увлича масово комсомолците, сплотява дружествата, изпълва с интересно съдържание живота им. И тази година патронният празник бе проведен на различни места в родината. Комсомолците пропътуваха страната ни в четири лъча, като посетиха исторически и лобни места.

Политическата преданост, класово-партийните критерии не се формират веднъж завинаги. За тях е необходима ежедневна борба, борба за съзнанието и жизнената позиция на младия човек. Как работим, как мислим, как живеем, това са въпросите на деня. Ние сме пред прага на XXI век. Човек съзнава, че това ще бъде век на неподозирани постижения на човешкия ум. На родината в този век трябва да израснат и можели личности, спящи и

смели хора и тя ще ги има — те са сред нас, момчетата и момчетата на социалистическа България.

инж. Иван Агаларов,
главен учител,
преподавател по ККК

НАСТАВНИЧЕСТВОТО – ВИША ФОРМА НА ПРОФЕСИОНАЛИЗЪМ

През всички обществени формации наставничеството е било и си остава висши своеобразни човешки взаимоотношения. Усвояването и възпроизводството на натрупания човешки опит през вековете от деди и сали, деца и внуци е реалният ефект на многобройните човешки дейности, пренасяни от поколение на поколение.

Най-благоприятни и ефективни условия за развитие на наставническото движение, предоставя социалистическият начин на живот и дейност. При социализма интересите на висококвалифицирания и начинаещия специалист са еднакви – всичко за благото на човека, за системно повишаване на квалификацията и подобряване на качеството, за прослава на родното производство.

Важен фактор и благоприятни условия за развитието на наставничеството са сложността на професионалните и човешките дейности, проявени в конкретния отрасъл на материалното и духовно производство.

Корабостроенето и корабоплаването са древни и всепризнати професии с подчертана сложност и висока отговорност. Това предлага благоприятни условия за пълноценно наставническо движение на всички нива и по всички направления.

Учебните заведения по корабостроене и корабоплаване имат привилегията да се докосват, както до чистата теория, така и до истинската практика.

Това разширява периметъра на наставническото движе-

ние и дава възможност за пълна изява на всяка личност и цял колектив.

ТРКК "Антон Иванов", като частица от многохилядния колектив на творците по корабно дело и водния транспорт, се включи активно в движението за пренасяне и умножаване на световния и национален опит за корабоводене и корабоплаване.

Бурното всестранно развитие на НРБ постави сериозна задача пред транспортното машиностроене и водния транспорт. Издигнатият девиз "Кадрите решават всичко" се отнасяше с пълна сила и за тези високоефективни отрасли на Народното стопанство.

Град Русе като важна икономическа и стопанска единица на река Дунав и цяла Северна България стана регионален център за подготовка на кадри за корабостроенето и корабоплаването. Четвърт век ТРКК изпълнява с чест поставените задачи. По-голяма заслуга за това имат специалистите от базовите предприятия. С тяхна помощ новооткритият техникум започна активната си дейност още от първия учебен ден на 1962/63 учебна година. Те изпълняваха задружно своя патриотичен дълг за подготовката на младите специалисти и активно участваха в живота на техникума. Ще влязат в летописа имената на инж. Г. Тодоров, инж. Ц. Михайлов, инж. П. Ников, инж. Ив. Хаджийски, инж. Й. Петров, инж. Ив. Агаларов и други от ККК "Ив. Димитров" като първи наставници на младите специалисти. Първите наставници на нашите моряци бяха редовните учители инж. Ц. Цаков, кап. Г. Христов, инж. Вл. Неделчев, кап. Мъчанов и сътрудниците от БРП и Института по воден транспорт кап. Ст. Коев, кап. Хр. Стойнов, инж. Д. Радоев, кап. Д. Димитров, инж. Рафаел Карабаджаков.

Появиха се саморъчни нагледни средства /чертежи, макети, модели/, дело на наставници и ученици.

Връх в този етап на развитие бе изработването на документация и ремонтирането на амортизирания моторен кораб "Арчар", даден от БРП за учебна база към техникума. За една учебна година, с помощта на базовите предприятия ККЗ, БРП, ДДФ, УИИ и НИПКИК /ИК/ - филиал Русе, бе изработена и съгласувана необходимата документация, бяха набавени необходимите материали и запасни части, беше отремонтиран и предаден в експлоатация учебният кораб "Арчар". Изпълнители бяха учителите, служителите и учениците от ТРКК.

През този период се заложи началото на наставническото движение учител-ученик. Така всеки учител и служител имаше за помощник един и повече ученици. Много са примерите за придобиване на високо професионално майсторство при изпълняване на производствени задачи, но незабравим ще бъде фактът с бившия курсист-корабостроител Антон Цаневски от курса на учителката по химия Мария Чипилова, който изработи конструктивните чертежи на н.к. "Арчар", получили висока оценка при авторизирането им от НИПКИК и озаконени от БРП /Български корабен регистър/.

Повишената необходимост, упоритият труд и взаимопомощ между опитни и начинаещи специалисти най-ярко се прояви в корабомоделизма и макетирането.

Значителни са резултатите от работата на учителите-наставници Симеон Кулев - корабен моделст, Стефан Илев - шлюсерство, инж. Тодорка Бакшева - учител по чертане и други. При изключително тежките условия във второстепенните помещения на Механотехникума, за кратък период от време се появиха висококачествени образци и прототипи на изделия от продукцията на базовите предприятия и корабни модели за състезания. Стените и подиумите на учебните стаи станаха своеобразни витрини за лично и колективно творчество на ученици и наставници.

През този период се роди едно от първите в България своеобразно творческо звено – секция "Проучване и проектиране", която в последствие прераства в клуб за ТНТМ.

Голямо постижение в работата на младия техникум бе попълването на учителските места с редовни учители. Те се наложиха като добри специалисти и учители. Незабравими са успехите на инж. Вълчо Добрев, който въведе курсовите проекти за механизмите, инж. Мирчев – негов продължител, инж. Станков и други специалисти. Техните успехи бяха резултат на наставническата дейност на инж. Неделчев, редовен учител, инж. П. Ненков, инж. Из. Агаларов и други, лектори от ККЗ.

Връзката училище-материално производство беше винаги жива и динамична. Учениците и учителите бяха чести посетители на заводските работни площадки и плавателните съдове на базовите предприятия.

Сменните майстори и бригадири от ККЗ и моряците от БРП с удоволствие изпълняваха поръченията за наставниците на ученици и служители от ТРКК.

Сериозна промяна в подготовката на добри млади специалисти настана след влизането в редовна експлоатация на новата учебна сграда и попълването на учителския състав с нови кадри – з.м.с. Иван Николов, техник-корабостроител, Лука Аркалиев /възпитаник на ТРКК/, инж. Койлазов, инж. Коста Антонов, инж. Атанасов, инж. Малев /възпитаник на ТРКК/ и други.

Този период се характеризира с ярко желание на целия колектив за изграждане на личен опит в учебно-производствената дейност.

В учебните работилници на техникума се произвеждаше пълноценна продукция за корабите, строени от ККЗ "И. Димитров", и другите базови предприятия.

Полученото самочувствие даде възможност за осигуряване на клиенти за малки кораби. Един от тях бе Районната дирекция на Пристанище град Русе.

За нуждите на стопанската дейност бе договориано проектирането и построяването на сериен плиткогазещ лесовоз за превоз на дървен материал по поречието на река Дунав. Разработена бе и конструктивна документация от учениците и наставниците за преустройство на м/к "Ветрен" – собственост на Дирекция на горите – Русе.

Получена бе и друга задача – проектиране и построяване на плаващо туристическо съоръжение за нуждите на НГТ "Орбита". Първият образец бе за студентите от Педагогическия институт във Велико Търново.

По конструкция това бе сал – катамаранен тип. Проектирането се извършва под ръководството на наставника инж. Девков – конструктор в НИПКК. Учениците изпълнители бяха от курсовете на др. Л. Минева и инж. Агаларов.

Построяването на сала стана в учебните работилници на техникума под ръководството на инж. Кайлъков – зам. директор в ТРКК и инж. Агаларов, учител в ТРКК. Отличиха се всички учители по практика, а учениците с гордост говореха за своя катамаран, задвижван с корабен двигател "лябешки крак" – "незаконно изобретение" на учениците от ТРКК и наставниците инж. Агаларов и инж. Неделчев.

Пъартовите и ходовите изпитания на построенния катамаран бяха съчетани с провеждането на научно-изследователска експедиция от Видин до Силистра с цел набирание материали за написване пътеводител по р. Дунав за 14 дневен стдих на плавателен съд.

Под шефството на ЦК на ДКМС с участието на ТРКК и

Станцията на младите агробиолози, под непосредственото ръководство на наставниците – кал. Мъчанов, инж. Агаларов, биолога Бони Бонев, корабостроителя А. Атанасов, фоторепортьора Богомил Попов, 12 ученика-изследователи проведеха заплануваната експедиция от 2 до 18 юли 1971 година.

Младите корабостроители и моряци привлякоха вниманието не само на българската, но и на световната общественост. Макетът на катамарана бе експонат в международните изложби в СССР – Москва и Одеса; Япония, Осака. Той бе удостоен с най-високото отличие за творческо дръзновение – сребърен медал (без златен). Идеята за корабни двигатели на катамарана бе доразвита от френски и японски специалисти, които създадоха патенти за два нови корабни двигатели "Хидрошолсатор" – Франция, "Махов двигател" – Япония.

Утвърденият опит за работа на учениците и специалистите от базовите предприятия се задълбочи. Формираха се творчески колективи за решаване на задачи от плана на техническия прогрес към базовите предприятия.

Заслужават внимание много разработки, но ще споменем само една – "Модификация на тласкачите" тип "Баба Тонка" от 600 до 1100 к.с., Икономическата ефективност възлизаше на 2 100 000 лева на кораб.

За тези и други разработки, участвували в прегледите на ТНТМ в Пловдив, до 1976 година постъпиха във висши учебни заведения без конкурсен изпит над 30 човека, от тях 17 човека постъпиха в една година – за проектиране и макетиране на плиткогазещия лесовоз за горското стопанство.

Врх в организационно-методическата работа на наставничеството в ТРКК бе учредяването на Координационен център на клубовете на наставниците по базовите предприятия. Към Та-

Монната комсомолска организация със секретар инж. Веско Панов бе създаден Съвет на председателите на клубовете на наставника под шефството на училищната партийна организация със секретар Асен Коджабашев.

През този период /1974-1979 г./ се създадоха условия за разгръщане на лична и колективна дейност. На завидна висота бе работата с изявените и изоставашите ученици. Добро съдействие оказаха наставниците-учители, общественици от квартала и производственици от базовите предприятия.

Масово се практикуваше наставничеството над цял първичен колектив или от цял първичен колектив.

Отделни наставници работиха с конкретни групи и цели курсове или цяла бригада се грижеше за отделни ученици.

Последваха промени от организационно-методичен и кадрови характер, които повлияха на утвърдения начин на наставническата дейност.

Появата на новата учебна структура - ЕСПУ - УПК - СПТУ - техникуми и ползуването на учебно-производствената база наложи изменение на създадения синхрон в училищното материално производство. В последствие работата бе уреголирана с издаване на редица правителствени и държавни документи. Основната тежест се даде на УПК. В ТРКК се подготвят монтьори на корабни машини и механизми и всеки ученик има наставник. Досегашните резултати са показали, че учениците успяват да защитят II и III разряд и да получат III степен на електродръгово заваряване.

За това заслуги имат учителите инж. Атанасов, инж. Гутев, инж. Агаларов, Лука Аркалиев, Панко Дочев и други.

През последните няколко години Клубът на наставника в ТРКК промени своята структура. Формирани бяха три секции, както следва:

1. Корабостроене
2. Корабоплаване
3. Педагогика

Наставниците за секция "Корабостроене" се набират от ККЗ "И. Димитров". Пример за подражание е наставникът Запрян Запрянов, началник цех монтаж. Добре работят Петко Пометков, Ненко Ненов, инж. Петров, и други. Добра е връзката на IVa курс с корабостроителите от ИК филиал - град Русе.

Наставниците към секция "Корабоплаване" се привличат от БРП, ДДФ, УИЩД и други. Добра посредническа дейност извършват учителите кап. Мъчанов и инж. Игнатов.

Секция "Педагогика" се развива в две направления:

а/ наставничество между учители;

б/ наставничество между учител и ученик.

По-добра дейност развива първото направление. Формират се двойки учители, най-често новопостъпили и учители с педагогически опит. Това спомага за бързото адаптиране на новия учител в колектива и в работата с учениците.

Утвърдени учители и наставници са: др. Л. Минева - учителка по български език и литература, др. М. Чипилова - учителка по химия, др. Г. Ганев - учител по физическо възпитание, кап. Мъчанов, инж. Тороманова, инж. Костадинов, инж. Агаларов, Л. Казанджиев, Цанко Дочев и други.

Любовта към професията на всеки труженник в социалистическата ни родина е важен фактор и гаранция за облагородяване на личността. Участието на всеки труженник на НРБ в наставническото движение е високо патриотичен и хуманен дълг - въпрос на чест и гордост за достойно изпълнение на задължението към подрастващото поколение, бъдещето на страната.

инж. Александър Гутев
преподавател по КЛВГ

И ТЕ ДАДОХА СВОЯ ПРИНОС

Специалността "корабен механик" е една от основните специалности на техникума. Тя се появи още при създаването му, заедно със специалностите "корабостроене" и "корабоводене".

През септември 1962 г. първият випуск корабни механици с курсов ръководител Стефан Бочев, преподавател по КЛВГ, "стартира" в професията. Речното корабоплаване вече чакаше нови, специално подготвени кадри.

Преподавателите Бочев, Цаков, Неделчев, Долгеров, Илев положили големи усилия в методическото разработване на програмите за механиците. Липсата на самостоятелна сграда и каквато и да е материална база затрудняваше процеса на обучение, но общият ентусиазъм, техният и на курсистите, доведе до положителни за времето резултати. През 1966 г. се дипломираха и първите корабни механици от ТРКК.

През 1966 г. в Техникума като преподаватели постъпиха инж. Вълчо Добрев и инж. Светослав Мирчев – направо след дипломирането им във ВНЕМУ. С много ентусиазъм и усърдие, съответно до 1969 г. и до 1975 г., те допринесоха много за издигане нивото на теоретичната подготовка по специалността. През периода 1969–1971 г. преподавател по дисциплината КЛВГ беше др. Рафаел Карабаджакон, който доусъвършенствува методиката на преподаване и със своето трудолюбие и акуратност стана пример за подражание на много свои колеги.

От 1970 г. в продължение на 12 години, като преподавател по основните дисциплини, пред механиците застана инж.

Никола Койлазов, който постъпи в ТРК като механик от корабите на ВФ. През периода 1970 до 1982 г. той водеше дисциплините КЛБГ, КЛК, КЛД, лабораторни упражнения, техническа термодинамика. Той положи големи усилия за създаването на добре обзаведен за времето кабинет по корабни силови уредби, който се ползува и до днес. Тогава беше осъвременено и нивото на курсовия проект по КЛБГ. Активно участие в промяната на обзаведането вземаха учениците от випуските 1970-1982 г., като показваха своя ентузиазъм, плам и страст към бъдещата професия - професията на корабния механик.

От 1973 до 1982 г. преподавател по ел. обзаведане на кораба, технология на кораборемонта и основи на корабната автоматизация беше инж. Коста Антонов Костов, механик с богат практически опит и голяма теоретическа подготовка.

Като се издигна в максимална степен междупредметната връзка на специалните предмети, преподавани от преподавателите Койлазов, Костов и Неделчев в теоретическите дисциплини от една страна и учебната практика с преподаватели инж. Иванов, Казанджиев, Пътев, Пенчев, Инж. Костадинов, П. Петров от друга и плавателния екипаж на корабите на Параходство БРП и на учебния кораб "Тутракан", се създаде възможно най-добрият вариант на подготовка на корабните механици.

Активно въздействие върху оформянето на бъдещите механици оказваха и преподавателите по общотехническите дисциплини: Стефан Илев - технология на металите, инж. Павлов, инж. Колев, инж. Долгеров, инж. Станчева, инж. Димитрова, инж. Тороманова - техническа механика, инж. П. Табакова - машинно чертане и други. Специално трябва да се подчертае приносът на Стефан Илев за създаване на кабинет по технологии на металите - едно от най-добрите постижения и оръдия в тази област.

Комплексните усилия на всички горекзброени преподаватели дадоха своите положителни резултати – през този период в корабоплаването се вляха стотици механици, мотористи и машинни бойци, както и специалисти в системата на кораборемон-та.

инж. Игнат Лефтеров Игнатов,
преподавател по корабоводене,
възпитаник на ТРКК

ПО ТИХИЯ БЯЛ ДУНАВ

"Нашият Дунав... винаги, когато чуем това име, невидими пръсти удрят по струните на всяко сърце. Дунав е връстник на вековете. Колко събития, определящи съдбата, колко дела, и трагични, и славни, са се разигравали тук, и достойни за тях декорации са били ето тези брегове, и тази река."

Йордан Йовков

"Тих бял Дунав... Хубавият син Дунав", така са го нарекли народите, населяващи бреговете на великата река. Река - участничка в историческата съдба на народите. Река, в която се отразява миналото на германци, баварци, австрийци, словаци, маджари, хървати, сърби, румънци, българи, украинци.

Кой не е мечтал и не мечтае, да се понесе по сините води на голямата река? Да види безкрайната върволица от хълмове на българския и югославския бряг, равната румънска земя и унгарска пуста, теснините на пролома "Железни врата" и високите скали на "Вишеградската врат", земните ливади на Австрия и горестите планини на Германия? Кой не мечтае да види градовете и замъците край голямата река, обвеяна със славата на дивни победи и горчиви поръжения? Кой не е искал да се възхити на раждането на деня под Делтата и настъпването на нощта над Алпите?

Това е може би мечтата, която кара момчетата от специалността "Корабоходене" при ТРИК - Русе с такова нетърпение да очакват дните на лятната плавателна практика.

Първото запознаване с реката те получават по корабите и дълбачките на ПИМ "Дунавски драгажен флот". Там те влизат в допир с избраната професия. Запознават се с работата и устройството на драгажните средства и предадените към тях спомагателни кораби, с тежкия труд на моряците, старшините и капитаните. Участвуват наравно с екипажите в производствения процес, придобивайки моряшка закалка и моряшки навики. При провличването на натоварените съдове се запознават с условията за корабоплаване в района на добива, с методите на маневриране, пътуване и разминаване с други състави. Свикват с моряшкия колектив и моряшката дисциплина.

По-големите ученици практикуват по корабите на Пароходство Българско речно плаване. Тук районът на плаване се разширява от пристанище Видин до пристанище Рени. Освен изучаването на корабоплавателния път, практикантите се запознават с подготовката и провеждането на входните и изходни гранични контроли, съставянето на товарния план, изготвяне на товарните документи, приемането и издаването на безекипажните съдове. Вземат непосредствено участие в оформянето на съставите, научават начините за свързване на съдовете за плаване по я среду течението. Участвуват активно в културния живот и спортната дейност на корабния екипаж.

С помощта на Интерклуба към Дома на моряка в пристанище Рени те се запознават със забележителностите и маналото на този крайдунавски район.

Учат се да водят тежките състави по големата река.

В трети и четвърти курс плаването се провежда с м/к

"Тутракан". Районът на плаване отново се увеличава от пристанище Турно Северин до пристанище Измаил.

На кораба учениците вземат непосредствено участие в трудовия процес като носят дублираща вахта, на мостика, в машинното и агрегатно отделения. В техните ръце е поверена скупата и сложна техника на кораба, както и самият кораб. Газбира се, това става под непрекъснатия контрол на командния състав на кораба и преподавателите. По време на плаването курсистите непрекъснато изучават корабоплавателния път и неговите елементи, препятствия и опасности. Свързват наученото в класните стаи с видяното по реката.

Освен със забележителностите по реката, те се запознават и с дунавските пристанища Турно Северин, Глац, Браила, Измаил, с тяхното историческо минало, паметници, тяхното настояще и бъдещо развитие. Запознават се с хидростроителството по реката.

По време на отход вземат участие в спортно-масовите празници, посветени на Деня на водния транспорт, изнасят музикални програми в Интерклуба на моряците в пристанище Измаил.

Посещават организирано стопански колективи от близките колхози, предимно с българско население.

За най-запалените любители на плаването по река Дунав от две години работи "Самодеев Яхт-клуб", който поддържа тесни връзки с "Яхт-клуб" "Корабостроител" към ИКЗ "Ив. Димитров" и СМК - Русе. Страстта към ветроходството беше разпалена, когато преди четири години трима курсисти от специалност "Корабостроене" и един специалност "Корабни машини и механизми" /Павлин Надворни, Явор Асенов, Милан Стефанов и Николай Маринот/ със собствени средства и сили ремонтираха и създадоха яхта "Блава звезда". Двете плавания, които те проведоха тогава, разпалиха

въображението на по-малките ученици и една една година след нейното плаване с помощта на Яхт-клуба "Корабостроител" с клубната яхта "Кондор" бяха проведени три плавания: Русе-Попина-Русе, Русе-Никопол-Русе, Русе-Лом-Русе от Веселин Илиев, Тихомир Тончев и Цветко Енчев.

Белаешите днес да се занимават с ветроходство са много, а яхтата е само една. Това наложи да се търси съдействие на ОМЗ - Русе, който ни предоставя за ползуване още три малки ветроходни яхти.

Трябва да се отбележи, че освен придобиването на морски навици и качества, стремежът е да се изгради любов към избраната професия, интерес към миналото на посетения страни от Дунавския басейн. Да се разбере, че всички народи, населяващи бреговете на великата река, са едно голямо семейство и че приятелството и взаимопомощта между корабните екипажи от различни националности са задължителни.

Определена заслуга за обучението и възпитанието на навигаторите в ТРКК имат капитаните, преподаватели в техникума през изминалите 25 години, отлични специалисти, високо етични като личности - Петър Рашев, Георги Христов, Димитър Димитров, Димитър Роев, Стоян Коев, Димитър Мъчанов /в ТРКК от 1965 година до юбилея/.

Така, чрез многостранна подготовка, бъдещите корабоводители могат да бъдат равноправни членове на това огромно семейство, чийто общ дом е Великият Дунав.

Лилиана Минева,
старши учител, отговорник
на Клуб за естетическо
възпитание

КЛУБЪТ ЗА ЕСТЕТИЧЕСКО ВЪЗПИТАНИЕ – ФАКТОР ЗА ПОВИШАВАНЕ ЕСТЕТИЧЕСКАТА АКТИВНОСТ НА УЧЕНИЦИТЕ

През септември 1976 г., съгласно указание № 5 на МНП/14 кн 1976 г., примерен статут на ЦК на ДУМС и Методическите насоки за организиране на извънкласната работа със средношколците, МНП, 1976 г. в ТРИК "Антон Иванов" по инициатива на ръководството на техникума и по-специално на директора кнх. Иван Русев, беше сформиран Клуб за естетическо възпитание с няколко секции: "Художествено слово", ръководител Л. Минева, преподавател по литература; "Музика" /хоров състав – главен художествен ръководител Стефан Вачев, духовна музика, ВИС – ръководител Михаил Георгиев, преподавател по музикално възпитание/; "Фотоизкуство", ръководител Стефан Илев, преподавател по технология на металите; "Танцово изкуство" /Фолклорен състав – ръководител Бърдаров и състав за ангажирани танци – ръководител Александър Малчев от балета към Народната опера/. В последствие настъпиха известни промени по отношение на съставите – беше създадена група за политически песни през 1985-1986 г. с ръководител М. Георгиев; към училището вече не функционират танцовите състави /курсистите не са лишени от възможност да изучават танци – това са отделни курсисти, които посещават градските клубове/. Председател на Клуба от създаването му до вилейната година е Лилиана Минева, литератор.

Със създаване на клуба, ръководството на техникума

си постави задача: освен чрез предметите от естетическия цикъл /музикално възпитание, литература, промишлена естетика/, с различните форми на клубната дейност да се съдействува за формирането на личности с висока естетика на поведението, с непримиримо отношение към пошлото и проявите на безвкусица; личности, които сами могат да достигат до компетентна естетическа оценка на фактите и явленията, т.е. не са само пасивни обекти на естетическо въздействие или консуматори на художествена информация, а да бъдат и активни, действени субекти, които могат да влияят върху естетическата култура на средата, на обществото.

От есента на 1976 г. клубът започна своята работа. Веднага особено силно се почувствува съществуването му. Разбира се, художествена извънкласна дейност имаше и преди създаването му – студия "Живо слово" и духовна музика. Тя се изразяваше главно в подготовка на чествувания по различни поводи. Големи бяха тържествата за 90-годишнината от освобождението на Русе и на България; полагането на основите на техникума – октомври 1965 г., откриването на техникума – май 1969 г., на плувния басейн – октомври 1974 г.; пускането на вода на катмарана, построен от курсистите на ТРКК 1971 г.; денят на жената – 8 март 1975 г.

След повече от 13 години дейност можем да кажем, че клубът зае своето определено място на основен фактор за естетическото възпитание на курсистите. След основаването му всички прояви на художествена самодейност, съществували дотогава, бяха координирани, установиха се нормативи, създадоха се нови форми на работа, тесни интеграционни отношения с Образцово народно читалище "Ангел Кънчев", училищата "Петко Яворов" и "Ангел Кънчев", кварталните партийни и ОФ организации. В раз-

личните секции се извършва широка обучаваща дейност, а чрез богатата възможност за изяви се постига конкретна практика в различните изкуства. Това стимулира социалната активност на комсомолците не само в областта на художествената самодейност, но и в учебната, идеологическата и практическата работа по специалността.

Планът на Клуба за естетическо възпитание е част от Комплексния годишен план на училището, съобразен е с нормативните документи и спецификата на техникума.

Работата в клуба протича в две насоки – обучаваща и изяви. Обучаващата има за цел общото естетическо въздействие върху курсистите под ръководството на специалисти с подчертани педагогически умения и познания в дадения вид изкуство. /Показателно в това отношение е извършеното от главния художествен ръководител на хора Стефан Вачев. Музикант с голяма ерудиция, с талант да увлича младите хора, които, в най-трудна възраст, въпреки страничните въздействия на модерната музика, под негово влияние постигат височини в школуваното хорово пее-не./ Преди всичко се полагат грижи за откриване на дарования и за творческото им развитие. По традиция в началото на всяка учебна година се провежда "прослушване" на певци, инструменталисти, рецитатори. Стремажът е – курсистите, членове на различните секции, да получат теоретични знания в областта на интересувания ги вид изкуство.

Втората насока на дейността на клуба е конкретно-практическа изjava.

Веднага трябва да отбележим една особеност. Училището е във взаимоотношение с базовите предприятия ККЗ, БРП, ДКФ, УППЗ не само във връзка с учебната практика, но и в културно-масовата работа. Беше спомената и общата работа с читалище "Ан-

гел Кънчев" и представителите на обществеността от района. Това дава възможност на участниците в Клуба за разнообразни изяви, задължава ги да бъдат вискателни към своята подготовка, всяка сполука ги импулсира.

Трудно е да се изредят всички онези литературно-музикални програми, в които са участвували членовете на Клуба за естетическо възпитание; фототаблата, подготвени от кръжочниците. Всяка голяма годишнина от националния календар, всяко събитие от общочовешко значение бяха отбелязани и се отбелязват по тържествен начин в по-голям или по-малък мащаб: в рамките на училището, за квартала, за базовите предприятия; не са малко случаите за участието на нашите състави и в общоградски тържества; през декември 1979 г. бяха изнесени програми в три села от АПК – Борово – поздравителни концерти пред животновъдите.

Отделните секции имат признанието не само на широката публика, но получават и високи отличия. Така например на V републикански фестивал на художествената самодейност Средношколският мъжки хор беше удостоен с лауреатско звание и златен медал /със златни медали беше отличен също на VI-я и VII-я фестивали/. Още на 18.XII.1980 г. в Окръжния вестник "Дунавска правда" бр. 251 четем отзивите: "Дълго време хоровата художествена самодейност в окръга страдеше от липса на онова така необходимо междинно звено – средношколците... Затова появата на Средношколския мъжки хор при ТРКК "Антон Иванов" на заключителния етап на V републикански фестивал на художествената самодейност предизвика изненада. Специалистите го нарекоха събитие... Когато на фестивалния подкум застанаха 150 млади момчета в красивите си моряшки униформи и заплата, имаше хора в залата, които се просълзиха. А председателят на журито, н.а. Георги Робев стана прав и развълнувано поздрави младите самодейци." /Из статията

"Песенният час на моряците"/. И така е до днес – гражданите от Русе очакват с нетърпение момчетата от техникума на прегледа на маршовата песен и строевата подготовка в Деня на победата. През март и април 1987 г. хорът участва в два големи концерта – в Сливен на патронния празник на Математическата гимназия и в Русе – в дните преди Деня на победата. Това бяха две нови внушителни прояви на този колектив. На концертите имаше съвместно изпълнение с хора на девойките от ПМГ "Добри Чинтулов".

Петия републикански фестивал донесе сребърен медал за фолклорния танцов състав, звание "първенец" за състава за ангажирани танци, звание "отличник" за "Художествено слово".

Всяка година на прегледа "Млади таланти" наред с професионалните състави се класира и Вокално-инструменталният състав на техникума.

Разбира се, с посочените награди не се изчерпват онези нееднократни спонтанни одобрения на публиката в различни случаи, когато на подиумите в концертните зали или в кварталните клубове моряците са проявявали своята любов към музиката или словото, а чрез тях – своето уважение към значимо събитие или баламът деец.

Проявите са много. Трябва да споменем обаче и друга страна от дейността на клуба – по отношение на интериора в техникума. Членовете на фотокръжока подготвят цялостната украса на училището или чрез фотоси и табла подчертават забележителна дата. Направиха и всички фотоси за уредената Музейно-изложбена зала – 1980 година.

Сериозните занимания на съставите имат значение и с това, че по-голямата част от комсомолците-членове на клуба, стават активен елемент, който възприема теоретичните познания, съз-

дава си естетически вкус и сам се стреми да внесе естетическа култура сред околните. С гордост трябва да отбележим, че нашите курсисти след завършване на училището, продължават, в по-голямата си част, да участвуват във формите на художествената самодейност /особено в Армията/; много от участниците във ВИС поемат пътя на професионални музиканти /винаги се допуска известно отклонение от професията, за която са се подготвяли учащите/.

В заключение можем да обобщим, че в своето дългогодишно съществуване Клубът за естетическо възпитание при ТРКК стана необходим притегателен център и школа за курсистите в една възраст, когато са склонни да търсят красивото в света, който ги заобикаля; така клубът е действителен фактор за повишаване естетическата активност на бъдещите корабостроители и корабоводители.

Георги Ганев,

Преподавател по физическо
възпитание

СПОРТЪТ В ТРКК "АНТОН ИВАНОВ"

Още през 1962 г. след откриването на техникума се за-
ражда спортната дейност.

Първият учител по физическо възпитание е др. Коцев.

В началото се обръща повече внимание на урочната дей-
ност. Създават се и първите спортни секции.

Въпреки лошите условия /физкултурният салон е общ с
ТМТ/, ентузиазмът е голям и успехите не закъсняват. Секциите
по хандбал и баскетбол вписват първите си успехи.

Много от учениците се включват в останалите акции.

През 1968 г. е построена сегашната сграда на техни-
кума, но само учебен корпус без физкултурен салон. В техникума
са назначени двама преподаватели - Йонко Йонков и Боля Баев.
Една от стаите се използва за физическа култура. Започва и
изучаването на тънкостите на борбата. Под ръководството на пре-
подавателите по физическа култура всички ученици изучават тех-
никата на класическата борба.

В първенството участвуват отбори от всички паралел-
ки. Всички учители и ученици се готвят усилено. Гост на първен-
ството е заслужилит майстор на спорта Петър Крумов.

В края на учебната година часовете по физкултура се
проведат в градския басейн. Обучени са първите плувци.

Направен е проект за физкултурен салон и басейн. С
това се открива добра перспектива за спортната дейност в тех-
никума.

През 1972 г. в техникума е назначен преподавателят по физкултура Георги Ганев, млад и много амбициозен. Тази своя амбиция той предава на учениците. Създават се отбори по лека атлетика, хандбал, волейбол, баскетбол, футбол, плуване, шах и тенис.

В градски и окръжни първенства редовни участници са отборите на техникума. През 1974 година е построен физкултурен салон и басейн и спортни площадки. Успехите не закъсняват. През 1976 г. отборът по баскетбол е на второ място, отборът по футбол – на второ място, отборът по борба е градски и окръжен първенец.

Курсистът Иван Бояджиев е включен в младежкия национален отбор, а Йордан Иванов е на четвърто място в републиканското първенство. Отборът по плуване е окръжен първенец. Отличават се курсистите Красимир Стоянов, Иван Трифонов и Георги Ганев. Отборът по волейбол е окръжен шампион. Преподавателят по физическо възпитание е награден като най-добър треньор.

Отборът по баскетбол е на второ място.

1978 г. за пръв път в състезание участвуват гимнастици и гимнастички и заемат III място.

В отбора участвуват девойки:

1. Силвия Минкова
2. Катка Николова
3. Сашка Димитрова
4. Ивелина Стайкова

юноши:

1. Любомир Спасов
2. Пламен Спасов
3. Красимир Янакиев
4. Пламен Понев

През 1979 г. бе проведена колоездачна обиколка на Северна България. Участници са:

1. Сашо Мицов
2. Симеон Георгиев
3. Йордан Терзиев
4. Петър Марчев
5. Вихър Градинаров
6. Христо Дончев

Отборът по баскетбол е пръв в окръжното първенство.

Участници:

1. Венцислав Минчев
2. Вихар Градинаров
3. Драгомир Иванов
4. Тодор Иванов
5. Николай Николов

Отборът по лека атлетика и петобой е на първо място.

Отборът по тенис на маса е първенец. Участници:

1. Борис Чакъров
2. Илиян Маринов
3. Стефан Петков

1979 г. – в техникума се провежда конференция на секцията по физическо възпитание.

Открити уроци изнасят преподавателите по физическо възпитание Г. Ганев и Б. Гаев.

1980 година. Отборът по многобой, начело с преподавателят Г. Ганев заема трето място на Републиканско първенство.

В градските и окръжни първенства отборите по борба лека атлетика, плуване, волейбол и гимнастика заемат I място. За успешно участие в състезанията техникумът е награден и класиран на първо място в социалистическото съревнование.

Общочилищните състезания по плуване се превръщат в празници за целия колектив. Състезателите по гребане са носители на златни и сребърни медали:

1. Милен Митков
2. Милко Георгиев
3. Георги Георгиев
4. Румен Цветков

1982 година. В градското и окръжно първенство първо място заемат отборите по лека атлетика, плуване и борба. Отборът по многобой заема II място на Републиканско първенство.

1983 година. Техникумът е в сред първите шест в страната в съревнованието по спортната дейност.

Преподавателят по физическо възпитание е награден с отличие от ЦК на ДКМС /Г. Ганев/.

На 15.XI.1983 г. в техникума бе открита шах-зала. Като ръководител на кръжока по шахмат бе привлечен кандидат майсторът на спорта Мишел Тадетски.

Нашата гордост е майсторът на спорта по шах Иво Донев, завършил нашия техникум и продължил образованието си във ВИФ "Г. Димитров", понастоящем старши треньор и състезател към дружество "Дунав" - Русе.

Всички посочени факти убедително доказват, че работата по физическа култура в клас и спортната дейност в секциите са неделима част от общия учебно-възпитателен процес в ТРКК. Стабилна основа за изграждане на морално-волеви качества у курсистите; важна съставка от големия спортно-възпитателен процес в страната.

Ния Русчуклиева,
старши учител,
преподавател по география

ДЕЙНОСТТА НА СЪВЕТА "МЛАД ТУРИСТ" И НА
ЕКСПЕДИЦИОННИЯ ОТРЯД "РУСОФИЛИ" ПРИ
ТРКК "АНТОН ИВАНОВ"

Съветът по туризъм при ТРКК е създаден през 1962 г. Той се ръководи от документите на висшестоящите инстанции - ВТС и ДКОС.

Основни задачи, които си е поставил, са:

1. Да се подобри масовата туристическа дейност чрез различните видове туризъм и чрез формите на туристическа дейност и участие в Димитровската експедиция.
 2. Всички мероприятия по туризъм да се свързват с учебната програма, като продължение на учебно-възпитателния процес за подобряване и засилване на патриотичното, трудовото, естетическото и интернационалното възпитание на учащите се. Туристическите мероприятия да се насочат към места, свързани с нашата стара и нова история и с обектите на социалистическото ни строителство.
 3. Спазване на родината и родната природа и разхубавяването на околната среда.
- Туризмът, във всичките му разновидности, носи здраве, жизнерадост и дълголетие. Той се превърна в усъвършенствуван отрасъл на националната ни икономика. Усъвършенствуването на ефективен, организиран отход на учащите се е предпоставка за по-високи успехи в учението и труда.

Един от най-важните проблеми днес, както в национа-

лен, така и в световен аспект, е оказването на околната среда, на човека. Сега този проблем се изостри във връзка с редица явления, свързани с развитие на обществото и особено с развитие на научно-техническия прогрес и урбанизацията. Главните цели за опазване и възпроизводството на природната среда са: природозащитна, природовъзстановителна, природообразователна и природовъзпитателна.

Мероприятията, които се провеждат в Съвета по туризъм и особено изследователската работа в експедиционния отряд, са с природовъзпитателни цели.

Към Съвета по туризъм функционират няколко секции, а именно – пешеходен туризъм, пещерен туризъм и ориентиране. Последните два се ръководят от ОК по БТС. Всяка секция е наситена с много инициативи и туристически прояви. Пешеходният туризъм се явява като основа на всички видове туризъм. Чистият въздух, слънцето, водата и лошите атмосферни условия закаляват и укрепват организма на туриста, спомагат за изграждането на морално-волеви качества. Пешеходният туризъм развива мускулатурата, регулира дишането и кръвообръщението. Красивата природа успокоява нервната система.

Нашите ученици винаги са участвували в походите, организирани от ОК по БТС – Русе – похода, организирани в чест на 3 март, Петемата от РМС и други.

Значителна по своя размах беше инициативата "13 туристически прояви в чест на 90-годишнината на Русенската партийна организация", посветена на XIII конгрес на БКП и славната годишнина на партийната организация. Бяха проведени 13 туристически мероприятия. Най-важното мероприятие бе организираният поход "По пътя на партизанските пътеки" на 22.03.1985 г. с маршрут Русе-Шипка-Узана-х. Партизанска-Габрово-Русе. Техникумът се вклю-

чи и във всеобхватната инициатива "Всеки младеж - турист", обявен от ЦК на ДКМС и ЦК на ВТС. По този повод бе проведен събор в местността Ремсови поляни - х. Здравец - и училището ни бе удостоено с първото място и бе награждено с материалната награда.

Похвално е за Съвета по туризъм, че участва в традиционните масови движения "Опознай социалистическата Родина", "Опознай родния край".

Водният туризъм е приятен вид туризъм, макар и с побавен темп намира свои привърженици и място в туристическата ни практика. В техникума има условия и амбиции за развитието на този вид туризъм.

Един от важните водни походи бе осъществен от Павлин Надворни, Явор Асенов, Николай Маринов и Милен Стефанов с яхта "Бяла звезда", построена от самите момчета през 1985 г. Походът бе осъществен при летни и зимни условия от Видин до Силистра. Сега момчетата са моряци, а Павлин курсист във Военноморското училище. Шафетата бе поета от Тихомир Панчев, Цветко Енчев, Веселин Илиев и кап. Игнат Игнатов с яхта "Кондор". Походът бе осъществен през пролетта и есента на 1986 година. Практика на бъдещите капитани през лятото е с учебния кораб "Тутракан" от Русе до Измаил.

С големи награди е и клубът към "Пещерно дело", който функционира към ДТ "Приста". Наши момчета участваха в експедициите на клуба - проучвателска и изследователска дейност на пещерите "Орлова чука", "Райчова душа", "Леденика". Извършени бяха провиквания в хоризонтални сухи и водни пещери в пропасти с денивелация над 100 м.

Най-действена форма на туристическа практика, върху чиято основа и подготовка се дава насоченост на всеки вид ту-

ризм, са излетите. Те се провеждат из околностите на Русе - х. Приста, х. Минзухар, х. Здравец, лесопарка Лишняк и други.

Така например са посетени - през 1981 г. - Мадара, Плиска, Преслав; през 1985 г. - Балван, Антоново-Ястребово, Габрово, Плевен.

Екскурзията е продължителна туристическа проява. Целта на екскурзията е учебно-възпитателна. Чрез екскурзиите учениците разширяват своите знания и затвърдяват преподавания материал през учебната година.

Традиция става в техникума всяка година да се провеждат екскурзии в чест на патронния празник и исторически годишнини. Всяка есен след дните на бригадата много автобуси ученици, учители, служители поемат към четирите краища на нашата страна.

Тази година по случай юбилея на техникума и големите годишнини: 110 г. от Освобождението на България, 120 г. от смъртта на Раковски, 150 г. от рождението на Левски, 140 г. от рождението на Ботев, 110 г. от рождението на В. Коларов, 120 г. от рождението на Г. Кирков, 50 г. от смъртта на Йонков бе проведена екскурзия със следните маршрути:

1. Русе-Шумен-Мадарски конник-Варна-Балчик-Толбухин-Силистра-Русе /за I-ви курс/.
2. Русе-Разград-Омуртаг-Котел-Зеравна-Шумен-Варна-Русе /за II-ри курс/.
3. Русе-Ловеч-Троян-Сокоп-Карлово-Калофер-Шипка-Габрово-Русе /за III-ти курс/.
4. Русе-Плевен-Троян-Копрявица-Карлово-Калофер-Шипка-Габрово-Русе /за IV-ти курс и XI клас УПК/.

Нашите момчета имаха възможност да се запознаят с исторически места - Мадарски конник, Панорамата, Вароша, Котел,

Беравна, родните къщи на Антон Иванов, Г. Бяkowski, В. Левски, Хр. Ботев, Ив. Вазов, В. Коларов, Военноморският музей и други.

Група ученици от техникума са участвували и в походи, организирани от ООК на БТС - в чест на 3 март, Петимата от РМС и щафета "По огнената диря на Септември".

Най-висша форма на туристическата практика са екскурзионните туристически отряди.

Чрез нея се разширяват конкретно научно-изследователските задачи. В техникума с изследователска и събирателска дейност функционира: експедиционен отряд "Русофили", който работи по избрани теми.

Екскурзионният отряд винаги участвува в околните прегледи на Димитровската експедиция.

През 1985-1987 година бе на второ място, а комплексно по всички дейности - на първо място. За богата и разнообразна туристическа дейност техникумът многократно е награждаван с материални награди.

ПРИЛОЖЕНИЯ

1875

Received of the Hon. Secy. of the Navy
the sum of \$100.00 for the purchase of
books.

For the purchase of books for the
Library of the Navy, to be used by
the Surgeon General's Office.

Amount paid to the Surgeon General's Office
for the purchase of books.

The sum of \$100.00 was paid to the
Surgeon General's Office for the purchase of
books for the Library of the Navy, to be used by
the Surgeon General's Office.

Amount paid to the Surgeon General's Office
for the purchase of books.

The sum of \$100.00 was paid to the
Surgeon General's Office for the purchase of
books for the Library of the Navy, to be used by
the Surgeon General's Office.

С П И С Ъ К
НА ПРЕПОДАВАТЕЛИТЕ И СЛУЖИТЕЛИТЕ В
ТРКК "АНТОН ИВАНОВ" ПРЕЗ ЮБИЛЕЙНАТА
1987-1988 ГОДИНА

1. инж. Иван Русев Янков	директор	1.04.1975
2. инж. Йордан Стоянов Петров	зам. директор	28.07.1972
	учебна практика	
3. Наташа Василева Стоянова	зам. директор	1.12.1984
	учебна работа	
4. Лилияна Борисова Минева	ст. учител	1.09.1965
	бълг., ез. и лит.	
5. Венета Георгиева Бакалова	к.ф.н. учител	1.09.1984
	бълг., ез. и лит.	
6. Енгения Събова Панчева	ст. учител	1.09.1981
	руски език	
7. Гишка Тодорова Данева	учител	XII.1979
	френски език	
8. Минка Рашкова	учител	IX.1985
	немски език	
9. Наташа Николова	учител	IX.1987
	английски език	
10. Лилияна Даминова Бонова	учител	1.09.1968
	математика	
11. Борис Серафимов Ангелов	учител	1.09.1973
	математика	
12. Тодоринка Петрова Стоева	учител	1.09.1984
	математика	
13. Петър Трифонов Камбуров	гл. учител	1.09.1982
	история	

14. Любомир Дончев Обретенков	учител обществознание	1.09.1984
15. Ния Михайлова Русчуклева	ст. учител география	1.09.1982
16. Мария Петкова Чипилова	гл. учител химия	1.09.1963
17. Недялка Георгиева Цариградска	учител биология	1.09.1987
18. Васалин Асенов Петров	учител физика	1.09.1987
19. Георги Христов Ганев	учител физ. възпитание	1.09.1972
20. Светла Христова Симонян	учител физ. възпитание	1.09.1986
21. Петър Дянков Димитров	учител физ. възпитание	1.01.1988
22. Михаил Георгиев Мардеросов	учител музикално възпитан.	1.09.1975
23. майор Пенко Димитров Цветков	учител НВО	1.09.1980
24. инж. Никола Тодоров Колев	учител техн.мет.,автомат.	5.10.1965
25. инж. Елена Петрова Станчева	учител маш.чертане, техн.м.	1.09.1968
26. инж. Тереза Николова Тороманова	ст. учител маш.чертане, техн.мех.	1.09.1976
27. инж. Григор Великов Костадинов	учител електротехника	28.09.1968
28. инж. Пенка Генчова Табакова	учител теория заваряване	1.09.1978

29. инж. Анелия Кръстева	учител	1.09.1979
Георгиева	теор. корабостр.	
30. инж. Иван Иванов Агаларов	гл. учител	II, 1969
	ККК	
31. инж. Станислав Георгиев	учител	1.09.1973
Атанасов	КСМ	
32. инж. Стефан Димитров	учител	1.09.1974
Даскалов	техн. корабостр.	
33. инж. Александър Пенчев	учител	1.09.1984
Гутев	КЛВГ	
34. кап. Димитър Стефанов	учител	1.09.1965
Мъчанов	речна лопия	
35. инж. Игнат Лефтеров	учител	X, 1985
Игнатов	речно дело	
36. Асен Трендафилов	учител	1.09.1962
Коджабашев	шлосерство	
37. Стойка Василева Станева	учител	1.09.1975
	шлосерство	
38. Иван Стоянов Николов	учител	1.09.1965
	корабомоделизъм	
39. Вергилий Асенов Пенков	учител	1.09.1963
	корабостроене	
40. Мардерос Караник Дакесян	учител	1.09.1966
	корабостроене	
41. Лука Николов Аркалиев	учител	2.02.1969
	корабостроене	
42. инж. Димитър Петров	учител	1.09.1978
Пантелеев	корабостроене	
43. Стефан Гатев Стефанов	учител	1.09.1968
	монтаж	

44. Панко Давев Дочев	учител заваряване	1.09.1965
45. Генчо Марков Тодоров	учител заваряване	1.09.1974
46. Любен Василев Казанджиев	учител двигатели	1.09.1964
47. Димитър Стоянов Димитров	учител двигатели	12.09.1987
48. Стоян Коев Марков	технолог	9.11.1973
49. Атанас Атанасов Янков	конструктор	1.12.1970
50. Красимира Петрова Димитрова	чертожник	21.09.1983
51. Константин Сефрониев Георгиев	ел. техник	8.01.1971
52. Стоян Друмев Стоянов	дърводелец	V.1967
53. Кольо Пасев Стоянов	майстор	5.02.1973
54. Йордан Русев Куранов	майстор	IX.1982
55. Тома Марков Томов	ел. майстор	6.01.1986
56. Георги Иванов Матеев	майстор	8.01.1986
57. Димитър Петров Димитров	майстор	X.1987
58. Христина Недялкова Шауфлер	магазинер	20.11.1973
59. Благовеста Хачева Влахова	инструменталчик	12.10.1964
60. Стефка Великова Маркова	инструменталчик	7.12.1967
61. Иванка Игнатова Радева	инструменталчик	II.1985
62. Петка Стоянова Дамнинова	зав. адм. техн. служба	1.06.1987
63. Анета Панева Михова	домакин	26.02.1975
64. Милена Атанасова Ацева	библиотекар	30.08.1984
65. Висолета Панева Георгиева	библиотекар	XI.1985-1986 VI.1987

66. Валентин Илиев Оперлиев	механик	II, 1976
67. Иван Костадинов	механик	1965-1968, 1.09.1972-1.11.1982 25.09.1987
68. Найден Петков Стойков	механик	10.02.1988
69. Анна Василева Димитрова	лаборант	5.11.1986
70. Йордан Георгиев Бойчев	спасител	III, 1979
71. Митьо Йорданов Златев	портиер	I, 1974
72. Йордан Илиев Маринов	портиер	3.03.1976
73. Венко Маринов Венков	огняр	I, 1971
74. Ради Колев Радев	огняр	XI, 1982
75. Величка Петрова Узунова	прислужник	17.10.1963
76. Тонка Петкова Бонева	прислужник	21.11.1971
77. Николинка Александрова	прислужник	13.01.1972
Дончева		
78. Маринка Якимова Неделчева	прислужник	4.04.1972
79. Недялка Коцева Пенева	прислужник	1.02.1981
80. Станка Русинова Христова	прислужник	14.01.1981
81. Иванка Савова Лазарова	прислужник	XII, 1982
82. Катерина Лазарова Карькова	прислужник	X, 1984
83. Анка Георгиева Недялкова	прислужник	1.09.1985
84. Йорданка Георгиева Петрова	прислужник	2.06.1982
85. Петкана Пенева Танева	прислужник	3.11.1987
86. Стойка Иванова Бошнакова	прислужник	8.02.1988
87. Пенка Стефанова Даскалова	прислужник	8.03.1988

СПИСКЪ НА БИШНИ УЧИТЕЛИ И СЛУЖИТЕЛИ
В ТРКК "АНТОН ИВАНОВ"

1. инж. Пако Стойков Паков – директор 1962–1975 г., бул. "Ленин" 28,

Заместник директори по учебна практика

2. Николай Николаев, 1962–1964 /Директор на СИТУК до 1970/,
София, кв. "Лозенец", ул. "Лозенска планина" 1418
3. инж. Рафаел В. Иванов, 1964–1966, бул. "Ленин" 36
4. Калин Иранов Колев, 1966–1968, зам. директор в Междуучи-
лищен център – Русе
5. инж. Антон Бонев – 1969–1970
6. инж. Иван Канлъков, 1971, бул. "Г. Димитров" 120

Заместник директори по учебна работа

7. Любен Сладкарров, 1963–1964, ул. "Др. Асенев", 4, бл. "Мур-
гаш", вх. Б
8. Здравко Обретенев, 1965–1967, София, ул. "Цар Симеон",
тел. 83–91–01
9. Христо Христов, 1968, гимназия "Христо Ботев", Русе
10. Ненко Ненов, 1.09.1969–1.12.1969, директор ЕСПУ "Хр. Бо-
тев", Русе
11. Иванка Дякова, 1970–1984, ул. "Васил Априлов", 6, II ет.

Учители и служители

12. инж. Александър Малев, Варна, компл. "Възраждане" бл.67,
вх. 5, ап. 132
13. Аналия Иванова Йорданова – касиерка, ул. "Плиска", бл.
"Плиска" вх. Г
14. Ангел Александров Станев, майстор, ул. "П. Берон" 38 вх.Б
15. Ани Теохарова, касиер, ул. "В. Коларов" 26 бл. "Рубин" ет.10
16. Ангелия Маркова Ковачева, математик, ЕСПУ "В.Пискова", Русе

17. Атанаска Василева, математик, ТИС, Русе
18. Бистрица Иванова Хицова, историк, ул. "Цар Крум" 3, Русе
19. Богомил Недялков, зав. фотолаборатория, СПТУ по автотранспорт
20. Боян Тодоров Баяв, физ. възпитание, бл. "Хъшове" вх. Г, ет. 3, ул. "Петър Берон" 38
21. Валентин Маджаров, учител-специалист, СПТУ по машиностроене
22. Васил Петров, математик, ИСИ, София, катедра математика
23. Венелин Вурмов, учител-специалист, бл. "Воден", вх. Б
24. Веркин Хайгасар Чакърян, математик, ТИЦ, ул. "Г. Кирков" 6 бл. "Видин" Б
25. Веселин Райков, физик, председател ОС на СФУ, бул. "Плиска" 54, бл. "Перла"
26. Веселка Гроздева, математик, Техникум по електротехника
27. Виолета Радева, литератор, ред. в-к "Земеделско знаме", София
28. Вихър Апостолов Апостолов, ул. "Ст. Димитров" 30 вх. Б
29. вж. Владимир Неделчев, ул. "Славянска" 3
30. Владимир Марков, електротехника, бл. "Едалвайс", вх. А, ет V, ул. "Драган Цанков", 20, тел. 3-93-89
31. Владимир Попов, литератор, София 1343, к. "Дилин", ул. 214, бл. 203 вх В ап. 56, сп. "Пламя"
32. Вира Петрова, математик, ЕСПУ "Гео Милев"
33. Ганка Каравашилева, физик, Пловдив
34. Ганка Цветкова, касиер, Фризьорски салон 36
35. вж. Георги Велчев, Техникум по механотехника
36. кап. Георги Христов, починал
37. Георги Стоянов Ангелов, учител-специалист, Техникум механотехника
38. Дана Михайлов, математик, инспектор

39. Дафинка Павлова, библиотекар
40. Денка Андонова, секретар, починала
41. Денка Иванова, конструктор, бул. "Г. Димитров" 54, Проф-
съзна музикална школа, ул. "Петко Д. Петков".
42. Денка Теодорова, книговодител
43. Дочка Йорданова Георгиева, физик, ул. "Плиска", бл. Ахе-
лой вх В
44. Димитър Волф, преп. немски език, ЕСИУ "Гео Милев"
45. инж. Димитър Христов, ИК "Възраждане" бл. "Вела Благоева"
вх. 3
46. Евдокия Петрова Христова, литератор, починала
47. Евстатие Гунев, преп. руски език, ЕСИУ "Гео Милев"
48. Елена Райкова Божилова, инструменталчик, "Дунарит"
49. инж. Енчо Станков, партиен секретар ККЗ "Ив. Димитров"
50. Здравка Иванова Вълчева, преп. немски език, Сандрово,
Русенско
51. Здравко Коцев, физ. възпитание, бл. "Клокотница" 1 вх 3
52. Здравко Иванов, учител-специалист, починал
53. Иван Дончев, историк, бул. "Съединение" 11
54. Иван Янев, майстор, бл. Никола вх. Г
55. Иванка Дамянова, литератор, ЕСИУ "Христо Ботев"
56. Иванка Неделчева, счетоводител, бл. "Тодор Койнов" 3 вх Б
57. инж. Иваничка Димитрова, ул. "Духовно възраждане" 6
58. Илия Игнатов Илиев, ККЗ, началник леарен цех
59. Илия Михайлов, майстор, ул. "Войводова"
60. Йонко Йонков, преподав. по физическо възпитание, бул. "Ленин" 42
61. Йордан Йотов Цветков, литератор, ул. "Плиска", бл. "Средец"
вх Б, ет III
62. Йордан Драганов, майстор, ул. "Силин Раковски" 53
63. инж. Йордан Иванов, ул. "Чавдар войвода" 9

64. Йордан Николов Иванов, математик, ВПИ, Шумен
65. Йорданка Георгиева, математик, ТДВА "А. Главчев"
66. инж. Коста Антонов, бл "Добруджа", вх Е, ап 7
67. Кънчо Енчев, учител-специалист, СПТУ по машиностроене
68. Константин Станев Пейчев, гл. счетоводител
69. Лидия Стойчкова Райчева, руски език, бл "Пушкин", ет 13,
бул "Георги Димитров"
70. Лилия Омиеонова, руски език, ул. "Д. Атанасов" 10
71. инж. Любен Долгеров, Техникум механотехника
72. кап. Любомир Фердинандов, НВО
73. Людмила Николова, руски език, ЕСПУ "В. Коларов", Русе
74. Маргарита Енева, физик, МГ "Баба Тонка"
75. Маргарита Михайлова, домакин, ул "Дойран" 15
76. Марин Ст. Маринов, руски език
77. Марин Маринов, математик, с. Враняловци, окр. Габровски
78. Мария Георгиева, математик, СПТУ "Мара Тасева"
79. Мария Захариева, преподав. френски език, ул "Майор Узунов" 14
80. Мария Велчева, гл. счетоводител, изчислителен център, ул "Вл.
Займов" 10, вх Б ет 4
81. Мариана Петрова, физик, Икономически техникум
82. Марина Стоянова, химик, ТОХ, бул "Г. Димитров" 81, бл "Явор"
вх А, ет I
83. Марина Видева, секретар
84. Марчел Костов, София, ИСИ
85. Нели Калева, литератор, ул "Г. Токушев" 16
86. Нели Дечева, биолог, МГ "Баба Тонка" ЕК "Здравец", бл 28,
вх Б
87. Никола Димитров, ул "Станке Димитров" 54, историк
88. инж. Никола Йорданов Койлазов, ЕК "Родина", бл "Фр. Ен-
гело" вх А

89. Никола Николов, математик, ЕСПУ "Олимпиа Панов"
90. Николай Денчев Христов, капитан, бул "Толбухин" 109,
вх Б, ет 7, шк 16
91. инж. Пейчо Овчаров, Варна, ул "Батак" 8, ет 5
92. Пенка Донева, инструменталчик, ЕК "Здравец" бл 51, вх В
93. Петър Драгомиров Рашев, учител специалист
94. инж. Петър Пенчев, зам. директор Междучалищен център
95. Петър Стефанов Ганчев, гл. счетоводител, починал
96. Петранка Съботинова, преп. икономика, ул "Горазд" 1, бл
"Опера", вх Б
97. Правда Пешева, литератор, инспектор
98. Рафаел Тинов Карабаджаков, ул "Климент Охридски" 24
99. Рада Кършкова, литератор, ВТУ, ул "Н. Рилски" бл "Опал"
ет 13
100. Радослав Мицов Чепаров, учител-специалист, ул "Оборище" 14
101. Рашко Зелков, математик, бл "Крале Марко", вх А ет 1
102. Росен Кокухаров, историк, ул "Пловдив", бл "Мадара"
103. Росица Александрова, литератор, Музикална гимназия,
тел 4-07-39
104. Руси Русев, НВО, бл "Хъшове" вх Д
105. инж. Румяна Купарова, СКТУ "Мара Тасева" ул "Драган Пан-
ков" 13
106. инж. Светослав Атанасов Мирчев, бл "Борислав" вх В
107. Снежана Недякова, библиотекар, у-ще "Вр. Миладинови"
ЕК "Дружба" 1 бл 6 вх А ет 2
108. Симеон Максимов, литератор, "Дружба"
109. Симеон Симеонов, учител-специалист, ТИС
110. Соня Минева, физик, ЕСПУ "Гео Милев" ул "Рила" 17
111. Станка Бонджиева, ЕСПУ "Христо Ботев"
112. Станчо Понев, учител специалист, ул "Васил Коларов" 8, вх Б

113. Стефан Бочев Генчев, учител специалист, Морски търговски флот
114. Стефан Пенев Илев, учител специалист, учител Междучелищен център
115. инж. Стефка Маринова, ул "Плиска" 54 бл "Перла", ТМТ
116. Стойо Станев, НВО, ССТ
117. инж. Стоян Ангелов Павлов, ул "Ал. х. Петров", 23
118. Стоян Даскалов, учител специалист, ул "Янтра" 4 бл "Бряст" вх А
119. Стоянка Атанасова Неделчева, бл "Фридрих Енгелс" Б, вх В ет 6
120. Стоянка Трендафилова, математик, ТОХ
121. Тамара Дрьомова, руски език, починала
122. Тинка Караиванова, преп. немски език, ВТУ "Ангел Кънчев"
123. Тодор Кунев, математик, ВСПУ "Майор Узунов"
124. Тодорка Пенчева, литератор, зам. директор ТЕлектротехника
125. инж. Тодорка Михайлова Бакшева, Варна
126. Хартеи Хартиян, майстор
127. Христофор Илиев Христов, учител специалист, ТИХ
128. Цанка Генкова Николаева, домакин, София
129. Ценка Стефанова Петкова, гл. счетоводител, ул "Ален Възраждане" 62
130. Цонка Иванова, литератор, ВТУ "Ангел Кънчев"
131. Юлия Куцарова, историк, СПТУ по автотранспорт

СПИСКЪ

НА БИЛИ КУРСИСТИ ОТ ТРКК, ИЗЯВЕНИ ПРОИЗВОДСТВЕНИЦИ
И ОТГОВОРНИ СЛУЖИТЕЛИ В ККЗ "ИВАН ДИМИТРОВ" И
ИНСТИТУТ ПО КОРАБОСТРОЕНЕ

- специалност КОРАБОСТРОЕНЕ и КММ - ККЗ "Ив. Димитров"

1. Александър Николов Алексиев, нач. отдел Специален, сребърен орден на труда
2. Богомил Вилмошов Гюлов, организатор производство цех 01, ръководител МОБ, бронзов орден на труда
3. Иван Иванов Великов, технолог цех 410, значка за трудова слава
4. инж. Николай Петров Петров, нач. отдел технически прогрес
5. инж. Величко Ал. Стоянов, водещ корабостроител
6. инж. Красимир П. Лалов, зам. началник на КБ
7. инж. Емил Митеев, нач. отдел ПГО
8. инж. Тодор Ковачев, нач. цех 03
9. Валерия Горисова Филева, инспектор спец. отдел
10. Медяна Николова Чавдарова, техн. секретар А0
11. Алдомир Силинов Сендов, плазовик, р-л направление, цех 01
12. Васко Ангелов Иванов, плазовик, р-л направление, цех 01
13. Неделчо Цонев Неделчев, нач. цех "Ширпотреб"
14. Спаска Ангелова Колева, завеждащ ОНС
15. Васил Голубинов Рангелов, организатор производство, цех 03
16. Димитър Цветанов Димитров, организатор производство, цех 06
17. Кръстьо Николов Пенчев, организатор производство, цех 310
18. Недко Димитров Димитров, организатор производство, цех 03
19. Ненко Светославов Иванов, организатор производство, цех 02
20. Петър Асенев Чакалски, организатор производство, цех 02
21. Стоян Любенов Кадиев, организатор производство, цех 03

22. Стоил Тонев Неделчев, организатор производствено звено, цех 012
23. Черню Георгиев Чернев, орг. произв. звено, цех 03
24. Луко Николов Тодоров, орг. произв. звено, цех 06
25. Георги Димитров Туцов, организатор производство
26. Атанас Колев Атанасов, организатор производство, цех 320
27. Валентин Тодоров Димитров, организатор производство, цех 130
28. Валентин Димитров Шипкалиев, организатор производство, цех 130
29. Горан Тодоров Горанов, организатор производство, 130
30. Здравко Андреев Здравков, организатор производство, 310
31. Милко Иванов Ангелов, организатор производство, 110
32. Недко Колев Ангелов, организатор производство, 310
33. Пешо Борисов Колев, организатор производство, 120
34. Петър Кънев Тончев, организатор производство, 130
35. Руси Димов Русев, организатор производство, 220
36. Станчо Иванов Ковачев, организатор производство, 110
37. Тодор Ламянов Йорданов, организатор производство, 120
38. Христо Колев Георгиев, организатор МПС
39. Альоша Стоянов Стоянов, бригадир, цех 03
40. Китан Симеонов Спасов, бригадир, цех 110
41. Бойко Георгиев Никифоров, конструктор ОК
42. Йордан Великов Пантев, конструктор ОПКР
43. Събин Йорданов Събинов, конструктор КО
44. Асен Георгиев Якимов, технолог ОГТ
45. Валери Маринов Кирилов, технолог ОГТ
46. Георги Димитров Миланов, технолог ОГТ
47. Емил Василев Серкеджиев, технолог ОГТ
48. Недю Пенев Недев, технолог ОТПГ
49. Снежка Христова Станчева, технолог "Ширпотреб"

50. Сашка Димитрова Минчева, технолог, ОНЕИМ
51. Светлозар Кирилов Георгиев, технолог ОИТ
52. Христо Стоянов Йорданов, технолог ОИТ
53. Янко Радков Янков, технолог ОИТ
54. Борис Стоянов Байчев, технолог 410
55. Веселин Василев Вълчев, технолог С0
56. Пламен Велков Филев, технолог С0
57. Елисавета Димитрова Цонева, плазовик, цех 01
58. Милко Генчев Цанков, плазовик, цех 01
59. Николай Христов Николов, плазовик, цех 01
60. Пенка Йорданова Иванова, плазовик, ;цех 01
61. Снежина Петрова Христова, плазовик, цех 01
62. Никола Георгиев Петков, плазовик, 110
63. Ивайло Рангелов Кирилов, проверчик, цех 02
64. Ангелия Стойкова Събинова, ОТКК
65. Иван Минчев Георгиев, ОТКК
66. Илия Димитров Иванов, ОТКК
67. Ташко Крумов Иванов, ОТКК
68. Стефан Тодоров Стоянов, ОТКК
69. Радослав Димитров Стойчев, ОТКК
70. Велико Кирилов Стойчев, ОТКК
71. Людмил Тодоров Бонев, ОТКК

Институт по корабостроене

1. инж. Стефан Стойнов, главен конструктор
2. инж. Красим Баяв, р-л група общо проектиране
3. Антонио Иванов Николов, конструктор
4. Васил Димитров Раков, конструктор
5. Витко Аспарухов Николов, конструктор
6. Деян Димитров Караджонов, конструктор
7. Елена Любенова Тодорова, конструктор
8. Йордан Иванов Йорданов, конструктор

9. Любомир Иванов Радев, конструктор
10. Младен Николаев Алексиев, конструктор
11. Пламена Ганчева Червенкова, конструктор

СПИСКЪ

НА БИЛИ УЧЕНИЦИ НА ТРК "АНТОН ИВАНОВ",
ИЗЯВЕНИ ПРОИЗВОДСТВЕНИЦИ И ОТГОВОРНИ
СЛУЖИТЕЛИ В БРП, ДДФ И УПЩ - ГРАД РУСЕ

БРП

Служители в Дирекция БРП

1. инж. Яким Атанасов Якимов	зам. директор по експлоатация
2. инж. Сава Матеев Кънчев	нач.отдел "Експлоатация"
3. инж. Само Маринков	инспектор Навигационен отдел
4. Людмил Стоянов	инспектор Навигационен отдел
5. инж. Красимир Н. Христов	инспектор в политотдела
6. инж. Христо Стойчев Христов	инспектор работа с моряците
7. Любомир Йорданов Коцев	старши диспечер
8. Славчо Дамянов Павлов	личен състав, разстановка
кадри

Навигатори БРП

9. Васил Георгиев Стилянов	капитан "Ванцаров" - народен
орден на труда златен
10. Герасим Флоров Станков	капитан, орден Червено знаме,
почетен работник на водния
транспорт
11. Никола Митков Даков	капитан "Петлешков", орден
Трудова слава
12. Георги Тонев Киряков	капитан м/к "Видин", медал
за трудово отличие
13. Добрин Димитров Ковачев	капитан м. тласкач "Олимпий
Панов", отличник М-во на
транспорта
14. Георги Петров Ангеловски	капитан "П. Караминчев",

15. Господин Ст. Господинов	отличник на М-вото на транспорта
16. Димитър Иванов Раев	капитан "О. Панов", отличник М-во на транспорта
17. Борислав Иванов Маринов	капитан "Измирлиев", отличник М-во на транспорта
18. Борислав Ник. Борисов	капитан "Н. Киров", отличник М-во на транспорта
19. Георги Тодоров Георгиев	капитан на "Измирлиев"
20. Теодор Иванов Балъчиев	капитан "Баба Тонка"
21. Добри Христов Добрев	капитан "Мамарчев", член на флотския партен комитет
22. Илиан Борисов Минев	капитан "П. Герон"
23. Иван Киров Иванов	Капитан Метеор 6
24. Васил Иванов Кабакчиев	капитан "Олимпи Панов"
25. Сашо Костадинов Стойнев	капитан "Олимпи Панов"
26. Стефан Николов Стефанов	капитан в резерва
27. инж. Цветан Тошев Цветков	капитан "Захари Стоянов"
28. Минчо Петров Минчев	II доцман Западна линия
29. инж. Александър Ив. Каменов	ст.п.к-н м/к "Тервел" СО МАТ
30. инж. Петър Димитров Пигулев	капитан "Хан Омуртаг" СО МАТ
31. инж. Тодор Великов Арсенов	капитан в резерва
32. Илко Ангелов Ангев	ст.пом.капитан м/к "Лом"
33. Георги Борисов Йорданов	палубен боцман
Механици БРП	
34. инж. Георги Иванов Георгиев	гл. инженер
35. инж. Валентин Николов Гергов-	гл. механик "Ваншаров"
ски	
36. инж. Иван Димов Милев	гл. механик "Н. Киров", медал

37. инж. Димитър Светославов
Ласкалов	за трудово отличие
гл. механик "Н. Киров"
38. инж. Димитър Станчев	гл. механик "Н. Киров"
39. инж. Александър Начев Дол-
геров	началник отдел технологичен
БРТ
40. инж. Божидар Кръстев	групов механик на М/к "Бал-
кантурист"
41. Валентин Киров Георгиев	гл. механик "Вашпаров"
42. инж. Алтимир Иванов Попов	гл. механик "Измирлиев"
43. инж. Христо Христов	гл. механик "Измирлиев"
44. Панайот Джаков	гл. механик "Измирлиев"
45. инж. Илия Борисов Недялков	гл. механик м/к "Русе"

Служители в Д Д Ф

1. Илко Маринов Йовев	зам. началник район, орден
на труда
2. Стоян Михайлов Стоянов	механик цех, медал за тру-
дово отличие
3. Митко Косев Димитров	зам. началник район
4. Илия Неделчев Чакъров	началник отдел Навигационен
5. инж. Иван Пенков Минчев	началник отдел Технически
6. инж. Валери Йорданов Иванов	началник отдел "Преработка
и механизация"
7. Димитър Иванов Стефанов	капитан дълбачка "Тунджа"
8. Ангел Кирилов Габджанов	капитан моторен тласкач
"Омуртаг"
9. Емил Вен. Русев	капитан м/к "Лабец"
10. Ангел Енчев Иванов	капитан м/к тласкач "Омур-
таг"
11. Михаил Петров Маринов	капитан м-тласкач "Омуртаг"

12. Пенчо Димитров Костов	капитан м/к-влекач "Атия"
13. Илко Христов Енчев	капитан м/тласкач "Омуртаг"
14. Александър Дамьянов Гаджанов	капитан м/тл. "Пар Калоян"
15. Веско Николов Кадиев	капитан м/к-влекач "Атия"
16. Владимир Филипов Тодоров	капитан м/к "Бенковски"
17. Валери Михнев Михнев	капитан м/тл. "Хан Кубрат"
18. Николай Тодоров Тошев	капитан м/к "Бенковски"
19. Максим Изидор Израел	капитан м/к "Кубрат"
20. Румен Веселинов Витанов	капитан дълбачка "Тунджа"
21. Любомир Огнянов Александров	пом. капитан дълбачка "Струма"
22. Валентин Димитров Дяриалев	капитан дълбачка "Бистрица"
23. Валери Христов Маринов	капитан дълбачка "Волга"
24. Любен Петров Митев	капитан дълбачка "Бистрица"
25. Петко Йорданов Йорданов	капитан дълбачка "Арда"
26. Янко Иванов Янков	капитан дълбачка "Арда"
27. Валентин Иванов Йорданов	гл. механик дълбачка "Бистрица"
28. Йордан Златев Дочев	гл. механик "Лабед"
29. Красимир Андреев Николов	гл. механик дълбачка "Тунджа"
30. Михаил Димитров Бодуров	II-ри механик м/тл. "Омуртаг"
31. Ангел Йорданов Цирков	II-ри механик м/тл. "Омуртаг"
32. Огнян Дочев Стоянов	II-ри механик в резерва
33. Веселин Тодоров Парашкевов	II-ри механик дълбачка "Струма"
34. Валентин Иванов Йорданов	II-ри механик дълбачка "Бистрица"
35. Лъчезар Г. Личков	II-ри механик м/тл. "Калоян"
36. Сталчо Ц. Иванов	II-ри механик м/к "Китен"

Служители в У П П Д

Администрация

1. Гази Петров Гацев

началник отдел Навигационен

2. Любен Любенов Тодоров
3. Никола Ангелов Димитров
4. Стоян Ангелов Мирчев

Навигатори УПЩ

5. Трифон Хр. Трифонов
6. Петър Митев Митев
7. Петко Йорданов Димитров
8. Петко Радев Петков
9. Димитър Георгиев Бочков
10. Мирослав Ефремов Болджиев
11. Пени Тодоров Кръстев
12. Кольо Димитров Николов
13. Иван Георгиев Георгиев
14. Антонио Карл Василев
15. Иван Генев Гарбуков
16. Росица Димитрова Славова

Механици УПЩ

17. Иван Георгиев Ядков
18. Аспарух Денев Соколов
19. Венцислав Иванов Георгиев
20. Христомир Иванов Даскалов
21. Александър Петранов Алек-

сандров

22. Георги Димитров Иванов
23. Димитър Петров Станчев
24. Емил Атанасов Николов
25. Иван Панев Петков
26. Иван Йорданов Пухлев
27. Петко Стефанов Петков
28. Пламен Недков Хелев

инспектор отдел Навигационен
технолог отдел Навигационен
началник отдел ПЧРД

капитан м/к "Вит"
капитан м/к "Осъм"
капитан м/к "Камчия"
капитан кран "Титан"
капитан м/к "Янтра"
капитан м/к "Тутракан"
капитан дълбачка "Вида"
капитан м/к "София"
капитан м/к "Вит"
пом. капитан дълбачка "Вида"
II-ри пом. капитан "Тутракан"
пом. капитан м/к "Вит"

инспектор УПЩ

гл. механик м/к "Вит"
гл. механик м/к "Вит"
вав. охрана на труда
гл. механик к. "София"

гл. механик дълбачка "Приста"
механик на шалан
механик на шалан
гл. механик дълбачка "Вида"
II-ри механик к. "София"
II-ри механик "Тутракан"
II-ри механик м/к "Каблешков"

29. Петко Маринов Петков	механик м/к "Бургас"
30. Стефан Атанасов Георгиев	гл. механик кран "Титан"
31. Христо Бисеров Иванов	гл. механик м/к "Дунав"
32. Цветомир Петров Петров	моторист

С П И С Ъ К
НА БИВШИ УЧЕНИЦИ ОТ ТРКК, ОТГОВОРНИ СЛУЖИТЕЛИ
В ДРУГИ ВЕДОМСТВА

1. инж. Янко Янков	доцент ВНВМУ, Варна
2. инж. Иван Борисов Булатов	гл. асистент ВНВМУ, Варна
3. инж. Николай Лилимов Касабов	гл. директор машиностроителен завод "Изгрев", Оряхово
4. инж. Александър Хар. Виденов	началник рем. работилница към реакторен цех, АЕЦ, Козлодуй
5. инж. Кирил Балканджиев	директор III "Успех"
6. Красимир Георгиев Вълков	директор 75-то училище, София
7. инж. Васил Борисов Недялков	началник лодкостроителница, ул. "Радецки"
8. инж. Стоян Иванов Даскалов	зам. директор ЗШ, Русе
9. инж. Иван Рашков	гл. енергетик КЗ "Девети септември"
10. Калинка Ст. Горчева-Касабова	началник планова служба "Търговия", Оряхово
11. инж. Румен Добрев Ангелов	инспектор "Вулстрад"
12. инж. Николай Дончев Христов	инспектор ДИК
13. Стефан Иванов Тонев	инспектор ИНФЛОТ
14. инж. Либка Тодорова	Институт по воден транспорт, научен сътрудник
15. Светла Лазарова Попова,	Институт по воден транспорт, конструктор
16. инж. Пламен Иванов Николов	Институт по корабна хидродинамика, Варна, научен сътрудник
17. майор Станко Велков Станков	Военна болница, Русе
18. капитан Владимир Григоров	Школа на гранични войски, Бер-

Григоров

19. инж. Стефан Русчев Илиев
20. Георги Петков Георгиев
21. Валентин Ганчев Крумов
22. Валери Начев Гегов
23. Тодор Димитров Филипов
24. Златко Стоянов Белчев

Ковица

Военно окръжие, Русе
 ОУ на МВР
 II-ро РУ МВР /КДС/
 ОК на ДКМС
 д-во "Дунав", методист
 републикански шампион и между-
 народен състезател подводно
 ориентиране

1. The first of these is the	the first of these is the
2. The second is the	the second is the
3. The third is the	the third is the
4. The fourth is the	the fourth is the
5. The fifth is the	the fifth is the
6. The sixth is the	the sixth is the
7. The seventh is the	the seventh is the
8. The eighth is the	the eighth is the
9. The ninth is the	the ninth is the
10. The tenth is the	the tenth is the
11. The eleventh is the	the eleventh is the
12. The twelfth is the	the twelfth is the
13. The thirteenth is the	the thirteenth is the
14. The fourteenth is the	the fourteenth is the
15. The fifteenth is the	the fifteenth is the
16. The sixteenth is the	the sixteenth is the
17. The seventeenth is the	the seventeenth is the
18. The eighteenth is the	the eighteenth is the
19. The nineteenth is the	the nineteenth is the
20. The twentieth is the	the twentieth is the
21. The twenty-first is the	the twenty-first is the
22. The twenty-second is the	the twenty-second is the
23. The twenty-third is the	the twenty-third is the
24. The twenty-fourth is the	the twenty-fourth is the
25. The twenty-fifth is the	the twenty-fifth is the
26. The twenty-sixth is the	the twenty-sixth is the
27. The twenty-seventh is the	the twenty-seventh is the
28. The twenty-eighth is the	the twenty-eighth is the
29. The twenty-ninth is the	the twenty-ninth is the
30. The thirtieth is the	the thirtieth is the
31. The thirty-first is the	the thirty-first is the
32. The thirty-second is the	the thirty-second is the
33. The thirty-third is the	the thirty-third is the
34. The thirty-fourth is the	the thirty-fourth is the
35. The thirty-fifth is the	the thirty-fifth is the
36. The thirty-sixth is the	the thirty-sixth is the
37. The thirty-seventh is the	the thirty-seventh is the
38. The thirty-eighth is the	the thirty-eighth is the
39. The thirty-ninth is the	the thirty-ninth is the
40. The fortieth is the	the fortieth is the
41. The forty-first is the	the forty-first is the
42. The forty-second is the	the forty-second is the
43. The forty-third is the	the forty-third is the
44. The forty-fourth is the	the forty-fourth is the
45. The forty-fifth is the	the forty-fifth is the
46. The forty-sixth is the	the forty-sixth is the
47. The forty-seventh is the	the forty-seventh is the
48. The forty-eighth is the	the forty-eighth is the
49. The forty-ninth is the	the forty-ninth is the
50. The fiftieth is the	the fiftieth is the
51. The fifty-first is the	the fifty-first is the
52. The fifty-second is the	the fifty-second is the
53. The fifty-third is the	the fifty-third is the
54. The fifty-fourth is the	the fifty-fourth is the
55. The fifty-fifth is the	the fifty-fifth is the
56. The fifty-sixth is the	the fifty-sixth is the
57. The fifty-seventh is the	the fifty-seventh is the
58. The fifty-eighth is the	the fifty-eighth is the
59. The fifty-ninth is the	the fifty-ninth is the
60. The sixtieth is the	the sixtieth is the
61. The sixty-first is the	the sixty-first is the
62. The sixty-second is the	the sixty-second is the
63. The sixty-third is the	the sixty-third is the
64. The sixty-fourth is the	the sixty-fourth is the
65. The sixty-fifth is the	the sixty-fifth is the
66. The sixty-sixth is the	the sixty-sixth is the
67. The sixty-seventh is the	the sixty-seventh is the
68. The sixty-eighth is the	the sixty-eighth is the
69. The sixty-ninth is the	the sixty-ninth is the
70. The seventieth is the	the seventieth is the
71. The seventy-first is the	the seventy-first is the
72. The seventy-second is the	the seventy-second is the
73. The seventy-third is the	the seventy-third is the
74. The seventy-fourth is the	the seventy-fourth is the
75. The seventy-fifth is the	the seventy-fifth is the
76. The seventy-sixth is the	the seventy-sixth is the
77. The seventy-seventh is the	the seventy-seventh is the
78. The seventy-eighth is the	the seventy-eighth is the
79. The seventy-ninth is the	the seventy-ninth is the
80. The eightieth is the	the eightieth is the
81. The eighty-first is the	the eighty-first is the
82. The eighty-second is the	the eighty-second is the
83. The eighty-third is the	the eighty-third is the
84. The eighty-fourth is the	the eighty-fourth is the
85. The eighty-fifth is the	the eighty-fifth is the
86. The eighty-sixth is the	the eighty-sixth is the
87. The eighty-seventh is the	the eighty-seventh is the
88. The eighty-eighth is the	the eighty-eighth is the
89. The eighty-ninth is the	the eighty-ninth is the
90. The ninetieth is the	the ninetieth is the
91. The ninety-first is the	the ninety-first is the
92. The ninety-second is the	the ninety-second is the
93. The ninety-third is the	the ninety-third is the
94. The ninety-fourth is the	the ninety-fourth is the
95. The ninety-fifth is the	the ninety-fifth is the
96. The ninety-sixth is the	the ninety-sixth is the
97. The ninety-seventh is the	the ninety-seventh is the
98. The ninety-eighth is the	the ninety-eighth is the
99. The ninety-ninth is the	the ninety-ninth is the
100. The hundredth is the	the hundredth is the

ЧАСТ ВТОРА

ИЗ ОПИТНО-ПРИЛОЖНАТА РАБОТА
НА ПРЕПОДАВАТЕЛИТЕ

Лилия Минева-Ковачева,
старши учител, преподавател
по български език и литература

ЛИТЕРАТУРАТА В РУСЕ И РУСЕНСКО
/Хроника на литературния живот - резултати
от едно изследване/

Учителят по литература не дава само знания на учениците - той трябва да възпита от тях граждани, патриоти, човеци...

В това отношение голяма роля играе извънкласната работа, която е в пряка връзка с урочната работа, като допълнява и доразширява знанията, казаното в клас.

Правилно ръководеното обучение по литература води към литературно развитие на учениците; подготвя ги за работа с художествените творби, не само посочени в програмата, а им дава умение и възможност да се ориентират в сложния свят на художествената литература изобщо - необходимо условие за многостранно развиваща се личност. Така се избягва ограниченият, самоцелият характер на обучението по литература.

Чрез прилагане на интегралния подход: урочна-извънкласна дейност, литература-история, литература-краезнание в частност, се разкриват възможности за повишаване познавателната активност и инициативност на учениците. Тези нови форми на работа насочват към самостоятелно мислене, към самостоятелни разработки, спомагат за изграждане на лично отношение. Оттук и значението на евристичните методи - засилва се ролята на изследователската дейност. Така се постига по-всеобхватна интелектуализация на учебния процес.

Разбира се – основа е учебният час – урокът в кабинета. Задължителната програма със задължителните изисквания.

В моята дългогодишна практика достигнах до извода – урочната работа е по-задълбочена, по-интересна тогава, когато е свързана с подходяща извънкласна форма на работа. Създава се по-здрава взаимовръзка учител-ученик. По-продължителното обучение с учениците с по-големи интереси не само в часовете, а и извън тях, има своето определено значение – тези ученици стават ядрото и на класната работа.

През 1983 година си поставих задача – с ученици, завършващи курса на обучение по български език и литература, III курс корабостроители, да направим издирвания за литературата в Русе и Русенско. Да потърсим "корените" на личното творчество, да "уловим" в картини и образи миналото на родния край и се запознаем със сегашния литературен живот.

Каква беше целта ми: да издирят сами произведения за родния край и за града, в който получават специалната си подготовка по избраната професия – нашите ученици са от Русе и Русенско, от селищата, разположени по поречието на Дунава. Така да подбудя тяхната евристична активност и да им помогна чрез средствата на художествената литература да почувствуват връзката между себе си и родното място, открили го вече като обект на превъплъщение в литературните творби. От подхода към намерените творби, чрез анализа, който те биха могли да направят, ще пролича и тяхната подготовка за възприемане на литературното творчество за самостоятелността им, за целенасоченото навлизане в големия свят на литературата.

Какъв беше пътят на нашата работа.

Още преди зимната ваканция отделих минути от редовен час и след разяснителни, встъпителни думи поставих задача пред

курсистите да потърсят народни песни, предания, разкриващи сдѣлата на родното селище; да се интересуват от исторически събития, свързани с родното им място, да намерят литературни творби, претворяващи живота на Русе или селищата от Русенско.

Това издирване е част от големия въпрос за краезнание-то, затова потърсихме общото между историческото минало на Русе и Русенско и литературата. Така осъществихме междупредметната връзка, постигнах връзка класна-извънкласна работа по литература. Насочих учениците към разговори с по-възрастни хора от техните селища, към музейните събирки по места и библиотеките.

Поставената задача пробуди интерес – въпреки определената си професионална насоченост и голямата си заетост, курсистите я приеха с желание и резултатите не закъсняха. Още след ваканцията имахме и първите материали.

През следващите месеци тази дейност продължи. Разбира се, всяко "откритие" ми беше съобщавано.

Изтичаха последните часове на нови знания. Реших да осъществя обобщение в стройна система пред всички ученици с участието на тези, които бяха намерили литературните факти. Пред всички, защото всички знаеха за общата работа, а и "изследователите" не бяха малко – от 33 курсисти активно издирваха 19.

Избрах урочната форма. Урокът нарекохме "Уловени мигове" – не можеше да поберем в рамките на 45 минути всичко намерено /обобщението в синтезирана форма по хронологичен ред обхваща 20 печатни страници/.

Завършили са часовете за нови знания според програмата. Трябва да започне последният преговор и подготовката за зрелостен изпит. Тук намерихме място на този час, непосочен в програмата. За нас това беше тържествен час. Осъществихме го в празнична обстановка – поканихме да присъствуват преподавателите-

литератори от града. За да подчертаем, че Русе е действително център на дългогодишна културна традиция, изложихме фотоси от бароковите здания на града.

Това беше час на удовлетворение за "изследователите" и на интерес за слушателите и наблюдателите.

Час по краеведение – по родолюбие.

х х х

Ето и някои интересни факти за литературния живот в Русе и Русенско – по хронологичен ред – факти, които направиха особено силно впечатление на всички ученици:

Най-старият период, превъзпитан в народни песни, приписки /бележки в празните полета на старите книги/, предания, е периодът на турското робство.

Пазят се две кратки народни песни, разкривали отношението поробители-поборени, твърдостта на българката: "У попови турци има" и "Турци са Яна бедели".

Представяват интерес приписката в Ръкописното българско евангелие от 16 век, от която получаваме сведения за пребиваване на еничари в Русе – 1632 г. и надписът на надгробен камък за война с московците – 1737 г. /Пазят се в Катедралната църква/.

Обръщат внимание някои предания, съхранени в топонимията. Например – в дефилето на река Бели Лом край село Писанец, Русенско, има местност, наречена Божанкин трап. Името се свързва с предание за загинала мома през Освободителната война. В по-ново време върху това предание били създадени стихове. Макар и научили, те са много сърдечни и топли. Изразяват преклонението пред саможертвата на девойката, служила за разузнавачка на русите. Това стихотворение е доказателство, че корените на личното творчество до голяма степен трябва да се търсят в народните умотворения.

... Това е началото. Отминават годините. Русе се развива като голям културен център – център на Дунавския вилает. В края на 1864 г. в града е открита печатница. На 3.03.1865 г. започва да излиза в. "Дунав" – веднъж седмично, а по-късно и два пъти, на български и турски език /има български букви/. През 1864 г. в Русе е отпечатана една книга, до Освобождението има сведения за 155. Много са имената на книжовниците-възрожденци, които извършват своята благородна просветителска работа тогава – издават се учебници, произведения, с които новата литература прави първите си по-сериозни стъпки. Трябва да се споменат имената на такива дейци като Васил Друмев, Райко Блъсков и синовете му Илия и Димитър, Матей Пресображенски, Начо Киро, които отпечатват в Русе своите родолюбиви творби.

Русенската печатница имала литографски отдел. В Народната библиотека "Кирил и Методи" – София и днес се пази литографията "Лабиринт", изработена от Васил С. Калъчев.

Поради това, че Русе е голям културен център, Пловдивският издател Христо Г. Данов открива клон на книжарницата си.

Активен книжовен живот продължава и след Освобождението. Печатниците се умножават и са най-много на брой. Излизат над 20 периодични издания, в болшинството опозиционни на правителствената антируска политика. Любен Каравелов премества тук своята печатница и доживява живота си на просветител и революционер. Захари Стоянов пресъздава в ярки страници от националната епопея "Записки по българските въстания" най-значими моменти от национално-освободителното движение в Русе. В първите месеци след Освобождението Иван Вазов е чиновник в Русе и с голямо умение в романа си "Нова земя" по-късно рисува картини из живота на града от това време.

Фактите са много. Ще посоча някои особено значими и

вълнували.

Стоян Михайловски работи в Русе като член на Русенския апелативен съд и като учител в мъжката гимназия. Тук отпечатва голяма част от своите забележителни стихотворения, сатири, басни. На 15 май 1892 г. той създава стихотворението "Кирил и Методий", публикувано в сп. "Мисъл" кн. 9 и 10, юни 1892 г. със забележка "Проект за български всеучилищен химн". Това стихотворение и до днес е възторжен химн на българската просвета и култура, най-светла прослава на българския дух. Силното гражданско чувство на поета е извикало на живот и драматичната поема "Точиларят", публикувана януари 1902 г., посветена на кървавите събития в русенските села Красен и Тръстеник през 1900 г. Те са направили впечатление и на друг голям български поет – Пейо Яворов, който още през май 1900 г. пише стихотворението "Сизиф" /поместено в "Златорог"/.

И още много и много имена и творби, които основателно будят гордост за града, който е дал толкова много и в областта на културата и литературата.

В Русе са родени големите писатели Иван Грозев, Константин Мутафов, Владимир Полянов, Емел Горанин, Добри Немиров, Павел Спасов. Тук са родени изтъкнатият литературовед Божан Ангелов, професор Михаил Арнаудов – фолклорист, етнограф литературен историк и теоретик /член на БАН, на Украинската академия на науките, на Унгарската литературна академия, почетен доктор на университетите в Хайделберг и Мюнхен/. Русе е родното място и на Елиас Канети, носител на Нобеловата награда за литература през 1981 година.

Интересен факт, подчертаващ културния живот в града, е издаването на в. "Светлооструй" /1928-1941 г./ най-големият български провинциален културно-просветен и литературен вест-

ник преди 9.09.1944 г. Негов редактор и организатор е Димитър Добрев, роден в с. Шръклево, Русенско. В този вестник за сътрудници са привлечени редица изтъкнати български писатели като Георги Бакалов, Ангел Тодоров, Марко Марчевски, Петър Стопов, Николай Ракития, Стоян Ц. Даскалов, Николай Хрелков, Стилиян Чилингиров, Георги Караславов, Емануил Пондимиитров, Елисавета Багряна, Георги Стаматов, Георги Райчев, Гани Попова-Мутафова, Камен Калчев, Радои Ралин; професорите Стефан Младенов, Асен Златаров.

Наследници на страия "Светлоструй" днес са месечната притурка за изкуство, култура и литература към в. "Дунавска правда" и алманах "Светлоструй" /от 1984 г./ – издание на Дружеството на писателите в Русе.

Особено внимание заслужават творбите, създадени за нашия град, разкриващите дните на върховното изпитание. Такива са книгите на Салис Таджер за борщите антифашисти Петър Караминчев и Ана Вентура и стихотворението му "Завръщане в Русе". Романите на Драгомир Асенов "Големият каменен дом", "Плодът на ветровете", "Биография на един вечен ден", "Тази кръв няма да се пролее" отразяват преломните дни между две епохи с граница деветият ден на септември 1944 г.

... И в наши дни Русе има своите бележити представители в литературния живот на страната – Стефан Цанев, Иван Цанев, Владимир Попов, Здравко Кисъов, Руденко Йорданов и др.

Интересни форми на съвременния литературен живот в града са литературно-творческите кръжоци към читалищата и културните клубове, гостуванията на изтъкнати български писатели в традиционните български празници "Класа работна, напред". Те са показатели за това, че и днес литературният интерес не е заглъхнал – напротив още по-широк е кръгът на почитателите на ху-

бавата книга.

х х х

Такава е в най-общи линии литературата в Русе и Русенско. Такива са фактите, които са свидетелство за буден родолюбив дух, за стремеж към богат духовен живот.

Към всичко онова, което се изучава в редовния курс на обучение по българска литература, и това трябва да се знае, за да бъде още по-силна любовта към родния край - любов, която ще крепи моряците по водните пътища и при тежки изпитания в наши и чужди води.

Петър Камбуров,
главен учител, преподавател
по история

ПЕДАГОГИКА НА СЪТРУДНИЧЕСТВОТО
/Опит за приложението на изследователския
подход в обучението/

Отличителна черта на съвременния учебно-възпитателен процес е неговата динамичност, обусловена от обществено-икономическото преустройство от една страна и задълбочаващите се процеси на обдуване между подрастващите и техните възпитатели. Този факт предопределя многоаспектността на решаваните проблеми и изисква ново отношение, както към учебния материал, така и към учениците, като субект на обучението. В този случай те трябва да се разглеждат като фактор, който колкото повече и по-активно е привлечен в проблемите на съвременното училище, толкова по-устойчиви ще са търсените резултати.

Досегашната практика потвърждава, че в повечето случаи учениците са тези, които въз основа на учебния материал констатираат установените преди тях факти, събития и процеси. Допълнителните знания най-често са от друг литературен източник, или средство за масова информация. Изискванията за повече знания извън учебника водят до претовареност и често отегчават учениците. В случая има нова информация, но няма нищо ново в методите и средствата за извличането ѝ. Методите на обучение в часа, механично се пренасят в повечето случаи и в извънкласните и извънучебни форми – клубове, секции, кръжоци...

А този факт сам по себе си вече е достатъчно доказателство, че част от интересите често се губят, усвоените зна-

ния невинаги са трайни и нямат белезите на творческа дейност. Едно от средствата за преодоляването на тези съпътстващи ни обстоятелства е рационалното използване на изследователския подход. Чрез него си поставяме за цел стимулиране на самостоятелната работа, обогатяване на понятийния апарат, вътрешнодисциплинини и междусциплинарни връзки, както и сътрудничество с външни специалисти с оглед разкриване по-пълно на учебното съдържание. Според съветския педагог Габански, изследователският подход е средство за стимулиране на учениците и трябва да ги доведе до умозаклучения, които почиват на конкретни факти. Но факти, установени и проучени от самите ученици, факти, които ги карат да мислят на основата на реални предмети и процеси, констатирани при изпълнение на самостоятелната работа и в сътрудничество с преподавателя и външни специалисти.

Преобладаващата част от средношколните имат задълбочени интереси. Едни владеят по-добре фактологическия материал, други умеят да извличат изводи, да бъдат наблюдателни и аналитични, трети са добри експериментатори. Съумяваме ли винаги да използваме тези положителни качества? Въпреки определени различия в целите на преподавателите и учениците, независимо от възникващите противоречия в процеса на обучението, подрастващите могат да бъдат привлечени за сътрудници в сложната аналитико-синтетична дейност на учителя. В своите трудове Нилс Бор неведнъж акцентира, че търси сътрудници, които не са съгласни с него.

Учениците са нашите естествени сътрудници. С тях и чрез тях можем и трябва да реализираме целите на учебната програма. От уменията ни за работа с тях, от взаимоотношенията на учители с институти, музейни и архивни специалисти и пр. зависи ефективността от опита за приложение на изследователския подход в обучението.

Една от сферите за приложението на този метод е краеведението. Екипотът предлага неизчерпаеми възможности за обучение и решаване на задачи с "повишена трудност". Опитът подсказва, че именно краеведението е 99% проблемно обучение и е свързващо звено между теорията и практиката. Какво всъщност налага необходимостта от проблемното обучение? След като не е модно увлечение, способ ли е, принцип или организация? Според доц. Йордан Попов, то е ситуация, в която неизвестното е цел на действие. Ако самата цел според него играе ролята на изходно условие, то неизвестното трябва да се локализира, да се определят възможните условия и начини на решаване.

Предлага ли урочното съдържание възможности за възличане на учениците в подобни ситуации? В кои случаи се акти-

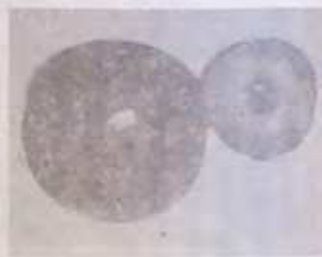

визират мисловните процеси? Проблемът трябва да дойде като необходимост. Учениците трябва да имат психологическа нагласа, да е работено и то системно върху уменията да се виждат проблемните положения, да се търсят аналогии с описаните в учебника исторически факти и пр.

Като естествен завършек на подобна предварителна работа по време на теренни проучвания с научна цел попаднахме на пещера на брега на река Дунав, с археологически находки. От 1982 година кабинетът по история в малка музейна експозиция с автентични материали от праисторическата епоха, тракийски и римски останки, находки от български крепости и много други. При изучаване на уроците "Възникване и развитие на родовообщинния строй", "Древна Тракия - история и култура" и др., учениците са правили сравнения между илюстрираните предмети, поместени в учебника и кремъчните оръдия на труда, костените из-

делия и керамични фрагменти, съхранявани във витринките на кабинета. Удивлението на ученика беше, че находките от пещерата също имат примитивна изработка и украса, наподобяваща тези от кабинета.

Поради високото ниво на Дунавските води достъпът до пещерата криеше опасност. Това забави уточняването на находките на място. Затова решихме да проучим археологическата литература, свързана с тракийската епоха в Русенско. Кръжочници посетиха отдел "Краеведение" в Общинската библиотека и направиха необходимите извадки. Данните ни отведоха при Димитър Иванов и Димитър Станчев – археолози в музея. От показаните фрагменти от пещерата, те констатираха, че останките са характерни за периода VIII-VI в. пр.н.е. и имат тракийски произход. Но защо находките произлизат от пещера? Праисторическият човек хилядолетия преди това е напуснал пещерите, възникнали са селищните могили, укрепени със зидове и ровове землянки и пр. "Или информацията е подвекдаща – или находките крият определена тайна" – споделиха специалистите.

В подходящо време посетихме стръмната пещера с ученици от кръжока. Без да предприемаме разкопки, събрахме от повърхностния слой керамични фрагменти, кости и кремъчни отломки. Пещерния-кръжочник извършиха картиране на пещерата, фотографите заснеха входа, стените и онези части, които се отличаваха по форма, размери и обработка. Входът представлява неправилен елипсоиден отвор, разположен на 6-7 м над нивото на реката. Същинската част може условно да се раздели на две помещения. Северното има дължина 11 м и най-голяма ширина 5 м, а южното дължина 15 м и ширина 3 м.

Пещерата е разположена на двадесетина метра под повърхността на обработваемия терен. В резултат от въздействието на стичащите се подпочвени води /вероятно и река в далечното минало/ на западната стена на Южното помещение има отлично залезени сталактити, сталагмити и малки сталактони. Това е втората пещера в Русенско с подобни образувания.

Идентифицирането на многобройните материали изисква познания от различни дисциплини. За проучване и извличане на необходимата информация ги предложихме на сътрудници по следните направления:

1. Данните от размерите и формите на пещерата за картиране на пещерния клуб в Русе;
2. Фрагментите - тип домашна керамика и изработените на гърнчарско колело съдове, прешлени /тежести/ за вретено на музея за реставриране и консервация;
3. Череп, долна челюст и кости от крайници на експертиза при лекар в болницата;
4. Случайните кремъчни находки на от.н.с. Кънчо Кънев от Археологическия институт с музей в София /ръководител на разкопките на Селищната могила край Русе/;

5. Пробите от наноси, глина и пръст с микроорганизми за изследване под микроскоп от биолог към Природонаучния музей в града;

6. Екземпляри от пралеци и скални гълъби за проучване и опрестяване в същия музей;

7. Планът на пещерата със снимки на археолога Д. Иванов, с когото извършихме консултация за подреждане на кът в кабинета по история с материали от пещерата;

8. Негативите предадохме за проявяване и изработване на снимки с албум във фотолaborаторията на техникума;

9. Като проучихме наименованията на местностите в района, описахме растителните видове. Поради наличието на голямо количество скребър /отличен материал за изплитане на кошници в близкото минало/ нарекохме пещерата "Скребърна".

Според интересите си, учениците се разпределиха по работни групи. Изготви се историческа справка за най-близките до Скребърна останки от миналото, за да се търсят аналогии и да се установи селището, към което принадлежат останките от пещерата. Друга група участва заедно с археолога Д. Иванов при цялостното проучване на Скребърна. Установиха се стратиграфските пластове, събраха се допълнително доказателства, че откритата от кръжчиците пещера е тракийско светилище, функционирало през периода VIII-IV в. пр.н.е. У нас са известни редица светилища от кракийската епоха, но в Русенска община и поречието на Русенски Лом няма запазени. Това придава още по-голяма стойност на ученическото откритие. По-нататъшната изследователска дейност на музейните работници, сравнителният анализ с материали от подобни обекти в страната ще разкрие мястото на Скребърна в религиозния живот на местното тракийско племе гети.

В часовете по история всички ученици се запознаха с

проучвателската работа на кръжочниците, запознаха се с материалите от новоподредения кѫт. Във връзка с изучавания учебен материал в първи курс беше прочетен реферат, който обогати урочното съдържание. Допълниха се представите на учениците за религиозните вярвания на траките, за елементи на техния бит и култура, погребални обичаи и занаяти. При отчитане на самостоятелната работа учениците дискутираха, оспорваха начините на датировка, предлагаха извършване на сравнителен анализ. Обобщенията се извършиха от археолога на музея, който оцени приноса на кръжочниците, които с откривателската си и изследователска дейност могат да допринесат за опазване и проучване на културно-историческото ни наследство. Част от дейността по приложението на изследователския подход чрез сътрудничество с външни специалисти се оформи в следната таблица:

Форми на самостоятелна работа	Нови понятия и процеси	Краен резултат	Сътрудници	Препоръки
1	2	3	4	5
теренни проучвания, събирателска работа, проучване на литеатурни източници, изготвяне историческа справка, реферат, находки, фотографиране, план-квадратна проучване на литература,	стратиграфски пластове, светилища, топонимия, картиране, олтар, културни наплавания, религиозен култ, датироване на ист.	проучено и археолог открито светилище, изготви се реферат, актизира се мисленето, нов музеен кѫт, описване на опит, събрани статии във	археолог, етнолог, картограф, научен работник, репозитор, библиотекар за карпещери, тотекиране на лит. източници	сключване на договор с музея, сравняване на материала с находки от други обекти, съ-

1	2	3	4	5
картиране и из- мерване, срав- нителен анализ	експониране на археологическия урочите материал, архе- ологически дне- вник	връзка с		биране на ек- спонати

В този "урок по всичко", свързан с изучаваното учебно съдържание, допълнено с конкретни факти и веществени материали, една част от учениците се чувствуваша като малки, а защо не и като бъдещи изследователи. Резултативността от приложението на педагогиката на сътрудничеството чрез прилагане на изследователския подход се почувствува най-вече в часовете. Нараства броят на задаваните въпроси, отговорите стават точни и пълни, интересът към историята постепенно добива по-траен характер. Чрез съпоставянето на факти и материали от урочното съдържание с находки, издирени в извънкласните форми информацията става запомняща се, а знанията частично добиват творчески характер.

Чрез опита за приложението на изследователския подход и сътрудничеството с външни специалисти, обучението придобива съвместен характер. Така се постига по-добра възможност да се прилага общодидактическият, евристичен и репродуктивен метод, които от своя страна допринасят за по-трайно усвояване на урочното съдържание. Пред учители се разкриват нови методи и принципи за пренасяне на общетеоретичните постановки в практиката, за реализиране единството между образователните, възпитателни и развиващи цели на урока. Не на последно място при приложението на изследователския подход е изграждането на действен патриотизъм, при който ролята на учителя има водеща по-

зиция. Този факт се потвърждава и от историята. След победата над французите през 1870-1871 г. на въпроса на журналистите все пак кой генерал реши победата в полза на Германия, Бисмарк отговорил: "генералът-учител". Защото той подготви омразата към французите и въпреки, че тази земя е наша."

В крайна сметка за успеха на учителя доц. И. Хартарски /Трудът и творчеството на учителя, С., 1982 г./ счита, че трябва да бъдат добри ученици, които той сам ще подготви като свои сътрудници. Приложението на изследователския подход и педагогиката на сътрудничеството е само един от многобройните перспективни методи.

Тодоринка Стоева,
преподавател по информатика

КОМПЮТЪРЪТ В ОБУЧЕНИЕТО

Днес изчислителната техника и особено персоналните компютри навлизат във всички сфери на човешката дейност. Една от най-важните и перспективни области, в които намират приложение компютрите, е сферата на образованието.

Овластяването на компютърната техника е задача, адресирана преди всичко към младежта, и това е напълно естествено. Именно днешното младо поколение е това, което ще застане пред напълно електронизираната техника и то трябва да бъде подготвено за тази среща.

Обучението по информатика се въведе от втория срок на учебната 1986/87 година в десети клас на ЕСПУ и втори курс на СТУ и техникумите.

Информатиката не е само нов предмет за изучаване. Тя е умение да се работи с информация с използване на съвременни средства за автоматизиране на информационните дейности. Ефективността на всяко средство за обучение, в това число и на компютъра, се определя от осъществяването в обучението на единство между специфичните му характеристики и нуждите на учебно-възпитателния процес. Това означава, че компютърът е най-ефективен в определена област на учебното съдържание и дейности, например моделирането на обекти, процеси, явления от учебното съдържание, по биология, химия, физика, математика и други. Например в часовете по стереометрия използвам компютъра за показване разделянето на правилна триъгълна призма на три пирамиди с равни обеми за извеждане формулата за обем на пирамида; за показване на се-

чение на равнина с многостен и други; по алгебра за признаване от една бройна система в друга; за решаване на уравнения, дефиниране на функции и пресмятане стойността ѝ в дефиниционната област, определена от аргумента; изчертаване на графики, на функции и други.

Наличието на позволяващ диалог език и богатите графични възможности на компютрите спомогат информатиката да повлияе съществено върху изучаването и на другите учебни предмети, да се демонстрира нова информационна технология и компютърен подход към решаване на задачи, възникващи в различни области на човешката дейност.

Необходимостта от компютърна грамотност за учениците, които утре в практиката трябва да бъдат на нивото на съвременните технически изисквания, беше навреме осъзната от ръководството на ТРКК.

На 15 септември 1985 година в техникума бе открита зала с компютри "Правец 82". В момента в компютърната зала има и компютър "Правец 8М". Първи преподаватели, които започнаха обучение с компютри бяха: инж. Торманова, инж. Гутев и Т. Стоева. В компютърния кабинет се дава възможност да се развие методиката на преподаване. Учениците могат сами да извършват експерименти и по резултатите да правят изводи, т.е. материалът да се усвоява в диалогов режим с активното участие на обучавания. В програмирането е нормално да се правят грешки. Тяхното отстраняване води до формиране на нови знания.

Информатиката има особена специфика - свързване на знанията с учение в мисловната дейност, с възможност да се докаже дали нещо е вярно или не. Учениците се обучават да могат да описват дейност, която дадена на автомат да бъде изпълнена.

Възможностите на компютрите за решаване на математич-

чески задачи: бързина и надеждност на обработката на информация, представяне на информацията в графичен вид, съхраняване и бърза обработка на големи по обем информации, се използват за пресмятане стойност на многочлен, съставяне на таблици със стойности на функции, приближено решаване на уравнения.

Така една известна задача за учениците, при решаването на която те не са срещали трудности досега /в часовете по математика те са пресмятали стойности на многочлени с цели коефициенти и степен, не по-голяма от 4/ при изменение на някои начални данни се превръща в задача, която ефективно може да се реши само с компютър.

Днес компютрите се използват при физични изследвания, и то както в теоретичната физика, така и в експерименталната. Примерът за решаване на задачата за изследване на синусов променлив ток с помощта на компютър запознава учениците с основните етапи на числовия експеримент във физиката, актуализира знанията по физика и електротехника, позволява динамично да се проследява изменението на напрежението на тока в зависимост от стойностите на амплитудата, периода и фазата, дава се физично тълкуване на получените резултати.

Главна изпъкналост в използването на компютъра в обучението е активната самостоятелна, познавателна и творческа дейност на ученика за решаване на задачи в различни области на човешката дейност с компютърни програми, необходими за обучението.

С цел обучението да не е единствено процес на подаване, събиране и натрупване на информация, осъществяван под форма на диалог, а преди всичко процес на възприемане, обработка, осмисляне, приложение на информацията в разнообразни условия, на превръщането ѝ в знание, подготовката на учениците се на-

сочва към работата с програмни продукти, имащи конкретно приложение в изучаваната от тях професия, работата с електронни таблици, работа с графичен и текстов редактор и други.

Учениците от трети курс са разделени на групи и се подготвят по съставяне на програми, свързани с изучаваната от тях специалност с помощта на знанията и уменията по информатика. Курсистите от специалност "корабостроене" подготвят проекти за различни типове кораби. Изработването на проектите изисква много и трудни изчисления, които могат да се извършват с помощта на компютър. Групи от тази специалност имат задача да създават програми за извършването на изчисленията за проектите с компютър, което ще улесни работата им по тях.

Учениците от специалност корабни машини и механизми и корабоводене създават програми за различни процеси на двигателите с вътрешно горене.

Радостен е фактът, че учениците изучават информатиката с желание и интерес. Усилията са насочени към усъвършенстване на работата, за да се поддържа този интерес траен, а това е залог за успех.

Като се използват богатите възможности, които дава изучаването на компютрите, у учениците се формира диалектико-материалистически мироглед, съдейства се за правилното разбиране и осмисляне значението на информатиката за развитието на човешкия прогрес, възпитават се чувство на национална гордост от постигнатите успехи в прилагането на компютрите и електронно-изчислителната техника в нашата страна.

Мария Чипилова,
главен учител,
преподавател по химия

МОЯТ ОПИТ ПО ЕСТЕТИЧЕСКОТО ВЪЗПИТАНИЕ НА УЧЕНИЦИТЕ ЧРЕЗ ОБУЧЕНИЕТО ПО ХИМИЯ

Като учител и възпитател винаги ме е вълнувал въпросът за "Утрешната радост", не само това, което се създава в момента, но онова, което ще се създаде в бъдеще – многостранно развита хармонична личност и нейната изява и оптимална реализация.

Естетическото възпитание е действителен комплексен фактор за разгръщане творческата активност на учениците. Това налага в условията на развитото социалистическо общество системна и последователна работа по естетизацията на учебно-възпитателния процес. Запознах се с националната програма за всенародно естетическо възпитание и отразените в някои статии идеи за естетическо възпитание чрез обучението по химия /автори 1 и 2 в посочената литература/. Във връзка с тази програма и разработената въз основа на нея програма на Окръжния съвет за Народна просвета – Русе, както и конкретните потребности на Техникума по речно корабостроене и корабоплаване си поставих следните задачи:

1. Да разкрия:

1. Как учебното съдържание по химия съдействува за изграждане на естетически вкус и емоционално-оценъчни отношения между ученик и жизнена среда.

2. Как чрез свързването на химичните знания с изучаваните специалности се повишава естетическата и творческа

активност на учениците.

Химията като естествонаучна дисциплина дава възможности за естетическо въздействие чрез своето богато съдържание, форми и методи на обучение и психофизическа среда, в която протича учебно-възпитателния процес. Но тези възможности все още не са добре изучени и не се използват пълноценно. При една добре организирана умствена дейност се очаква и положително отражение върху емоционалния тонус на учениците върху тяхното естетическо и нравствено развятие, а така също и върху бъдещата им учебна и производствена активност.

При методичната разработка на уроците обръщам внимание и на възможностите за естетическо въздействие. Най-често това постигам чрез богато онагледяване с картини, схеми, табла и модели. Основното изискване към тези нагледни средства те да са със строго целенасочено съдържание и изискано външно оформление. Схеми, сборки със раздавателни материали и модели за формата и пространствената насоченост на електронните облаци, изработени под мое ръководство от ученици в работилницата на техникума са участвували и в изложбите на ТНТМ град Пловдив. Схемите за приложението на апетилена, етиловия алкохол, опетната киселина, етилена, апетона, формалдехида показват ярко и убедително широката им употреба и съдействуват чрез емоционалното си въздействие за задълбоченото и трайно усвояване на конкретни знания.

Химическият експеримент и практика по особен начин засягат не само интелектуалната сфера на ученика, а също и неговата емоционална и волева сфера. При темата "Колоиди" използвам ефектни демонстрационни опити за доказване свойствата и приложението на колоидните разтвори в практиката. Учениците с интерес следят и кинофилма, който допълва впечатленията им

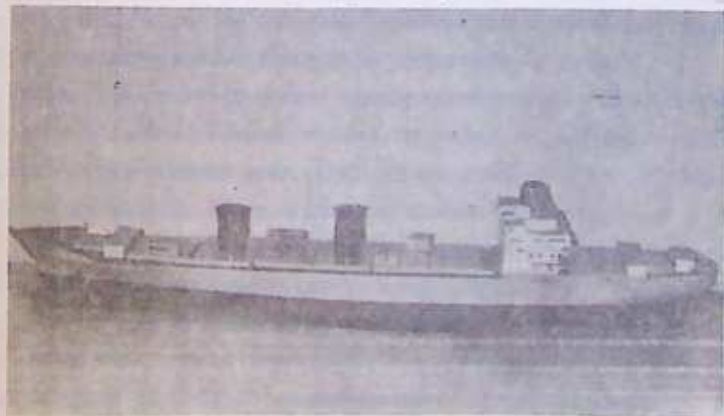
и те съзнателно и активно възприемат знанията.

Много често учениците сами трябва да направят схеми, диаграми, да сглобят апаратури. При този вид дейност ученикът свързва теорията с практиката и изпитва удовлетворение от успешната самостоятелна работа и от естетически оформената апаратура. Тази форма на работа е немислима без предварително естетическо въздействие и без полета на творческото въображение и проявата на съобразителност. Въздействайки по този начин, учителят активизира творческото мислене у учениците, кара ги да подберат онези знания, които са необходими в даден момент, за да ги видят в нова взаимовръзка. Създават се условия за приложение на собствени идеи, за рационализиране и проява на творчество. Това им помага още по-добре да опознаят индивидуалните особености на учениците, да видят техните пропуски, а учениците добиват по-ясна представа за собствените си възможности. Учениците стават по-взискателни към естетическия вид на работните места в химическата лаборатория и кабинетите по химия. Проявяват се у тях естетически възгледи и вкус и тогава, когато са на плавателна практика с учебния кораб. Особен интерес проявяват към горивно-смазочните материали, тяхното безопасно и естетично складиране. Не по-малък интерес проявяват към запазването на товарите, пренасяни от корабите и шлеповете: насипни товари, различни контейнери, хранителни продукти, киселини, основи, соли, опирайки се на знанията, придобити в часовете по химия за свойствата им.

От непринудени разговори с ученици, бивши такива, родители, частни ученици и в резултат на дългогодишен опит и практика, разбирам, че учениците обичат химията. Химичните знания са необходими и неразривно свързани с тяхната специалност. Това ме задължава да поддържам непрекъсната връзка с преподавателите

по специалните предмети и да притежавам запас от познания в областта на навигацията, корабостроенето и двигателите с вътрешно горене, необходимо условие за успеха на педагогическата работа, в която се борави с крайно динамични явления – напредващи науки и развиващи се личности.

Извърших целенасочена работа за определяне темите по химия, изучавани в първи и втори курс на техникумите, свързани със съответната специалност, за да разкрия възможностите за повишаване естетическата активност у учениците – бъдещи корабни механици, капитани и корабостроители. От многото теми за взаимовръзки между химията като учебен предмет и естетическото възпитание мога да посоча: корозия на металите и сплавите и начини за борба с нея, мед и съединенията ѝ, алуминий и съединенията му, нефт и нефто продукти, въглеродороди, пластмаси, каучук, химични влакна и други.

След като изясня същността на гальванокорозията, поставям следния проблем за разрешаване: "Защо на кармата на морските кораби се поставят цинкови плочи?" Създава се творческа атмосфера, при която насочвам учениците към разрешаването на

въпроса не само функционално-практически, но и според естетическите критерии. Не по-малко интересни за учениците са и методите за борба с корозията на плавателните съдове. Те с удоволствие биха плавали на кораби с много изляпани никелирани и хромирани детайли. Но защо тези детайли липсват? защо горните части на корабите се боядисват? Насочвам вниманието на учениците: "Като имате предвид мястото на никела и желязото в реда на относителната активност на металите, решете проблема и дайте теоретичното му обяснение!" Практическото решение се заключава в ежегодното им пребодряване. По време на лятната практика нашите ученици, участвайки в тази дейност, разбират, осмислят по-добре, положения труд и влагат повече старание и естетически критерии за оценка. Изборът на цветовата гама, на технологията и оцветяването на отделните детайли е израз на повишена естетическа активност, неразрывно свързана със съзнателно усвоените химични знания.

Широко поле за изява на творческата и естетическа активност на учениците представлява корабостроенето и особено корабомоделизмът. С повишен интерес учениците изучават темите алуминий, мед и съединенията им. Получените знания за свойствата и приложението им, както и за техните сплави, дават възможност за правилен избор при изработването на корабни детайли. Съобщавам, че от фосфорен бронз се изработват охладителните апаратури на корабните двигатели, от манганов бронз - корабните витла, от силциев бронз - детайли от корпуса на кораба, а дуралуминият - настройки на пътнически кораби. Всичко това е във връзка с промишлената естетика, изучавана като учебен предмет в нашия техникум. Разглежданите в тези два аспекта теми водят до по-добро разбиране на естетиката като жизнена потребност.

При изучаване на темите "Пластмаси" особено внимание обръщам на техническите им свойства и приложението им в корабостроенето и корабостроенето. В задължителните часове по корабостроенето учениците умело използват придобитите умения и навики за състава, разпознаването и начините за формване на пластмасите. Все пак в тези часове на преден план излиза естетическото оформление на модела, т.е. материал, функционалност и дизайн да образуват едно естетическо цяло. Това ангажира пределно естетическата им активност, събужда положителни оценъчни емоции и спомага за изграждането им като знаещи и молящи личности.

Известно е, че Русе е град на химическата промишленост. Учениците ежедневно се срещат с изделията и продуктите на големите комбинати: "Петър Кираминчев", "Гаврил Генов", "Найден Киров", "Леон Талжер", заводът за Печатни платки и заводът за Електроизолационни материали. Големото разнообразие от багри и форми са обект на истински естетически възприятия и оказват трайно въздействие върху изработването на естетически критерии за изящното и красивото. Четирите витрини с подобрени материали от производството на тези заводи красят кабинета по химия и предизвикват не само гордост от родната химическа промишленост, но въздействуват и емоционално-естетически.

Много актуални са темите, свързани с химизацията и проблема за опазване на околната среда. Българският участък на р. Дунав – това е национално богатство, от което при разумно ползване, българският народ може с пълни шепи да черпи икономическа мощ. Река Дунав е една безднина съкровищница – извор на материални блага, целесъобразното оползотворяване на които ще допренесе за бързото повишаване на материалното благо на населението в тази част от страната. Но, за да може да се използват по-дълго огромните богатства на реката, трябва да се по-

лагат максимални грижи за нейната чистота.

Учениците се интересуват особено от чистотата на дунавските води. Провеждам уроци-семинарно - при голяма активност от страна на учениците, които предлагат решения на равнището на техните знания и с вътрешна убеденост устояват своите позиции. Това налага да проявявам много такт и учение, да следя новостите, за да мога да направлявам дискусията и да давам окончателното решение на обсъжданите проблеми. Така например преместването на плавателните води от земно масло е проблем, който много възбужда нашите ученици. Те знаят, че при аварии на танкерите в крайбрежните райони замърсяването и щетите, които се нанасят са огромни. Но до сега не е намерено средство за събирането на разлетял нефт, и предпазването на бреговата ивица. През последните две години учениците изработиха модел на нефтосъбирач и модел на кораб за изгаряне на химикали. Нефтосъбирачът, чийто модел предлагаме, се различава значително по нефтоочистващата си система от съществуващите до сега съоръжения за събиране на нефт от вода. За да може да работи, корабът трябва да бъде доведен до едно определено постоянно газене, което се осъществява с баластна система. При това състояние той може да събира нефта, както когато стои на едно място, така и когато е в движение. Плаващият на повърхността нефт се всмуква заедно с водата в канал, след което сместта постъпва в едно разширение, където става отделянето на нефта от водата. От там събраният нефт се изпраща с помпа в друг танк за допълнителното му почистване, водата се изхвърля навън. Предимствата на разработения проект нефтосъбирач са следните: липса на движещи се части в приемната част на замърсените води, почистване на водите без употреба на химикали и пълното им почистване при всякаква дебелина на нефтения слой. В двата си подпалубни

танка нефтосъбирача може да приема 20 тона отделен нефт.

Предназначението на модела за кораб за изгаряне на химикали е да унищожава отпадъците от хлорирани въглеводороди без замърсяване на околната среда. Отвеждането на солите в реките е нежелателно, поради това най-добре е изгарянето да става в морето, където и без това водата е солена и няма да има вредни последствия от изхвърлянето на солите в нея.

Двата модела са изработени много естетично от сръчните ръце на нашите ученици и са участвували в изложбата ТНТМ в Пловдив (1985 г.).

Трудно е да се посочат всички взаимовръзки на химията с изучаваните производствени специалности и тяхното въздействие и върху естетическото възпитание на учениците.

Въз основа на двугодишна работа по поставения проблем мога да направя следните изводи:

1. За да се формира положително емоционално отношение у учениците, учителят трябва да създава спокойна и приятна обстановка в час и да естетизира опитните постановки и други демонстрации. Опитът ми показва, че положителния емоционален тонус води до създаване на ведро и творческа атмосфера.

2. Чрез умело съчетаване на знанията по химия с изучаваните специалности и решаването на възникващите проблемни ситуации и стимулира висока творческа активност и емоционално оценъчно отношение у учениците.

За да се възпитава разбиране за красивото, трябва да се наситят емоционално часовете по химия и да се създават условия за изграждането на личности с комунистически добродетели.

Моите наблюдения показват, че учениците проявяват голям интерес и творческа активност при обучението по химия, но, за да проверя какво е влиянието му върху тяхното естетическо

възпитание, са необходими по целенасочени проучвания. За тях смятам да използвам препоръчаната в литературата анкета, за да мога да направя съответно сравнение с публикуваните еталонни резултати /автор № 3 стр. 23-28/.

Използувана литература:

1. Кинова, М., сп. "Биология и химия", кн.
2. Йосиф К., сп. "Биология и химия", кн.
3. Генкова, Л. сп. "Биология и химия", кн. 6, 1982 г., "фактори за естетическо възпитание на учениците чрез обучението по химия".

инж. Ангелия Кръстева,
преподавател по теория и
устройство на кораба

РАЗВИВАНЕ НА ПОЗНАВАТЕЛНИТЕ И ТВОРЧЕСКИТЕ ОСОБНОСТИ НА УЧЕНИЦИТЕ В УРОЧНАТА РАБОТА ПО ТЕОРИЯ И УСТРОЙСТВО НА КОРАБА

Проблемът за развиване на познавателните и творческите особености на учениците в учебния процес е тясно свързан с основната цел на развитото социалистическо общество-изграждането на всестранны развити личности. В Тезисите за развитието на образователното дело в НРБ, утвърдени от Пленума на ЦК на КП, състоял се на 16 и 17 юли 1979 година, се казва, че "...генералната цел на нашата образователна система е формирането на многостранно развита, а в перспектива на всестранны развита личност, способна пълноценно да се реализира в живота."

Оттук произтича изискването към съвременния учител - да планира, организира и ръководи учебния процес така, че да формира самостоятелно и творческо мислене у учениците.

Голъма роля в този процес има и обучението по специалните и технически дисциплини.

В съвременната педагогическа литература различно се третира съдържанието на понятието познавателна самостоятелност на ученика, която се явява изходен пункт при разглеждане на въпроса за творческите особености на учениците. Така например Павлова разглежда познавателната самостоятелност като "свойство на личността, характеризиращо стремелъ и умелнето на учениците без странична помощ да овладяват знания и начини на дейност, да решават познавателни задачи с оглед по-нататъшното преобразуване

и усъвършенствуване на околната действителност". "Поред "женчин-ска познавателната самостоятелност е "форма и управление на познавателната дейност, предвиждаща по-високо равнище на "самоуправление" на ученика и предявяваща към неговото развитие по-големи изисквания".

Изследванията по въпроса позволяват да се говори за два най-съществени компонента на познавателната самостоятелност: съдържателно-операционния и мотивационния. Характерно за тях е, че са взаимно свързани и в реалния учебен процес не могат да се разкъсват. Разделянето им може да става само условно, с оглед задълбочаване изследването на същността на понятието.

Съдържателно-операционният компонент включва владение от учениците на система от знания и начини за учение.

Преподавателската ни практика показва, че формирането на устойчив стремеж за попълване на знанията и овладяването на нови способности за дейност е възможно само при условие, че ученикът владее определен минимум от водещи знания и умение самостоятелно да ги придобива. За методичната единица "Теоретичен чертеж на кораба" такава основа са познаването на принципите на ортогоналното проектиране, правилата на машинното чертане, познаване конструкцията на кораба и елементарната геометрия.

Важен фактор при съдържателно-операционния компонент е и качеството на учебниците. Така например по "Теория и устройство на кораба" няма нов учебник. Наличните стари учебници са от различни автори. Това затруднява учениците при самостоятелното прилагане на придобитите знания. А в учебниците трябва да бъдат застъпени главно водещи знания. Всичко второстепенно и остаряло трябва да се "очисти", за да може ученикът сам да се ориентира кое е важно и кое - не, кое би му трябвало за усвояване на нови знания, къде би намерило приложение това,

което се изучава, за никого не е тайна, че ученикът може да овладее успешно званията, ако владее начините на учене. В специалната литература се очертават интелектуални, общи и специални начини за учене. Към интелектуалните се отнасят преди всичко владенето от учениците на мисловните операции и самостоятелно мислене.

Чрез сравнение и съпоставяне на отделни факти в уроци често пъти учениците могат сами да достигат до правилния извод или да решат дадена познавателна задача. В методичната единица "Заваръчни и нитови съединения" при поставяне на въпроса "В кои случаи бихте използвали заваръчни съединения и в кои - нитови?", базирайки се на предимствата и недостатъците им, учениците бързо достигат до правилния отговор.

В друг случай чрез анализ на изведени формулировки /Закон на Архимед/ учениците могат да бъдат насочени и активизирани за самостоятелна творческа мисловна дейност /например - откриване уравнението на плавателността в методичната единица "Плавателност"/. Понякога, когато е възможно, пренасям новите знания, получени от учениците /факти от художествената или научно-популярната литература/ в нова ситуация. Това спомага за по-доброто им затвърдяване и овладяване. Спонтанно потвърждение на казаното се явява семинарният урок по "Безопасност на плаването".

Самостоятелността на учениците в учебната дейност е свързана с формирането у тях на навици за учебен труд. Правилно впечатление, че засега бързото придвижване в ученето се задържа от липсата у учениците на общи навици за учене. А това определя и новата ни задача - да работим върху уменията на учениците да планират предстоящата си работа, да се самоконтролират и да работят в определен темп. Последното е особено важно

при изготвяне на курсовата работа, при което ученикът трябва да се съобразява не само с верността и качеството на изпълнение, но и с предвидения срок за предаване. Ето защо, още в самото задание определям не само крайния срок за предаване, но и междинни срокове за изготвяне на изчислителната част, за завършване на Чебишевския корпус, мащаба на Бонжан, полярна диаграма и други. Това подпомага учениците при планирането на тяхната работа при изготвяне на курсовата задача или дипломна работа.

Самоконтролът предполага умение у учениците да контролират нивото на своите знания, както изцяло по темата, така и на отделни етапи на тяхното усвояване. Самоконтролът се осъществява най-лесно в изготвяне на практическата част от курсовата работа – дали ли са пропуски в знанията, не ще може ученикът да начертае необходимите чертежи. Формирането на самостоятелност в познавателната дейност е възможно само при условие, че ученикът се научи да преодолява трудностите в процеса на придобиването на знания, особено в етапа на тяхното приложение. А преподавателят, за да въздействува правилно върху развитието на учениковата личност, е необходимо да познава индивидуално-психологическите различия между учениците и да ги отчита. В зависимост от равнището на тяхното развитие, една и съща познавателна задача може да бъде възприета по различен начин. За едни тя се оказва проблем, за други е престанала да бъде проблем, а за трети още не е станала проблем. Отговор на въпроса "Как да се преодолее тази трудност?" дава до известна степен мотивационният компонент, който отразява ролята на мотивите в дейността на учениците.

В повечето случаи понятието "мотив" се разглежда като осъзната подбуда, която обуславя целенасочена дейност. Но

главният мотив, според мен, за учене си остава интересът към знанието. Без положителни подбуди за учене не можем да предизвикаме при обучението активна умствена дейност. Необходимо е учениците да приемат поставените им задачи, да желаят да ги разрешат. За тази цел е нужно те да почувствуват значимостта на съответното съдържание на урока. Това постигам, като в някои случаи информирам учениците предварително за предвидения по-нататък учебен материал и за значението на придобиваните знания. Факт е, че у ученика се предизвиква умствена активност предимно тогава, когато е необходима творческа дейност, за да се справи с поставените изисквания. Не на място са както безразличието спрямо всеки признак на творческо мислене, така и промлята. Трябва да се насърчават оригиналните начини на мислене и заучаване, често свързани и с творческа фантазия. Не трябва да забравяме, че творческия процес е свързан и с емоционални преживявания на учениците, че се придружава от интелектуална любознателност, напрежение. Свързва се с радост от придобитите знания, със задоволство от сполучливите решения, с гордост при справяне със сложни задачи. В часа се старая да създавам емоционална атмосфера, която да стимулира за учене всеки ученик. Нека не забравяме, че хуморът и смехът също имат свое място, създават благоприятни условия за активно и интензивно учене.

За развитието на познавателните и творчески особености на учениците от голямо значение са отношенията между учителя и учениковия колектив. Учениците трябва да имат доверие в учителя си, да знаят, че по всеки въпрос могат да се отнесат към него, че от него ще получат необходимия съвет или помощ. Трябва да са убедени, че учителят се отнася към тях справедливо, че познава проблемите им, интересува се от тях и се грижи за

развитието им. Доверието в учителя се влияе и от това, каква грижа полага за по-слабите ученици.

Активизиращо въздействие има и начинът, по който учителят изгражда урока, уменията му да предаде методичния материал, така, че да възбуди интерес. При всеки случай е необходимо да проявява такт и съобразителност, с оглед да не навърни престижа или честолюбието на ученика. Съобразявайки се с индивидуалните особености на характера и подготовката на всеки ученик, учителят може да изгради такива взаимоотношения, които да гарантират истинско доверие и взаимно уважение, а то да създаде от своя страна благоприятни условия за активно участие и на по-слабите ученици.

Готовността на всеки ученик за съзнателна и творческа умствена дейност ще бъде толкова по-голяма, колкото по-добре, по-правилно и обосновано учителят съумее в края на краищата да определи равнището на задачите. Нека не забравяме думите на Дистервег:

"Добрият учител поднася истината, добрият ученик да се намери тя."

инж. Александър Гутев,
преподавател по КДБГ

ИНТЕНЗИФИКАЦИЯТО И ИНТЕГРАЦИОННИТЕ ПРОЦЕСИ МЕЖДУ НАУКАТА, ОБРАЗОВАНИЕТО И ПРОИЗВОДСТВОТО

Историята и познанието за развитието днес са начало-
то, което приобщава младите към миналото, настоящето и бъдеще-
то на морската идея. Често се обръщаме към историята при чест-
куване на бележити годишнини. През месец септември 1987 г. че-
ствахме 40-годишнината от създаването на Българския морски
флот, в което направихме съпричастни и учениците от ТРКК "Ан-
тон Иванов" – Русе, като кадри, необходими за попълването на
нашния флот. Погледите и мислите са отправени напред, когато,
през месец август 1989 г. ще отпразнуваме 110-годишнината от
създаването на Българския военноморски флот с приноса на град
Русе като щаб, не само на Дунавската ни флотилия по онова вре-
ме, но и на морската част; с учредяването на Държавно параход-
ство ДПФ; с първите стъпки в развитието му.

През 1947 г., с влизането си в експлоатация, пара-
ход "България" за първи път посещава Финландия, а веднага след
това, на път за съветското пристанище Архангелск, пръв от на-
шите кораби пресича Полярния кръг и навлиза във водите на Се-
верния ледовит океан без жирокомпас преминава през полетата с
магнитни аномалии в Баренсово море. Незабравими остават срещи-
те на нашите моряци със съветските хора в Архангелск, по-късно
в Ленинград.

През 1947 г. екипажът на "Година" става първият ко-
раб, пресякъл кулевия паралел – Екватора.

Част от историята на ТРКК "Антон Иванов" е свързана

с 1947 г., през която е построен м/к "Арчар". Този пътнически кораб, с район на плаване – българското крайбрежие на река Дунав и корабособственик Параходство ГРП, през 1966 г. променя своя корабособственик. Той вече е Техникум по корабостроене – Русе, а предназначението му е – учебен катер. Малката му вместимост – 26 бруто тона и сравнително малка мощност на силовата уредба не са пречка за бъдещите механици и навигатори, голяма част от които, съгласно Правилника за компетентността на морските лица, днес заемат във флота длъжности, които им дават правото самите те да учат подрастващите на своята професия – професията на моряка.

Днес, техните наследници – учениците в ТРКК имат възможности за прекарване на летните плавателни практики на кораб с много по-мощни силови уредби. Учебният кораб на техникума м/к "Тутракан" е с много по-сложно насищане на машинното и агрегатно отделения, с по-сложна навигационна апаратура. Извършва плавания по рейсове с по-голяма дължина – до СССР и открива възможност на механиците и навигаторите да се запознаят с живота и постиженията в различни области на икономиката на Съветската страна. Бахтите, които нашите ученици дават заедно с екипажа на кораба, са гаранция за доброто овладяване на уменията за работа с машините и механизмите, обслужващи кораба. Те изработват старателно работните си тетрадки за особеностите в конструкцията и работата на обслужваните главни двигатели, за характеристиките на силовите уредби; правят технически наблюдения и записват своите знания по време на изпитните сесии, провеждани на борда на кораба с членове на екипажа и преподаватели по съответните дисциплини.

Теоретичната подготовка на учениците от специалността "механик на корабни машини и механизми" се обогатява ежегодно

но от съответната ни работа с Гългарските морски организации. Това са СО "Боден транспорт", Параходство "Гългарски морски флот", Параходство "Гългарско речно плаване", СО "Корабостроене", Военноморският флот, които полагат организирани усилия за развитието и утвърждаването на морските дейности в морския авторитет на социалистическата ни родина като търсен и уважаван партньор в Световния океан.

Редовни са срещите на учениците с главни механици на кораби от Параходство ГП. В тях лекторите очертават своята отговорност при изпълнение на задълженията. Тази длъжност изисква спокойствие, широки познания в техниката и навигацията. През време на летните стажове и при посещенията на различните кораби в Параходството и КК "Иван Димитров" Русе за запознаване с механизмите в машинните им отделения, бъдещите механици се убеждават, че са необходими много знания, а също и издръжливост: слеза се по стръмните стъпала към сърцето на кораба, температурата е висока, шумът – почти непоносим. В такава обстановка се работи денонощно, понякога при силно димееие и вибрации на кораба. Често се правят ремонти, които изискват десетки часове усилия, без да се прекъсва работата. Главният механик е отговорен за цялата корпусна механична част на кораба. Това е специалността на бъдещите механици на корабни машини и механизми – човек калява себе си само в трудностите, изгражда характер, воля, преодолява страха, дори свиква да контролира съня си. Една повреда, макар и минимална, изисква работа без прекъсване – сърцето на кораба трябва да бие ритмично и сигурно. А малкото пространство на кораба кара бъдещите моряци да се вглеждат повече в хората около себе си, да помогнат, да получат помощ, да разкажат някоя шег. Професията на моряка учи още и на доброта. Има един неписан девиз на всеки кораб: "Бези другаря си!".

Една журналистка добавяше: "Тук най-добре се разбира смисълът на риска – а това е човешката жажда за по-висока цел и смисъл на живота..."

Но проблемите са не само на летните плавания, в които се реализират плановите задачи. Трябва да се прави равностойна и на извършеното по плана на работа на флота в зимни условия. Това са част от задълженията на бъдещите моряци, при което всички кораби работят по конкретни задачи за зимната подготовка. Обхващат се съдовете със слаб корпус, които създават опасност при ледоход и ледови режим. Това е сезонът за осигуряване на корабите с резервни части и материали за тези, които ще се демонтират през зимния период. Изработват се планове за разпределение на плавателните съдове за зимовка в пристанищата: Измаил, Рени, Галац, Браила, Гургево, Русе, Лом, Българград, Нови Сад, Гудалеша, Комарно, Братислава, Виена и Регенсбург, съгласувано с администрацията на тези пристанища.

Познанията на бъдещите моряци за голямата река трябва непрекъснато не само да се задълбочават, но и да се разширяват. От Шварцвалд до Черно море, по дългия 2500-километров Дунавски път, са проектирани 49 каскади /30 от тях са готови/ и те ще имат по-голяма роля в бъдеще, когато Дунав се свърже с Рейн. Каналът Майн-Рейн трябва да бъде завършен през 1992 г. С неговото откриване ще се оформи източният прешлен на Общоевропейската водна артерия. И той ще се експлоатира от днешните наши ученици – бъдещи речнофлотци.

Ръководството на ТРИК "Антон Иванов" правилно насочва своите усилия и към професионалното ориентиране на бъдещите механици на корабни машини и механизми и навигатори. Ежегодно са посещенията във ВНЕВУ "Н. Й. Вапцаров" – град Варна, флотската Алма матер и запознаване на учениците с голяма част

от проблемите, по които се работи тук, по които и някои Антон-ивановци – най-изявените – ще работят в бъдеще. БНМУ подготвя специалисти с инженерно образование за военноморския флот, за гражданския морски, речен и риболовен флот, за корабостроенето и някои отрасли на промишлеността. От 13-те специалности първо място заемат тези, които са най-интересни за нашите ученици: корабомоделизъм, корабни механици, морски свързочници, специалисти по радиолокация, хидроакустика и други. Това са част от специалностите, изучавани в ТТИУ, допълнени и обогатени с елементите на висшата математика.

Двата дни, които обикновено отделяме, не достигат, за да обходим само кабинетите, залите, лабораториите. Много възникващи учениците изпитват в планетариума, когато "потъват" в нощта, "прекосяват" морета и океани и "политат" към съзвездията над Севера и Та с увлекателното слово на водещия сеанса.

Ето сме вече във Варна, не пропускаме да посетим и Института по корабна хидродинамика с изгражданата се към него съвременна лаборатория по аеродинамика. Целта при развитието на комплекса е да се интелектуализират подходите и по същество решително да се подобрят процесите на проектиране на корабите, транспортните средства и други. С това в национален мащаб се свързват предпоставки за високи постижения на промишлената аеродинамика.

А новостите ни заливат отвсякъде. Ако за някого те са лабиринт, то нашите ученици ще са призвани да проникнат във всяко "тъмно" място и всичко да разберат. Това са новите кораби с висока степен на автоматизация, осигуряващи 16-часов безвахтен режим на обслужване в машинното отделение, неограничен район на плаване и автономност десетки хиляди мили.

Учениците от ТТИУ ще са и част от моряците на 10400-

тонния "Добруджа" – първият многоцелеви кораб тип "Fo-ro" на паравоство БМ, съоръжен с бавнооборотен двигател с мощност 4500 кв, развиващ скорост 14,1 възла, а високата му степен на автоматизация – клас А-1 му осигурява безвахтен режим на обслужване в машинното отделение. На кораба е монтиран терминал за спътникови връзки по системата ИНМАРСАТ, както и радиотелексна компютърна система. С монтираната на мостика интегрирана система, обединяваща радиолокационната станция със система "Арпа", приемоиндикатор за спътникова навигация, автопилот и жирокомпас, се постига автоматично направляване на кораба по предварително зададен маршрут.

Съществуват и други примери в подкрепа на необходимостта от овладяване на компютърната техника в ТИЗ "Антон Иванов". Една авангардна компютърна система "Ол-гориво Икономайзер" определя най-икономичния режим на работа на няколко български кораби. Скоростта на плаване се избира след обработка на комплекс от данни – метеорологична обстановка, натовареност на кораба, дата на пристигане и други. Така се спестяват значителни тежки горива, често купувани в чуждестранни пристанища с валута.

Обосновката е направена, остава да се работи и ние прилагаме компютърната техника в учебния процес главно в две направления – компютърът – като обект на изучаване и като средство за обучение. Това е едно неразработено до момента поле за действие. Създаването на пълноценни и на съвременно равнище обучаващи програми е трудоемка и сложна дейност, непосилна за един преподавател. Мнението на специалистите е, че само колектив от водещи в дадена предметна област лица – педагози, психолози, методисти и програмисти с богат опит, могат да поемат решаването на такива задачи.

От 1985 година, след уреждане на компютърната зала в ИТН "Антон Иванов" с 14 персонални компютъра "Правец-82", дискови и печатащи устройства, учениците имат възможността да работят с тази техника под ръководството на преподаватели по съответните дисциплини: инж. Т. Тороманова, др. Т. Стоева, инж. А. Гутев, инж. Ив. Агаларов, инж. А. Кръстева.

Част от учениците от специалността "Механик на корабни машини и механизми" се насочва към създаване на урочни програми /съпромат, механика, КДБГ/. Тази дейност не съответства на техните възможности, но в процеса на работа учениците овладяват нови знания, умения и навици, а като познавателен процес това е положително.

Разбира се не трябва да разчитаме безрезервно на компютъра. По-полезно е учениците да свикнат да ползват машината, да не се страхуват от нея, да я управляват. Интересът трябва да се събуди с нетрадиционни уроци. Такива са часовете по изработване на курсовия проект от механиците по корабни двигатели с вътрешно горене. Учениците сами се убеждават в съзодействието на електронната техника при термодинамичните пресмятания и при избирането на оптимални конструктивни елементи и параметри за работа на КДБГ. Правят се опити за диалог, за контрол. При работа учениците свикват да търсят грешките в себе си. Елемент на нашата работа в компютърната зала е изучаването на приложни програми - да се овладее, да се използва ефективно една програма - това е сериозна и полезна работа.

В нашата работа ние прилагаме модулно-системния подход, при което всяка създадена система се състои от отделни такива модули, които могат да се прилагат самостоятелно, да се развиват и усъвършенствуват.

Компютърът е неопценем помощник в ученето - възпита-

нието, които провеждаме с бъдещите механици на корабни машини и механизми. Той е ново техническо средство с големи възможности. В резултат от нашата работа ние постигаме и оптимизация на учебния процес, тъй като при уелотото съчетаване на традиционните методи с персоналният компютър, лесно се установява, че се върши много повече работа в рамките на учебния час. И тъй като в практиката си на корабите след няколко години, всеки ученик ще срещне конкретна задача, а не задача въобще, то и нашият акцент е да научим учениците не просто да програмират общите закони на анализа за решаване на дадена техническа задача, за работа с тъй наречените реален обект.

Както бе споменато, ние работим активно с всички български морски организации, една от които е СО "Годен транспорт". Представител на обединението е Институтът по воден транспорт - град Варна с филиал в град Русе. Запознати с добилата известност напоследък и внедрявана система за използване на водно-горивни емулсии в света и със създадената в Института първа у нас емулгираща уредба за обработване на корабни горива. Тя вече е монтирана на м/к "Капитан Георги Георгиев", като се изследва работата на главния двигател с водно-горивни емулсии при основните експлоатационни режими при съдържание на водата в емулсията между 5 и 11%. Експериментът под водата показва практическите възможности да се използват водно-горивните емулсии за корабни двигатели, като специфичният разход на гориво на главния двигател е намален средно с 2,8 на сто, без да се вложат енергичните му и динамичните показатели. Годишно така ще се икономисват стотици тонове гориво за флота ни.

Темите, по които се работи в Института по воден транспорт са много и по различни направления. Това е основата, която ни помага в работата по учредяване на комплекс за подготовка на

кадри със СО "Воден транспорт". Той предвижда сътрудничество и координация между това голямо обединение и специалността "Механик на корабни машини и механизми" в ТРКК "Антон Иванов" - град Русе. Най-добрите специалисти в Института работят с учениците по проблеми, които стоят за решаване пред тях. Това е начин за доближаване на учениците до производството от една страна, а от друга - до науката, а тези, които показват развитие, профилирано продължават заниманията си в различните направления. Намерено е едно решение на проблема за кадри от нов тип, които с постъпването си на работа, вече са усвоили основното в професията, а в предприятията предстои да се квалифицират и усъвършенствуват.

Така се създават многообразни възможности за активно-приложна работа на учениците. Тук работата на учителя е решаваща, затова следната мисъл най-добре очертава главните ориентири в неговата дейност!

"За да се формира научно-техническо мислене у учениците, следва на по-широка основа да се прилагат наблюденията, опитите, експериментите, т.е. всичко онова, което по-осезателно се извършва в учебните лаборатории и кабинети, в производствените цехове и учебни работилници, в стопанските предприятия и научно-изследователските институти, а също така и на открито, сред природата."

Системността в професията, която учениците усвояват, се разгръща от една страна като практика, а от друга - като теория на професията. И също в прехода между теория и практика в процеса на професионалната подготовка, се разкриват и най-значителните възможности за формиране на научно-техническо и технологично мислене у учениците. В този преход най-често става овладяването на моделирането и конструирането като твор-

чески страни на научно-техническото мислене.

Както се оказва, целесъобразно беше върху основата на педагогическата диагностика, да се подберат ученици, склонни към абстрактно-логическо и конструктивно мислене. Същите се организираха в творчески групи с учебно-изследователски задания. Групите от своя страна се интегрираха с работни и изследователски звена от Института по корабостроене, Института по воден транспорт, БТУ "Ангел Кънчев", КЗС "Иван Лимитров", Пароходство ГП. Използувани бяха образователните резерви и възможността на стопанските шефски предприятия, техните експериментални бази, лаборатории и специалисти.

В работата си по обучението на учениците от специалността "механик на КЗС" широко включихме експеримента и опита, наблюденията и творческите търсения, събирането и систематизирането на информация, отразяваща нови хипотези, идеи, модели, научно-технически постижения, технологии и други.

Много актуални теми бяха разработени съвместно с Института по воден транспорт по темата "Проучване на съвременните методи за диагностика на корабите и разработване на предложения за внедряването им". В литературните източници единоразно се подчертава актуалността за развитието на средствата и методите за техническа диагностика, с което се цели да се извърши преход от "традиционния ремонт по разписание" към обективното решение за "ремонт на действително състояние".

Въпреки, че темите, които дипломантите работят, са строго индивидуални, то всички те са обединени в общ теоретичен модел. Разделянето на определена група от проблеми се налага поради наличието на сложна и многообразна физическа връзка между елементите в различните възли и агрегати. Решават се няколко оптимизационни задачи на теоретичния модел: определяне

на обема на диагностичните работи с помощта на изчислителна техника и обема на извършените преки измервания за целите на степента на локализиране, определяне на дълбочината на диагностиране – необходимо е да се познават закономерностите на снижаване ресурса в междуремонтия период по нива. Най-високо ниво е корабът, по-ниското са агрегатите, както влизат в него, възлита и на най-ниско ниво – елементите. Някои теми са следните: "Изследване влиянието на условията на плаване по река Дунав" върху техническата надеждност на речния флот"; "Диагностика на реверсивни редуктори към главни двигатели"; "Параметрична диагностика", "Диагностика на резултатите от спектралния анализ на работното масло", "Диагностика с виброакустичния контрол" и т.н. Във всяка тема се решават конкретни творчески задачи, получават се конкретни резултати, изчислява се икономическия ефект от използваната прогресивна технология и като завършек се правят конкретни предложения пред заинтересуваните предприятия и ведомства: Паракорство БРГ – Гусе, ИРТ – Варна, КРБ "Одесос" – Варна, КРБ "Иван Димитров" – Гусе, заводите "Карл Либкнехт" – гр. Магдебург – ГДР – за оптимално използване на корабните енергетични уредби, за удължаване на междуремонните периоди, за подобряване на икономическите показатели от работата на корабните корпуси, за въвеждане на прогресивни технологии, за изработване на елементите от корабните корпуси на моторните кораби и т.н.

По тези проблеми нашите ученици – бъдещи механици участваха и в националния семинар на тема: "Нови методи за безразглобяема диагностика на корабите от вътрешните водни пътища".

И така, след насочване към определена тема, постепенно задачите се усложняват, използват се обзори, запознаване с

най-новите разработки в областта, докато се стигне до практическо участие в самата разработка. Безспорният успех е внедряването в производството, предложенията пред корабособственика.

Методиката от работа и похватите, които използваме са част от новото, нестандартно мислене. Творческото мислене и научно-техническата култура на учениците ние разглеждаме като единство от творческо-познавателна и учебно-изследователска работа. А самите ученици търсят начин за изява от това ново мислене, като си дават сметка за общественото значение на научно-техническия процес, чиито популяризатори днес и утре ще бъдат те.

СЪДЪРЖАНИЕ

Част ПЪРВА

ХРОНИКА НА РАСТЕЖА

Асен Коджабашев

НАЧАЛОТО - ПЪРВИ И УВЕРЕНИ СЪПЪКИ

/Емство предговор/ 3

инж. Иван Русев

25 ГОДИНИ ТЕХНИКУМ ПО РЕЧНО КОРАБОСТРОЕНИЕ И КОРАБО-
ПЛАВАНЕ - РУСЕ

7

майор Пенко Димитров

ПРО И УЧЕБНО-ВЪСПИТАТЕЛНИЯТ ПРОЦЕС 12

инж. Григор Костадинов

ИЗ ЖИВОТА НА СЪЮЗНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ 20

Наташа Стоянова

УЧЕБНО-ВЪСПИТАТЕЛНИЯТ ПРОЦЕС В ТРК - ПРОБЛЕМИ И
ТЕНДЕНЦИИ 28

инж. Йордан Петров

ЗНАЧЕНИЕТО НА ТЕХНОЛОГИЧЕСКАТА ДОКУМЕНТАЦИЯ И НОВИ
ПОЧВИ ЗА УЧЕНИКОВОТО ПРОИЗВОДСТВО 34

Мария Чипилова

ОРГАНИЗАЦИЯ, СЪДЪРЖАНИЕ И ФОРМИ НА ВЪТРЕШНО-МЕТО-
ДИЧЕСКАТА РАБОТА В ТРК "АНТОН ИВАНОВ" 48

инж. Никола Колев

ВРЕМЕ ЗА РАВНОСМЕТКА 59

инж. Анелия Кръстева	
УТВЪРЖДАВАНЕ НА ПОЛИТИЧЕСКИ ПОДХОД В РАБОТАТА С УЧЕНИЧЕСКАТА КОМСОМОЛСКА ОРГАНИЗАЦИЯ	62
инж. Иван Агаларов	
НАСТАВНИЧЕСТВОТО – ВИША ФОРМА НА ПРОФЕСИОНАЛИЗЪМ	71
инж. Александър Гутев	
И ТЕ ДАДОХА СВОЯ ПРИНОС	79
инж. Игнат Игнатов	
ПО ТИХИЯ БЯЛ ДУНАВ	82
Лиляна Минева	
КЛУБЪТ ЗА ЕСТЕТИЧЕСКО ВЪЗПИТАНИЕ – ФОРМА ЗА ПОВИ- ШАВАНЕ ЕСТЕТИЧЕСКАТА АКТИВНОСТ НА УЧЕНИЦИТЕ	86
Георги Ганев	
СПОРТЪТ В ТРК "АНТОН ИВАНОВ"	92
Няя Русчуклиева	
ДЕЙНОСТТА НА СЪВЕТА "МЛАД ТУРИСТ" И НА ЕКСПЕДИЦИ- ОННИЯ ОТРЯД "РУСОФИЛИ" ПРИ ТРК "АНТОН ИВАНОВ"	96

П Р И Л О Ж Е Н И Я

СПИСЪК НА ПРЕПОДАВАТЕЛИТЕ И СЛУЖИТЕЛИТЕ В ТРК "АНТОН ИВАНОВ" ПРЕЗ ДЕКАТЕЛНАТА 1987-1988 ГОДИНА	102
СПИСЪК НА БИВШИ УЧИТЕЛИ И СЛУЖИТЕЛИ В ТРК "АНТОН ИВАНОВ"	107
СПИСЪК НА БИВШИ КУРСИСТИ ОТ ТРК, ИЗЯВЕНИ ПРОИЗ- ВОДСТВЕНИИ И ОТГОВОРНИ СЛУЖИТЕЛИ В: ККЗ "ИВАН ДИМИТРОВ"	113

	177.
ИНСТИТУТ ПО КОРАБОСТРОЕНИЕ	115
ПАРАХОДСТВО "БЪЛГАРСКО РЕЧНО ПЛАВАНЕ"	117
ДУНАВСКИ ДРАГАЖЕН ФЛОТ	119
УПРАВЛЕНИЕ ЗА ПОДДЪРЖАНЕ ПЛАВАТЕЛНИЯ ПЪТ И ПРОУЧ-	
ВАНЕ НА РЕКА ДУНАВ	120
ДРУГИ ВЕДОМСТВА	123

Част В Т О Р А

ИЗ ОПИТНО - ПРИЛОЖНАТА РАБОТА НА ПРЕПОДАВА- ТЕЛИТЕ /Методически и научни разработки/

Ляляна Минева

ЛИТЕРАТУРАТА В РУСЕ И РУСЕНСКО /ХРОНИКА НА ЛИТЕРА- ТУРНИЯ ЖИВОТ - РЕЗУЛТАТИ ОТ ЕДНО ИЗСЛЕДВАНЕ/	126
--	-----

Петър Камбуров

ПЕДАГОГИКА НА СЪТРУДНИЧЕСТВОТО /РЕЗУЛТАТИ ОТ ОПИТНО- ПРИЛОЖНАТА И ПРЕПОДАВАТЕЛСКА РАБОТА С УЧЕНИЦИТЕ, МУЗЕЙ И АРХИВА	134
--	-----

Тодоринка Стоева

КОМПЛЕТЪРЪТ В ОБУЧЕНИЕТО	144
--------------------------	-----

Мария Чипилова

МОЯТ ОПИТ ПО ЕСТЕТИЧЕСКОТО ВЪЗПИТАНИЕ НА УЧЕНИЦИТЕ ЧРЕЗ ОБУЧЕНИЕТО ПО ХИМИЯ	148
--	-----

инж. Анелия Кръстева

РАЗВИТИЕ НА ПОЗНАВАТЕЛНИТЕ И ТВОРЧЕСКИТЕ ОСОБЕНОСТИ НА УЧЕНИЦИТЕ В УРОЧНАТА РАБОТА ПО ТЕОРИЯ И УСТРОЙ- СТВО НА КОРАБА	130
---	-----

инж. Александър Гутев

ИНТЕНЗИФИКАЦИЯТО И ИНТЕГРАЦИОННИТЕ ПРОЦЕСИ МЕЖДУ
НАУКАТА, ОБРАЗОВАНИЕТО И ПРОИЗВОДСТВОТО

